

ಜ್ಯೇನತೀರ್ಥಕ್ಕೇತ್ರಗಳು

ಗುಜರಾತಿನ ಜ್ಯೇನತೀರ್ಥಕ್ಕೇತ್ರಗಳು

ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇನತೀರ್ಥಗಳು ಕಡಿಮೆ. ಶ್ವೇತಾಂಬರರಕ್ಕೇತ್ರಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಶ್ರೀಕಾನಜೀಸ್ವಾಮಿಯವರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೇ ದಿಗಂಬರ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಆದರೂ ಭಗವಾನ್ನೇರೂ ನಾಥತೀರ್ಥಂಕರರ ನಿವಾಸಾಂತರಿಕ ನಾವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಗುಜರಾತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮುಖತೆ ಲಭಿಸಿದೆ. ಶ್ವೇತಾಂಬರಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಭವ್ಯವು. ಅದ್ದು ತಕಲಾತ್ಮಕವೂ ಆಗಿವೆ.

ಸೂರತ್

ಇದು ಪಶ್ಚಿಮಪರ್ವತೀಯ ಪ್ರಮುಖಸ್ತೋಂಬನ್ನೇ. ಇದು ಬೊಂಬಾಯಿಯಿಂದ ವಿಷಣು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಪತೀನದಿಯ ತೀರದ ಒಂದು ಕಡೆ ಸೂರತ್ ಮತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ರಾಂದೇರ್ ಇದೆ. ಸೂರತ್ ನಗರ ಈಗ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇನದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ನವಪುರಾದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು, ಗೋಪುರಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು (ಇದರಲ್ಲಿ ಭಜ್ನಾರಕರ ಪಟ್ಟಿವಿದೆ) ಚಂದಾವಾಡಿಯ ಒಳ ಏರಡು, ಮತ್ತು ರಾಂದೇರ್ ನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯ ಗಳಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನವಪುರಾದಲ್ಲಿ ಗುಜರಾತಿಗಳ ಮಂದಿರ, ಮೇವಾಡಾಮಂದಿರ ಮತ್ತು ಚೌಪಡಾಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಸೂರತ್ ಮತ್ತು ರಾಂದೇರ್ ಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಜ್ಯೇನರು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು ಮತ್ತು ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳೂ ಇದ್ದವು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಪಂದಿರಗಳನ್ನು ಮುಸಲ್ಲಾನರು ಧ್ವನಿಸಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾಸೀದಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು.

ವಿದ್ಯಾನಂದಕ್ಕೇತ್ರ

ಇದು ಅತ್ಯಂತ ರಮಣೀಯವಾದ ಸ್ಥಾನ. ಇದು ಸೂರತ್‌ನಿಂದ ಮೂರಂ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆ ಉಪ ವೇದಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನರ

ಮತ್ತು ಮುನಿಗಳ ಚರಣಿಸಹ್ಯಗಳಿವೆ. ಚರಣಿಸಹ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಅಜಾಯಂ ಶಾಂತಿಸಾಗರರ ಮತ್ತು ಭಜ್ನಾರಕವಿದ್ಯಾನಂದರ ಮಾಲೀಕಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾನಸ್ತುಂಭವೂ ಇದೆ. ಇದರ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಟ್ಲುಗಳಿವೆ. ಮೇಲೆ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರು ನಿಜಿನಂಬಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಜರುಗುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾನಂದಭಜ್ನಾರಕರು ಸವಾಧಿಮಾರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ದಿವಸವಾದ ಮಾರ್ಗಶಿರಬಹುಳದಶಮಿಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಪೂಜೋತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಬರೋಡ- ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಏರಡು ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇನದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ನಯಾಪ್ರೋಟಾನ ಹತ್ತಿರ ಜ್ಯೇನಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರೂ ರಾಜಕುರು ಮೊದಲಾದುವು ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿವೆ.

ಪಾವಗಢಸಿದ್ಧಕ್ಕೇತ್ರ

ಬರೋಡಾ ರತಲಾಮ್ರವಾಗಿದಲ್ಲಿ ಜಾಪಾನೇರ್ಸ್‌ಪ್ರೇಸ್‌ನಿಂದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ 'ಚಾವಾನೇರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಕೇತ್ರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಏರಡು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಮಾನಸ್ತುಂಭವಿದೆ. ಧರ್ಮಶಾಲೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಬಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತುವ ನೋರುಜುಗಲ್ಲಾಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ರಸ್ತೆಯಿದೆ. ಸುವಾರು ಆರು ಮೃಲಿ ಹತ್ತುಬೇಕು. ಸೋಣಗೆ ದೂಡು ಹೆಚ್ಚಿಗಳಿದೆ. ಅಂತಹ ಅರುಬಾಗಿಲುಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಏಳನೇ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಪ್ರವೇಷಿಸಿದರೆ ವಿಶಾಲವಾದ ಆರು ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಅನೇಕಮೂಲಿಕಗಳನ್ನು ಮುಸಲ್ಲಾನರು ಒಡೆದುಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಟ್ಟದ ಶಿವಿರದ ಮೇಲೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಪ್ರತಿರು ಲವ ಮತ್ತು ಕುಶರು, ಹಾಗೂ ಲಾಟದೇಶದ ರಾಜ, ಐದುಕೋಟಿಮುನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮೋಕ್ಕೇಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರೋಡವಿಂದ ಬಸಾನಿಂದಲೂ ಹೋಗಬಹುದು.

ಶಿಂಭಾತ್-ಇದು ಅತಿಶಯಾಕ್ಷೇತ್ರ. ಬೊಂಬಾಯಿಯ ಸಂಪುರ್ಣ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕುವ ಅನಂದ ಜಂಕ್ಷನ್‌ಪ್ರೇಸ್‌ನಿಂದ ಸುಮರು ಶಿ.ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಿವುಲತೀರ್ಥಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಇದು ಅತ್ಯಂತಮನೋಭ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇತರ ಶಿ.ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಹಳಜಿನಮಂದಿರಗಳಿದ್ದು ಮುಸಲ್ಲಾನರ ಧಾರಾ ಕಂಡಾದುವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಂದಿರಗಳ ಕಲ್ಲಾಗಳಿಂದಲೇ ಮಹವುದ್

ಶಾಹೋನ ಮಹಿಂದಿಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಂದಿಯ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಈಗಲೂ ಜ್ಯೇನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಸ್‌ನಿಂದ ಅಹಮದಾ ಬಾದೋಗೆ ಹೋಗಬಹುದು.

ಅಹಮದಾಬಾದ್-ಅಹಮದಾಬಾದ್‌ನಗರವು ಗುಜರಾತಿನ ರಾಜಧಾನಿ. ಇದು ಪಾರ್ಚೇಸೆಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇನರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇನಚೋಡಿಂಗ್‌ಹೌಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯವೂ ಇದೆ. ಮಾಂಡವೀಪಾಲೆ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜನಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಈ ನಗರವು ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಜ್ಯೇದ್ವಾರಿಕೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಅಮಾರುಖರಾ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥ್-ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ತೀತ್ವ. ಅಹಮದಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಚೇಲುಬ್ರಹ್ಮಾಗಂದಲ್ಲಿರುವ ಈದರೊಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ೧೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ ದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಪಾರ್ಚೇನಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶತುರ್ಧಾಕಾಲದ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥೀಫಂಕರರು, ಸದ್ಯಾ ಸನದ ಪ್ರತಿಮೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ದೇವಾಲಯಗಳು ಕೂಡ ಕಲಾಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.

ಪಾಲಿಟಾನಾ

ಇದನ್ನು ಶತ್ಯಂಜಯಕ್ಕೀತ್ವಮನ್ನಾತ್ಮರೆ. ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಾತ್ಮಕ್ಕೀತ್ವಮನ್ನಾತ್ಮರೆ. ಇದು ಮೆಹಕಾನಾದಿಂದ ಖಿಂಬಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲೂ, ಭಾವನಗರದಿಂದ ಇಂತಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲೂ ಇದೆ. ರೈಲು ಮತ್ತು ಬಸ್ ಪ್ರಯಾಣಗಳ ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಶತ್ಯಂಜಯಗಿರಿಯಿಂದ, ಯಾಧಿಪ್ತರ, ಭೀಮ, ಅಜುರ್ ನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಸಂಖ್ಯಾತಿಗಳು ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶತ್ಯಂಜಯವರ್ವರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಬಹು ಮಣಿಗ್ರಿ ಶೈತಾಂಬರರ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳೇ ಡೆಟ್ಟು. ಕೇವಲ ಎರಡು ದಿಗಂಬರ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.

ಪಾಲಿಟಾನಾನಗರದ ಸಮಿಶ್ರಪದಲ್ಲಿ ಶತ್ಯಂಜಯವರ್ವತವಿದೆ. ಶೈತಾಂಬರಿಗೆ ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಪೂಜ್ಯವಾದ ಸಿದ್ಧಾತ್ಮಲವಿದೆ. ಈ ಪರ್ವತವು ಶೈತಾಂಬರಜ್ಯೇನ ಮಂದಿರಗಳ ಒಂದು ನಗರವೇ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂಬತ್ತು ಜಿನ ಮಂದಿರಗಳು ಒಂಬತ್ತು ಟುಂಕೋಗಳು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಒಂದೊಂದು ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ-ಚಿಕ್ಕ ನೂರಾರು ದೇವಾಲಯಗಳೂ. ಸಾವಿರಾರು ಜಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಇವೆ. ಶೈತಾಂಬರರ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಗವಾನ್‌ನೇಮಿತೀಫರ್ ಕರರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ತೀರ್ಥಂಕರರ ವಿಹಾರವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಆಗಿ ಏಂಬಿತ್ತಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪರ್ವತದ ಒಂದೊಂದು

ಕಣವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದಿಂದು ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಟ್ಟದ ಸುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಗಿರಿ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರಗಿರಿ ಎಂಬ ಇನ್ನೆರಡು ಬೆಟ್ಟಗಳೂ, ಶತ್ಯಂಜಯ ಎಂಬ ನದಿಯೂ ಇವೆ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಹೇಳಿ ಗೌರವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶತ್ಯಂಜಯವರ್ವರ್ವತದ ಮೇಲೆ ಒಟ್ಟು ೩೫೦ ಜಿನಬಿಂಬಗಳಿವೆ. ರತನಾಪೂರ್ಣಿಟನ ಹತ್ತಿರ ಕಾಂಪೊಂಡಿನ ಒಳಗೆ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇನಮಂದಿರವಿದೆ.

ಯೂಲರಾ ವಾಟನ್- ಇಲ್ಲಿ ರಿವಿಶಿರೋಂದ ಕೂಡಿರುವ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲ ಯಾವಿದೆ. ಇವುಗಳು ಒಂದು ನಗರದ ಹೊರಗೆ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಿಂ ಆಡಿ ಎತ್ತರದ ಭಗವಾನ್‌ಶಾಂತಿನಾಥೀಫಂಕರರ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇದು ಭೂಗಭ್ರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು.

ಶಂಖೀಶ್ವರ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥ್-ಇದು ಶತ್ಯಂಜಯ ಪಾಲೀಟಾನದಿಂದ ಇಂತಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲನ್ನು ದೂಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಮೂವ್ಯಾಮಂದಿರದ ಬಳಿ ಮಂದಿರಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಇದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಬಿಂಬಗಳಿವೆ. ಮೂವ್ಯಾಮಾದ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ಚಾನಾಥರು ಮೂಲ ಸ್ವಾಂತಿ. ಇದು ಅತ್ಯಂತಪೂರ್ಚೇನವಾದುದ್ದಲ್ಲದೆ, ಅತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿ, ಶಂಖೀಶ್ವರ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹಳೆಯ ದೇವಾಲಯ ನಷ್ಟವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಈಗ ಹೊಸದಾಗಿ ದೇವಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವನಗರ- ಇದು ವಶ್ವಮಾರ್ಪಿಲ್ಲೆಯ ಭಾವನಗರ ಮತ್ತು ಸುರೇಂದ್ರನಗರದ ಮಾಗಂದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಆನೇಕ ದೂಡ್ಡ ದೂಡ್ಡ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಬಹು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

ಸೋನಗಡ್

ಇದು ಒಂದು ಸಾವಾನ್ ಹಳ್ಳಿಯಾಗಿದ್ದು. ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕಸಂತ ಶ್ರೀಕಾನಜಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣಸ್ಥಾನವೂ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಾತ್ಮಕರ್ಮ ಆಗಿದೆ. ಕಾನಜೀಯವರ ಶಿಷ್ಯರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಸಂಖ್ಯಾಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಪಾಲಿಟಾನಾದಿಂದ ಇಂತಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲೂ ಇದೆ. ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಹಮದಾಬಾದಿನಿಂದ ಇಂತಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಹಾವೀರ ಕುಂಡಕುಂದಿಗಂಬರಜ್ಯೇನಪರಮಾಗಮಮಂದಿರವು ನೋಡತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಭಗವತ್ಪೂರ್ಣದಕುಂದಾಚಾರ್ಯರ ಸವಾರು, ನಿಯಮಸಾರ, ಪ್ರವಚನಸಾರ, ಪಂಚಾಂತಿಕಾರು ಮತ್ತು ಅವೃಪಾಹುಡಗ್ರಂಥಗಳ ಪ್ರಕೃತ

ಭಾವಯಶ್ವಾಲೋಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೀಮಂಧರ ಸ್ವಾಮಿದಿಗಂಬರಜೈನಮಂದಿರ, ಸಮವಸರಣಮಂದಿರ, ಸ್ವಾಧಾರ್ಯಮಂದಿರ ಮತ್ತು ಉನ್ನತವಾದ ಮಾನಸ್ಯಂಭಗಳೂ ಕೂಡ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಏರಡು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳೂ, ಒಂದು ಗೆಸ್ಟ್‌ಹೌಸ್ ಇವೆ. ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ.

ದ್ವಾರಕಾ

ಇದು ಏರವಲ್‌ಗಾಂವ್ - ಸುರೇಂದ್ರನಗರ್ - ರಾಜಕೋಟಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಸಮುದ್ರ ತೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಯಾದವರ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರು ಅನುಸಾರ ಇದು ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿಫರ್ಮಂಕರರು ಶಾರೀರಕ ದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಿಸಿದರೆಂದೂ, ಅನಂತರ ಅವರ ಹಿರಿಯರು ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ದ್ವಾರಕಾರ್ತಿ ಬಂದರೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರು ದ್ವಾರಕಾರ್ತಿ ಬಂದರೆಂದೂ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರು ದ್ವಾರಕಾರ್ತಿ ಅವರ ಜನ್ಮಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿಗಂಬರಜೈನದೇವಸ್ಥಾನ ವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನೇಮಿಫರ್ಮಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಮಂದಿರವು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು, ಅರ್ಕಾರ್ಥಾ ಮತ್ತು ದರ್ಶನೀಯವು ಆಗಿದೆ.

ಜಾರ್ಮಾನಗರ - ಇದು ದ್ವಾರಕಾದಿಂದ ೧೫೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರೂಪ ಖಿಂಭಾತೀಯಾ ನಾಕಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಸೇತಾಮೂಲಾಂಡಂದ್ರ ಜೀತಾ ಅವರ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇದು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ದಿಗಂಬರಜೈನಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಬಾಜಾರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀತಾಂಬರ ಜೈನಮಂದಿರವು ನೋಡಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣ ಪ್ರಕಾಮಮಂದಿರವೂ ಇದೆ.

ರಾಜಕೋಟೆ - ಜ್ಞಾನಗರದಿಂದ ಇದು ಅಂ ೫.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಮೃದಾನದ ಹತ್ತಿರವೇ ದಿಗಂಬರಜೈನದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದ ಹೊರಗೆ ಮಾನಸ್ಯಂಭವಿದೆ. ಈ ಮಾನಸ್ಯಂಭವ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀಕಾನಚೀಯವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾನಸ್ಯಂಭವ ಹೊಸ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮಾನಸ್ಯಂಭವ ನಾಲ್ಕುಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪಂಚಪರಮೇಷ್ಠಿಗಳು, ಸೀಮಂಧರಭಗವಾನರು, ಭಗವಾನ್ ಅದಿನಾಧರಿಗೆ ಅಹಾರದಾನ ನೀಡುತ್ತಿರುವುದು, ಪ್ರಸ್ತಂಭಂತ ಅಚಾರ್ಯರು ಮತ್ತು ಭೂತಬಲಿ ಅಚಾರ್ಯರು ಮುನಿಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಂಡಾಗಮದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸಿಸಿರುವುದು ಹೊಡಲಾದ ಕಿರುಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿರುವುದು ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

ಗಿರಿನಾರ್ ಪರವರ್ತತ (ಉಜಾಯಂತಿಗಿರಿ)

ಗಿರಿನಾರ್ ಪರವರ್ತತಕ್ಕ ಉಜಾಯಂತಿಗಿರಿ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದ್ದಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಹಿಳೆ ಪೂರ್ಣವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಇದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೈಂಗಿ ಮಹಿಳೆಯ ಮಹಿಳಾನ ಜಂಕ್ಷನ್‌ನಿಂದ ರಾಜಕೋಟಿಗೆ ೨೬ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ, ರಾಜಕೋಟೆಯಿಂದ ಜೂನಾಗಢವು ೧೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಜೂನಾಗಢ ರೈಲ್‌ಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ೫ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಗಿರಿನಾರ್ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಗಿರಿನಾರ್ ಗೆ ಉಜಾಯಂತಿಗಿರಿ, ರೈಲ್‌ಪಟಕ, ರಾಮಗಿರಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಗಳಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇದು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದಾಗಿದೆ. ಧರ್ಮಶಾಲೆಗೆ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಹೆಚ್‌ಗಳಿಂದಲೇ ಬೆಟ್ಟದ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳು ಅರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಗಿರಿನಾರ್ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನ್‌ನೇಮಿನಾಥೀಫರ್ಮಂಕರರು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಕೋಟ್ಯಾಂತರಮನಿಗಳು ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಸಮವಸರಣವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥರ ದೀಕ್ಷೆ, ಕೇವಲಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಹೋಕ್ಕೆಲ್ಕಲ್ಯಾವಣಿಗಳು ಜರುಗಿವೆ. ಶ್ರೀನಾರಾಯಣ, ಕೃಷ್ಣ, ಬಲಭದ್ರರು ಇಲ್ಲಿನ ಭಗವಾನರಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಗವಾನರ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಪ್ರದ್ಯಂಮ್ಮಾ, ಶಂಖಿಕಾಮಾರ ಹೊಡಲಾದವರು ಇಲ್ಲಿ ಮುನಿದೇಕ್ಷೆ ಕೈಗೊಂಡರು. ಗಜಕುಮಾರನು ಇಲ್ಲಿದರೆ ಮತ್ತುನಾಗಿರುವುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿಂದ ೨೫ ಕೋಟಿ ಮುನಿಗಳು ನಿವಾಣಪಡದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ೪೫೦ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳಿವೆ.

ಗಿರಿನಾರ್ ಬೆಟ್ಟದ ಪ್ರಾಚೀನತೆ ವ್ಯಾಪಕ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕಾಲದಮ್ಮೆ ಹೆಚ್ಚಿದು. ಭರತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತನ್ನ ದಿಗ್ಂಜಿಯಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಚಂದ್ರಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಧರಕೇನ ಅಚಾರ್ಯರು ತಪಸ್ಯವಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರು ಭೂತಬಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಪ್ರದಂತ ಅಚಾರ್ಯರಾಗಳಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಲಿಷಿಬಧ್ಯ ಮಾಡಲು ಆದೇಶಿತ್ತರು. ಅಶೋಕಕ್ಕರವರ್ತಿಯು ಜೀವದಯೆಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಶಿಲಾಶಾಸನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕೆತ್ತಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಭದ್ರಭಾಮಸ್ವಮಿಗಳು ಕೂಡ ಗಿರಿನಾರ್ ಆಗಮಿಸಿದ್ದರು.

ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಿಂದ ಸುಮಾರು ಮೂರುವರೆ ಕಿ.ಮಿ. ಹೇಳಬೇಕು ಹತ್ತಿದ ಸಂತರ ಜೂಡಾಸಮಾಸವಂತದ ರಾಜರಾಗಳ ಸೋರತದ ಮಹಿಳೆ ಇದೆ. ಈ ಮಹಿಳೆಗೆ ಹೊಡಲೇ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸುವಿಂದುಗಳಿಂದವಿದೆ. ಸೋರತಮಾವಲ್ಲಿನಿಂದಲೇ ಜೈನದೇವಾಲಯಗಳು ಅರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಬಹುಶಃ ಇಲ್ಲಿನ ಅಧಿಕಾರವೆಲ್ಲಾ ಶ್ವೇತಾಂಬರರಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಮಂದಿರಗಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಚಾತುರ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಕಾಂಪಾಡಿನಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರಜೈನದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ.

ಗಳಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿಶಿಫಳಂಕರರು ಮೂಲಸ್ಥಾಮಿ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳ ಸಮೂಹದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ರಾಜೀಮತೀಗುಂಟುದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜೀಮತಿ ತಪಸ್ಸು ವಾಡಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ಕುಳಿತು ಬಗ್ಗೆಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಮತಿಯ ಮೂಲತ್ವಾಯನ್ನು ಕಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಕ್ಷಿತಿಧೂರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಂಬಾದೇವಿ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಇದು ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರ. ಕೂಡ್ಯಾಂ ದಿನಿದೇವಿಯನ್ನು ಅಂಬಾದೇವಿ ಎಂದು ಹಿಂದೂಗಳು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠರು ಇಬ್ಬರೂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಮೂರನೇ ಕೂಟವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥರ ಚರಣಚಹ್ಯಾಯಿದೆ. ಹಿಂದೂಗಳು ಇದನ್ನು ದತ್ತಾತ್ರೇಯಚರಣಚೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ವೀರಾವಲ್ ಸೋಮನಾಥ— 'ವೀರಾವಲ್' ರಾಜೀ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ರೈಲ್ವೇಸ್ವೇನ್ಸ್‌ನ ಬಳಿಯಿರುವ ರಾಮವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇದು ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ದಾಗಿದೆ. ಇದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ವಲ್ಲಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಉ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಸಮುದ್ರತೀರದಲ್ಲಿ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವೇದ ಸೋಮನಾಥ ಮಂದಿರವಿದೆ. ಈಗಿರುವ ಮಂದಿರ ಹೋಸದಾಗಿ ಮಾಡಿದುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿಗಂಬರಜ್ಯೋಗ್ರಹ ಸಧಿರನುಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿದೆ.

ತಾರಂಗ— ಇದು ಸಿದ್ಧಕ್ಕೇತ್ರ. ಪಶ್ಚಿಮ ರೈಲ್ವೇಯ ಮಹಾನಾದಿಂದ ಬ್ರಾಂಚ್‌ಲೈನಿನಲ್ಲಿ ಇಂ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ತಾರಂಗ ಹಿಲ್ ಸ್ವೇಷನ್ ಇದೆ. ಇದು ಮಹಾನಾ ಅಹಮದಾಬಾದಿಗೆ ೧೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲೂ, ಪ್ರೌಂಚ್ ಅಖಾವಿನಿಂದ ಗೂಡಿ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲೂ ಇದೆ. ತಾರಂಗ ರೈಲ್ವೇಸ್ವೇನ್ಸ್‌ನ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರ ಜ್ಯೇಷ್ಠಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂಬತ್ತು ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ತಾರಂಗಕ್ಕೇತ್ರವಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರದವರೆಗೂ ಬಸ್‌ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ತಾರಂಗ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೋಟಿಲು ಮತ್ತು ಸೆದ್ದಿಲು ಎಂದು ಏರಿದು ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಧರ್ಮಶಾಲೆಯ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಕೋಟಿ ಶಿಲೆಗೆ ಹತ್ತುವ್ಯಾದು ಆರಂಭಿಸಿತ್ತದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರದ ಮೂಲಸ್ಥಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥಶಿಫಳಂಕರರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೂರೂವರೆಕೋಟಿ ಮುನಿಗಳು ಮುಕ್ತಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಫಳಕ್ಕೇತ್ರಗಳು

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಫಳಕ್ಕೇತ್ರಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿರುವ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಒಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ತೀರ್ಥಂಕರರ ವಿಹಾರವು ನಿರಂತರ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಳಿಹ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ನಿವಾಣಕ್ಕೇತ್ರಗಳು ಕೂಡ ಇವೆ. ಗಜಪಂಥ, ಮಾಂಗಿತುಗಿರ್. ಕಂಧಲಗಿರಿ ಮೊದಲಾದುವು ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಣ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು. ಇವಲ್ಲದೆ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ರಗಳೂ ಇವೆ. ಎಲ್ಲೋರಾ, ಅಜಂತಾ ಮೊದಲಾದ ಬಳಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಹೆಗಳೂ ಇಲ್ಲಿವೆ.

ನಾಗಪುರ— ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಮುಖವು ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವು ಆದ ನಗರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವು ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಇದು ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ 'ಇತವಾರಾ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ತಂಗಲು ಎಲ್ಲಾ ಸೌಕರ್ಯಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೨ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ನೋಡಿದೇಶಾದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದರ ಅಜಾಯ ಬಫರ್. ಚಿದಿಯಾಫರ್ ಮೊದಲಾದುವು.

ರಾಮಚೀಕ್ರ— ದಕ್ಷಿಣಪೂರ್ವರೈಲ್ಯ ರಾಮಚೀಕ್ರ ಮತ್ತು ನಾಗಪುರ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ 'ರಾಮಚೀಕ್ರ' ಸ್ವೇಷನ್‌ನಿಂದ ಸುಮಾರು ಏರಿದು ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿದೆ. ನಗರದ ಸಮಾಪದಲ್ಲೀ ಇರುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ರಾಮಚೀರ್ಯವಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪೂರ್ವಾಗಳಿವೆ. ಒಟ್ಟು ಹತ್ತು ಮನೋಹರವಾದ, ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿಶಿಫಳಂಕರರ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಧರ್ಮಕಾಲದ ಪ್ರತಿಮೆಯಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸಮಹಾಕವಿ 'ಮಘದೂತಕಾವು ಬರೆದನೆಂಬಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಳಿದಾಸನ ಒಂದು ಸ್ವಾರಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಮರಾವತಿ— ಬದನೇರಾ ಮತ್ತು ಅಮರಾವತಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿದೆ. ನಗರದ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕೋಟಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೪ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರಗಳೂ ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತರದು ಜ್ಯೇಷ್ಠಕ್ಕಾಲಯಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ, ವಜ್ರ, ಬೆಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ರತ್ನಗಳ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಇವೆ. ಭಾತಕಲ್— ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಅಮರಾವತಿಯಿಂದ ೧೯ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರಗಳೂ ಮತ್ತು

- 60 -

೧೦೪
ಇಪ್ಪತ್ತರದು ಚೈತ್ಯಾಲಯಗಳೂ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭಶಿಂಥಂಕರರ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿರೆ. ಇದು ಭೂಗ್ರಭದ್ರೀ ಸಿಕ್ಕದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅನೇಕರು ಭಕ್ತುದಿಗಳು ಹರಕೆತೀರಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಚೈನಧವಾಶಾಲೆಯೂ ಇದೆ.

ಮುಕ್ತಗಿರಿ

ಕಾರಂಡೆ

ಮಧ್ಯಪ್ರೇಲ್ಯಾಯ ಮಹಿಳಾಜಾಷ್ಟರ ಮತ್ತು ಯವತ್ವಾಲಮಾಗ್ರದಲ್ಲಿ
ಕಾರಂಚಾಕ್ಸೈತ್ರಪ್ರ ಮಹಿಳಾಜಾಷ್ಟರದಿಂದ ೨೨ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ
ಅಮರಾವತಿಯು ೨೨ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅಂತರಿಕ್ಷಪಾಶ್-ನಾಭಿ
ಕ್ಸೈತ್ರಪ್ರ ೨೨ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕಾರಂಚಾನಗರವು ಆಕೋಲಾಚಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ
ವ್ಯಾಪಾರಾದಿಗಳಿಗೆ ಕೆಂದ್ರವನಿಸಿದೆ. ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಚೈನ
ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಇದು ಭಜ್ಪರಕರ ಮತಕೆ ಪ್ರಮ್ಯಾತವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಅಲ್ಲಿ
ಯಾವ ಭಜ್ಪರಕರ ಹೀರಣ್ಯ ಇಲ್ಲ. ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಸೇನಾಗಣ, ಕಾಮ್ಮಾಸಂಖೆ

ಮತ್ತು ಬಲಾತ್ಮಕಗಳ ಪರಂಪರೆಯ ಹೀಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಮೂರು ಜೈನ
ದೇವಾಲಯಗಳೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಾಗಿವೆ.

ಮೂಲನೆಯದು ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ಚಾನಾಥರ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಸೇನಾಗಣಳ ಮಂದಿರ. ಇದಕ್ಕೆ ಮೂಲಸ್ಯಾಮಿ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥತೀರ್ಥಂಕರರು. ಈ ಜನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಶಿಲೆಯ ಒಂದು ಪ್ರತಿಚೇಗಳೂ ಮತ್ತು ಲೋಹದ ಇಳಪ್ರತಿಚೇಗಳೂ ಇವೆ. ಇವಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೇನಾಗಣದ ಅಂತಿಮ ಭಟ್ಟಾರಕರಾಗಿದ್ದ ವೀರಸೇನರ ಸಮಾಧಿ ಕೂಡ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಂಟಿ ಘರಗಳಷ್ಟು ಪ್ರರಾತನವಾದ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಕ ಚಿತ್ರಾಚಿಗಳಿವೆ. ಇದು ಸ್ತುತಾಂಕಿತವಾಗಿದ್ದು ಸುಂದರವು ಮತ್ತು ಕೆಲ್ಲಾ ಹೃಷಿಕ್ಷೇತ್ರವು ಆಗಿದೆ. ಈ ಮಂದಿರದ ಮುಂದೆ ಮಾನಸ್ತುಂಭವಿದೆ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಾರಕರ ಏಳು ಉರಣಿಚಹ್ಯೇಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನ ಹೈತ್ಯಾಪಂಚಾತ್ಮಕ ಪಾಡ್ಯಂದು ರಥಯಾತ್ರಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾಪತ್ರಿದೇವಿಯ ಮಹಿಳೆ ತ್ವರವು ಜರುಗುತ್ತದೆ.

వరడనేయ భగవానోజంద్రనాథస్వామియు కావ్యసంఘ దిగంబరజ్యేన
మందిర. ఇదు చవరేలైనినల్లిదే. ఇదరల్లి మూలస్వామియుల్లదే, ఇక
తోహద మట్టు కిరి తిలీయ మూలికిగళివే. వృత్తివచ్చు జ్యేష్ఠరుడ్న
పూర్వమేయందు రథోత్సవ నిర్దేయుత్తదే. మూరనెయదు భగవానోజంద్ర
నాథస్వామియు మూలసంఘద దేవాలయః ఇల్లి హన్సోందు తోహద
మట్టు ఏరడు తిలీయ మూలికిగళివే. ఇదర తిఖిరిదల్లి భగవానోముకా
విరిర పద్మాసనద మూలికియిదే. ఒత్తులీయ ఎరడు సహస్రకొటి జీనా
లయగళివే. ఇదరల్లి ఒందరల్లి 1000 మూలికిగళూ మట్టు ఎరడనేయ
దలి లల్లిల మూలికిగళూ ఇవే.

ಇಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟಾರಕದೇವನೆಂದುಕ್ಕಿರುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ ಜರಣಪಾದುಕೆಗಳಿವೆ. ಈ ಮಂದಿರ ದಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಅಮೂಲ್ಯಭಂಡಾರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಚಯಾರ್ಥಿ, ಮಹಾ ಇದೆ.

ಬಾಧ್ಯೋಕ್ತಾರಾಮಃನಾಥ್—ಇದು ಕಾರಂಚಾಕ್ತೇ ನೀ ಕ.ಮೂ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಹೋಗಿಬರಲು ಬಸ್ ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್‌ಅದಿನಾಥ ಶೈಥ್ಯಂಕರರು. ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ತ. ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹರಕೆ ತೀರಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ.

ಅಂತರಿಕ್ಷಪಾಶ್ವನಾಥ (ಸಿರಪುರ)

ಇದು ಅತಿಶಯ ಶ್ವೇತ. ಇದು ವಿಂಡಪಾಶ್ವಾಣವಾಗ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಾತಿಮಾರ್ಯಲ್ಲಿಸ್ವೇಷನಿಗೆ ಇಂ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಶ್ವೇತವು ಭಾರತರಾಷ್ಟ್ರದ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ವೇತ ಏತ್ಯಂಬಿದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಶ್ವೇತವಿರುವ ಗಾರುಷ್ಯ ಸಿರಪುರವೆಂದು ಹೇಶರು. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯ ಅಗೆತದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಅನೇಕ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವು ಗ್ರಾಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರವೇಶಮಾಡುವ ಬಾಗಿಲು ಚಕ್ಕಿದಾಗಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗೆಹಿಂಡೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಒಳಗಡೆ ಪ್ರವೇಶಸ್ವತ್ತಿದ್ವಂತಯೇ ಅಂಗಣ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮೇಲಿನಿಂದಲೇ ಅಂತರಿಕ್ಷಪಾಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿಯವರ ದರ್ಶನಮಾಡಬಹುದು. ಈ ಅಂಗಣಿಂದಲೇ ಕೆಳಕ್ಕೊಂಗುವ ಮಟ್ಟಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಜ್ಞ ವಾದ ಪಾಶ್ವತೀಭ್ರಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆ ಇದೆ. ಆ ಬಿಂಬವು ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೇಲೆ ಇದೆ. ಕೆಳಗೆ ಮತ್ತು ಹಿಂದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಅಧಾರವೂ ಇಲ್ಲಿದಿರುವುದ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ವಿಡಗಡೆ ಮೂರ್ತಿಯು ಅಂಗಳಮಾತ್ರ ಭೂಮಿಗೆ ಸೂಕ್ತಿಕ್ರಿಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಟ್ಟುರಕದೇವೇಂದ್ರ ಶೀರ್ಷಕಾರುಜಾದವರ, ವಿರಸೇನಗುರುಗಳ ಪಿತ್ರ ಮತ್ತು ವಿಶಾಲಕ್ಷಿತಭಟ್ಟುರಕರ ಗದ್ದಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ.

ಸಿರಪುರಗ್ರಾಮದ ಹೊರವಳಿಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿತಾದಿಗಂಬರಜಿನಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವನಾಥತೀಭ್ರಂಕರರು. ಇತರ ಜಿನಬಿಂಬಗಳೂ ಯಾಕ್ಷಯಶ್ವಿಯಿರುವ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಅವ್ಯಕ್ತೋಽಣಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿದ್ದು, ಇದರ ಶೈಲಿ ತುಂಬಾ ಆಕಷಕವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಮುಂದೆ ಶಾಂತಿಸೇಭಟ್ಟುರಕ, ಜಿನಸೇಭಟ್ಟುರಕ ಮೂದಲಾದವರ ಸಮಾಧಿಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಹಳ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇದರ ಸಮಾಪ್ತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ.

ಶಿರದ ತಹಾಪ್ತರ— ಶಿರಪುರದಿಂದ ವಾತಿಮಾ, ಮಾಲೇಗಾಂವ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ‘ಚೌಡಿ’ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಗೆಂಳಿ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಚೌಡಿ’ ಇಂದ ಶಿರದ ತಹಾಪ್ತರಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಕ.ಮಿ. ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗೆಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಗ್ಗೆಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಈ ಗಾರುಷ್ಯವು ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇದು ಅತಿ ಶಯಶ್ವೇತ. ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್‌ಮಲ್ಲಿನಾಥತೀಭ್ರಂಕರರು. ಈ ವಿಗ್ರಹವು ಅತಿಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಶಾಂತಿತೀಭ್ರಂ

ಕರರ ಹೊದಲಾದ ಇತರ ಮೂಲಿಗಳೂ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯೂ ಇದೆ. ನಂಬಿಯ ಮತ್ತೊಂದುದದಲ್ಲಿ ದೇವೇಂದ್ರಭೃತಿಭಟ್ಟುರಕರ ಸಮಾಧಿಯಿದೆ.

ಚಂತಾಮಣಪಾಶ್ವನಾಥ— ಇದು ಅನೇಗಾಂವ ಎಂಬಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಅತಿ ಶಯಶ್ವೇತ. ಇದು ಶಿರದತಹಾಪ್ತರದಿಂದ ಲಳಿ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಬಗ್ಗೆ ಶ್ವೇತಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ವಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದಕ್ಕೆ ನಡೆದು ಕೊಂಡಾಗಲೀ, ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಯಂದಾಗಲೀ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವನಾಥತೀಭ್ರಂಕರರು ತುಂಬಾ ಜಮಾತ್ತಾರವುಳ್ಳವರೆಂದು ನಂಬಿ ಜನರು ಇದನ್ನು ಚಂತಾಮಣಪಾಶ್ವನಾಥ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಜಂತೂರ್— ಇದು ಶಿರದತಹಾಪ್ತರಕ್ಕೆ ಲಳಿ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಗ್ಗೆಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠುರವಂಬ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದಿತು. ಕಾಚಿಗುಡಿ ಮತ್ತು ಮನ್ಯಾರ್ಯಲ್ಲಿಸ್ವೇಷನಿಗೆ ಲಳಿ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಶ್ವೇತವು ಜಂತೂರ್ನಾಗರದಿಂದ ಲಳಿ ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಸಹಾದಿವರ್ವತದ ಹೇಳಿದೆ. ಅತಿಶಯಶ್ವೇತ. ಭಗವಾನ್‌ನೇಮಿನಾಥತೀಭ್ರಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಮತ್ತೊಂದು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಗುಹೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅರು ಗುಹೆಗಳಿವೆ. ಈ ಶ್ವೇತದಲ್ಲಿ ನೇಮಿನಾಥತೀಭ್ರಂಕರರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವನಾಥ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿ ಹೊದಲಾದ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಇವೆ. ಪಾಶ್ವನಾಥರ ಒಂದು ಮೂರ್ತಿಯು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಜೂರಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷಪಾಶ್ವನಾಥ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಚಾರ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಕುಮುದಚಂದ್ರಬ್ರಹ್ಮಾಯರು ಪ್ರತಿಷ್ಟಿಸಿ ರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜುಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನಮಂದಿರವೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಹೂಕಾ ಮಂದಿರ್ ಮತ್ತು ಮಹಾವೀರದಿಗಂಬರಜ್ಞನಮಂದಿರ ಗಳನ್ನು ಜೀಣೋದ್ದಾರಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವರದು ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ೧೦೨ ಜಿನಬಿಂಬಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯೂ ಕೂಡ ಇದೆ.

ಉತ್ತಿಲಾದ್

ಇದು ಅತಿಶಯ ಶ್ವೇತ. ಇದು ಮಧ್ಯರ್ಯಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾಣಾ ಮತ್ತು ಮನ ಮರ್ದಾಪಾಶದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಂಗೇಲಿಸ್ವೇಷನಿನಿಂದ ಆರು ಕ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಾಣಾನದಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಈ ಶ್ವೇತವಿದೆ. ಆ ನದಿತೀರದಲ್ಲಿ ಬುದು ದೂಡು ಜ್ಯೇಷ್ಠೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಶಾಮವಣಿದ ಭಗವಾನ್

ನೇಮಿನಾಥಸ್ವಾಮಿ. ಈ ವಿಗ್ರಹದ ಕಾಲ ಹೆಚ್ಚಿರೆಲ್ಲವೂ ಪಾರಸಮಣರತ್ನವಿಶ್ಲಂತಿ. ಅಂದಿನ ಮುಸಲಾನ್ ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು ಅದನ್ನು ತೆಗೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರಂತೆ. ಆಗ ಅದು ತನ್ನಷ್ಟೇಕೂಡಾನೇ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯ ಸಹಿತ ಹಾರಿಹೋಗಿ ನದಿಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿತಂತೆ. ಅನಂತರ ಅವರು ಎಪ್ಪು ಹುಡುಕಿರುತ್ತಾನೆ ಸಿಕ್ಕೆಲ್ಲ. ಆ ರತ್ನವಿದ್ದ ಗುರುತು ಈಗಲೂ ಆ ವಿಗ್ರಹದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಾವಾಗಿಧವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ.

ಜೀರಂಗಾಬಾದ್— ಏಂಬೋಖೀಲಾ ಸ್ವೀಷನ್ನಿಗೆ ೧೯ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೀರಂಗಾಬಾದ್ ಮತ್ತು ಐತಿಹಾಸಿಕವೂ ಆದ ನಗರವಾಗಿದೆ. ಆಜಂತೂ ಚೋಂಬಾಯಿಯಿಂದ ರೈಲ್ವೆಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ೫೫ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಜಂತಾ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲೋರಾ ಗುಹೆಗಳು ಈ ನಗರದ ಸಮಾಪ್ತದಲ್ಲೇ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮುಖ್ಯ ದಿಗೆಂಬರಚ್ಯುನದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ.

೧. ಸರಾಫಾಬಾಜಾರ್ ನಲ್ಲಿರುವ ಶಾಂತಿಭ್ರಾತರ ಕರರ ದೇವಾಲಯ.
೨. ಸರಾಫಾಬಾಜಾರ್ ನಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇವಾಲಯ, ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪೂರ್ಚಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ.

೩. ಕಿರಾನಾಬಾಜಾರ್ ನಲ್ಲಿರುವ ವಿಂಡೇಲ್ ವಾಲಾ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರ.

೪. ಸೇತ್ವಾಲೋಂಕಾ ಮಂದಿರ.

ಇವಲ್ಲದೆ ಸವಾತು ದಿಗೆಂಬರಚ್ಯುನಮಂದಿರವು ಕೂಡ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇವಲ್ಲದೆ ಸವಾತು ದಿಗೆಂಬರಚ್ಯುನಮಂದಿರವು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಿತ್ತಾಳಿಯ ಸಹಸ್ರಕೂಟಚ್ಯುನಬಿಂಬವೂ ಇದೆ. ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದ ೫ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಸ್ಟರ್‌ಪ್ರೇನ್ನಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದೆ. ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್ನಿನಿಂದ ೫ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂಟಾಫೂರ್ ಚಂದ್ರಸಾಗರ ದಿಗೆಂಬರಚ್ಯುನದ್ವರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇದರ ಮುಂದೆ ಘಂಟಾಫೂರ್ ಮತ್ತು ಸದರ್ ಪಟ್ಟೇಲರ ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಜೀರಂಗಾಬಾದಿನ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲೂ ಇನ್ನು ಮತ್ತು ಸದರ್ ಪಟ್ಟೇಲರ ಮತ್ತು ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ೧೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ದೌಲತಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ೧೫ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ದೌಲತಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. (ಪೂರ್ಚಿನ ದೇವಗಿರಿಯಲ್ಲಿ) ಸಾದಿರವಷ್ಟದವ್ಯ ಹೆಳಯಾದಾದ ಕೋಟಿಯಿದೆ. ಈಗ ಅದು ಈಗಲೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಶಾಲವಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರವಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಮಹಿಳೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಎಲ್ಲೋ ಇರ

ಎಲ್ಲೋರಾವು ಜೀರಂಗಾಬಾದಿಗೆ ೧೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಎಲ್ಲೋರಾಕ್ಕೆ ಈಗಿನ ಹೆಸರು ವೇರುಲ್ಲ, ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಒಂದೂವರೆ ಕಿ.ಮಿ. ಹೋದರ ಜಗದ್ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಗುರುತು ವಿಶ್ವಾತ್ಮಾ ಗುಹೆಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಬಸ್ ಕೈಲಾಸ್ ಎಂಬ ಗುಹಾಮಂದಿರದ

ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲಿತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟು ಇಂದ್ರಿಗಳ ಗುಹೆಗಳೂ, ಇಂದಿನ ಇಂದ್ರಿಗಳ ಹಿಂದೂಗಳು ಮತ್ತು ೧೦ ರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಗಳ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಫ್ರಂಕರರ ಮತ್ತು ಇತರ ಜಿನಬಿಂಬಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಷ್ಟದ್ವಾರೆ. ಕೆಲವು ಗುಹೆಗಳು ವರದಂತಿಸಿವೆ. ಭೋಜಕ್ಕೆಲಾಸ್, ಇಂದ್ರಸಭಾ ಮತ್ತು ಜಗನ್ನಾಥ ಎಂಬ ಜ್ಯೇಷ್ಠಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಾದ ಕಲಾಪ್ರಯಾಂಕವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇಂದೇ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವಾದ ಕಲಾಪ್ರಯಾಂಕವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈಗಲೇ ಗುಹೆಗಳ ಆರು ಕಂಭಗಳ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವ ಮಾಂಟಪವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ವನಾಥತೀಭ್ರಾತರ ವಿಗ್ರಹ ಏಕಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಬಾಹುಬಲೀ ಯತ್ನ ಯತ್ನಿಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಇಂದೇ ಗುಹೆಯನ್ನೂ ಇಂದ್ರಸಭೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೇಲ್ಮೈವಣಿಯ ಒಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಲಾತ್ಮಕವಾದ ಚಿತ್ರಗಳು ಚಿತ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಾ ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವತೀಭ್ರಾತರ ಮರ್ಮಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಅಪ್ಪೇ ಎತ್ತರದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮರ್ಮಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಮೇಲಂತಸ್ತ ಎರಡು ಕಂಭಗಳ ಅಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿದೆ. ಇಲ್ಲಾ ಅನೇಕಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಂದ್ರಿಗಳ ನೇರು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಲಾಪ್ರಯಾಂಕವಾದ ಕೃತಿಗಳಿವೆ. ಇಂದೇ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೨ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದ ಹಾತ್ಯಾತೀಭ್ರಾತರ ಮರ್ಮಿಯಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಳಾಶಗುಹೆ ಅತ್ಯಂತ್ರೇಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಪಾಶ್ವನಾಥಮಂದಿರ— ಮೂರನೇ ಗುಹೆಯಿಂದ ಬೆಳ್ಳಿದ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಅಧಿಕ.ಮಿ. ಹೋದರೆ ಪಾಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯ ಗುಹೆಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಬೆಳ್ಳಿದ ಮತ್ತು ಬಾರಹಾದಿ, ಅಧಿಪಾ ಕನಕಾದಿ, ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೆಳಗಿಳಿದು ಬರುವಾಗ ಜಲಕಂಡಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಇವು ಒಂದು ಹಿಂದಿಗಳಿಂದ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಫ್ರಂಕರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತರ ನೀರಿನಿಂದ ತುಂಬಿರುವ ಒಂದು ಗುಹೆ ಇದೆ.

ಎಲ್ಲೋರ (ವೇರುಲ್) ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರ ಸಮಂತಭದ್ರರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಒಂದು ಬ್ರಹ್ಮಜಯಾಶ್ರಮ ಗುರುತುಲಿವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯ, ವಿದ್ಯಾಲಯಭವನ ಅಥಿಗ್ರಾಹ ಮತ್ತು ಒಂದು ಜಿನಾಲಯವಿದೆ. ಇದು ಕಾರಂಜಾದ ಗುರುತುಲದ ಶಾಪೆಯಾಗಿದೆ.

ଅଜଂତା

ಇದು ಜಿರಂಗಾಬಾದಿನ ಮತ್ತೊಂದು ದಿಕ್ಕಿಗೆ ೧೦೯. ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.
ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಗುಹೆಗಳಿವೆ. ಇದು ಬೊಂಬಾಯಿಯಿಂದ
೪೨೨ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಾಚಂದ್ರಕಾರವಾದ ಬೆಟ್ಟದಮೇಲೆ ೩೦
ಗುಹೆಗಳಿವೆ, ಕೆಲವು ಗುಹೆಗಳು ಅರ್ಥಾದಲ್ಲೀ ನಿಂತಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹ
ಗ್ರಾಹ ಅಂದರೆ ೯.೧೦.೧೯.೨೫ ಮತ್ತು ೨೬ ನೇ ನಂಬಿನ ಗುಹೆಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೆ
ಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಉಳಿದ ಗುಹೆಗಳನ್ನು ವಿಹಾರಗಳಿಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ
ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಒಂದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಶೇ�ತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇವು
ಗ್ರಾಹ ೧.೨.೬.೧೦.೧೯.೧೯ ಮತ್ತು ೨೫ ನೇ ನಂಬಿನ ಗುಹೆಗಳು ಹೇಣು
ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ೧.೨.೧೯.೧೯ ಮತ್ತು ೧೯ ನೇ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ಘಾಟವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗೃಢಗಳಾದ್ದಾರೆ. ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನೋಡಲು

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿರೆಡ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಪ್ರವೇಶಶಳಲ್ಲಿ ಉಂಟು.
 ಬೈತಣ—ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವೆಂಬುದು ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಹೆಸರು. ಇದು ತೆರಂಗಾ
 ಬಾದಿಗೆ ಶಿ. ಕಿ. ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೀತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನು,
 ಮನುಸುವೃತ್ತಿಧರ್ಮಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಗೋದಾವರಿ
 ನದಿಯ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಎತ್ತರವಾದ ಸ್ತುಳದಲ್ಲಿದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನ ಏರಡಂತಹಿಂದ,
 ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಜೀಣೋದಾರವಾಗಿದೆ. ಮೂಲಸ್ಥಾಮೀ ಮನುಸುವೃತ್ತ
 ಶಿಧರರ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೂ ಶಿಂ ಮಾಲಿಕ್‌ಗಳವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಭಗವಾನರಿಗೆ
 ಜೀವರು ಮತ್ತು ಜೈನೀತರರು ಬಹಳಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ
 ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳಿವೆ.

ಅಷ್ಟು—ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ‘ಅಷ್ಟು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಗ್ರಂಥದನ್ನು : ‘ಕಾಸಾರ ಅಷ್ಟು’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಚಿನಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಸಾರಜೈಸರ ಮನೆಗಳು ಬಡಳ ಇದ್ದುತ್ತೇ. ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ತರು. ಇದಕ್ಕೆ “ಶ್ರೀ ದಿಗಂಬರಜೈಸರವಿಫ್ಫು ಹರವಾಶ್ವನಾಥ ದಿಗಂಬರಜೈಸನ ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ತು ಕಾಸಾರು ಅಷ್ಟು” ಎಂದು ಪೂರ್ಣವಾದ ಹೆಸರು. ಇದು ಉಣಿನಾಬಾದೋನಿಂದ ಇಗಿ ಕ.ನಿಂ. ಅಷ್ಟು” ಎಂದು ಪೂರ್ಣವಾದ ಹೆಸರು. ಇದು ಉಣಿನಾಬಾದೋನಿಂದ ಇಗಿ ಕ.ನಿಂ. ದೂರವೂ ಮತ್ತು ತೋಲಾಪ್ಯರದಿಂದ ಒಂದು ಕ.ನಿಂ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವನಾಥರ್ ಶಂಕರರು. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅನೇಕ ಭಕ್ತರು ದಿಗೆ ಹರಕೆತ್ತಿರುವುದು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ,

ಹರಕೆತ್ತಿರೆಸಲು ಬುರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನು ಹಿನ್ನೆಸೆ ಮಾಡಿ ಸೊಂಗ್ಯಾಗಿ ಮತ್ತು
ಕೋಲಾಪುರ— ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯಮಾದ ಜಿದ್ದೂಗಿಕ ಮತ್ತು
ವ್ಯಾಪಾರಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜೈಸರ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೇಮಿಚಂದ್ರ
ಹೀರಾಚಂದ್ರ ಅವರ, ದೊಡ್ಡದಾದ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಇಲ್ಲಿರುವ

దిగుంబరజ్యేనత్తావికాశ్రమద ముందే ఇదే. ఇదల్లాడే తుక్కవారపేటియల్లి వుత్తు కాసారినల్లిరువ చీఱతావస్తావాశ్యకానాథమందిరదల్లి ఒండోందు ధమశాలిగఁపే. ఈ తోలాప్రారదల్లి ఒట్టు ఎంటు దిగుంబరజ్యేన దేవశ్ఫూనగళివే. ఇప్పగళల్లి ఎరదు తుక్కవారపేటియల్లూ, ఒందు కాసగీ యల్లూ. ఒందు తార్వికాశ్రమదల్లూ, ఒందు భుసారియల్లూ ఒందు ఆదర ముందే ఒందు (సేతాసమిరావుఁజీకామందిరో) ఇవే. ఈ నగరదల్లి ఆసేక దిగుంబరజ్యేనసంస్కృతిగాలిమ.

ಸಾರೆಗಾಂವ— ಶೇಲಾಪುರದಿಂದ ಸೂರತಗಳವು ಇಂ ಕೆ.ಮಾ. ದೂರ ದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಸಾರೆಗಾಂವವು ಇಂ ಕೆ.ಮಾ. ಇದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭುವಾನೀಪೂರ್ವ ನಾಥೀಕ್ರಿಂಫಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೆತ್ತರು. ಯಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗಲು ಅನುಕೂಲವಿದೆ.

• ୬୩୩ ଲକ୍ଷ୍ୟାବାଦୀ (ଧାରାତିକନେ ଗୁହେଗଳୁ) — ତୋଲାପୁରକେ ଲକ୍ଷ୍ୟାବାଦୀ ଟିଆ.କ.ମ୍ବା. ଏବେ. ବର୍ଷା ସମ୍ବିସ୍ ଏବେ. ଏଲ୍ଲି ଏରଦୁ ଦିଗ୍ବିଜୟ ହୈନଦେଖିଥାଏ ନଗରିଛି. ସେଠାନେଇ ବିଚଂଦ୍ରବାଲଙ୍କର୍ମ ଗାନ୍ଧିମଂଦିରଟି ଧରାତାଲେଯିଦେ. ତା ଲକ୍ଷ୍ୟାବାଦିନିଂଦ କିକ.ମ୍ବା. ଦଳରଦଲ୍ଲି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ଵାଦ ଧାରାତିକନେ ଗୁହେଗଳିବେ. ଏହି ଡଟ୍ଟୁ ଏଣଟୁ ଗୁହେଗଳିବେ. ଏହି ଚେଷ୍ଟିଦ ମେଲେ ଏହି ଏହି ଗଳିଲ୍ଲି ନାଲୁ ଲାତ୍ରାଭିମୁଖିବାଗିଯିଲା, ମାତ୍ର ନାଲୁ ଦୃଷ୍ଟିକାଫିମୁଖିବାଗିଯିଲା ଏହି. ଏଲ୍ଲିରୁଚ ଗୁହାମୁଂଦିରପଶୁ ଚେଷ୍ଟିପଶୁ କଟ୍ଟିରିବି ମାଦିଦାରେ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಮೂರನೇ ತೀಥಿಂಕರರಾದ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ಚಾಧರ ಸಂಘದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಂಪಾದೇಶದ ರಾಜನಾಗಿದ್ದ ಕರಕುಂಡನು ದರ್ಶನಕೂಗ್ಗಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಅವನು ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಗುಹಾಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಜೀಣೋದ್ದಾರ ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಇವುಗಳನ್ನು ಮೂಲತ್ತೆ ನೀಲ ಮತ್ತು ಮಾಹಿನೀಲವಿದ್ದಾಧರ ರಾಜರುಗಳು ಮಾಡಿಸಿದ್ದ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ಚಾಧರ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇತರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಇವೆ. ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಲಿವಾಗಿರುವ ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರೀರ್ಥಿಗಳಿಲ್ಲ. ಜೀಣವಾಗಿರುವ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯತೀಥಿಂಕರರ ವಿಗ್ರಹಮಾತ್ರ ಇದೆ.

‘తేరో’— ఇదు అంతిశయకీయమాన్ని ప్రాచీనమైన విషయమానికి వచ్చి ఉండిన ప్రాచీన విషయము. తేరో అను అంతిశయకీయమాన్ని ప్రాచీన విషయము. తేరో అను అంతిశయకీయమాన్ని ప్రాచీన విషయము. తేరో అను అంతిశయకీయమాన్ని ప్రాచీన విషయము.

ಸರಣಿವು ಬಂದಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಹೇಮಾತಪಂಥಿಯು ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರರ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಾರ್ಥಿಕರರ ಚೈನದೇವಸ್ತಾನಗಳಿವೆ.

ಕುಂಥಲಗಿರಿ

ಇದು ಸಿದ್ಧಕ್ಕೇತು. ಮಂಡ್ಯರ್ಲೈಟ್ ಎರಚೆ ಪಂಥರಪುರ ಮತ್ತು
ಲಾತೂರ್ ರ್ಲೈಟ್ ಯವಾಗ್ರದಲ್ಲಿರುವ ವಾಸಿಕಣಿಗೆ ಇದು ಇಂ ಕಿ.ಮೊ. ದೂರ
ದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸೋಲಾಪುರದಿಂದಲೂ ಬಸ್ಸನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಹುಂದು. ಉಸ್ಕಾನಾ
ಬಾದಿಗೆ ಇಂ ಕಿ.ಮೊ. ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಭಾಮ' ಎಂಬ ಸ್ಥಾನಕ್ಕು ಹೋಗಿ
ಬಿಸ್ ಕುಂಡಲಗಿರಿಯ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯ ಮುಂದೆಯೇ ನಿಲ್ಲಿತ್ತದೆ. ಈ ಕ್ಕೇತರದಿಂದ
ಕುಲಭೂಷಣ ಮತ್ತು ದೇಶಭೂಷಣವನಿಗಳು ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ
ಬೆಟ್ಟದಮೇಲೆ ಏಕು ದಿಗಂಬರ ಜ್ಯೋತಿಷ್ ವಸ್ತುಗಳಿವೆ.

೧. ಕುಲಭೂಡಣ-ದೇಶಭೂಡಣವುಂದಿರೆ
 ೨. ಶಾಂತಿನಾಥಮಂದಿರ
 ೩. ಬಾಹುಬಲಿಮಂದಿರ (ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೫೦ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರದ
ಶ್ವೇತಪಿಲೆಯ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮೂರ್ತಿ ವಿಡುಗಳನ್ನದಲ್ಲಿದೆ.)
 ೪. ಅದಿನಾಥಮಂದಿರ
 ೫. ಅಜತನಾಥಮಂದಿರ
 ೬. ಚೈತ್ರಣಿ
 ೭. ನಂದಿಶ್ವರಚಿನ್ನಾಲಯ

୧. ନାନଦୀକୁ ରଜନାଲୟ
ତାଙ୍କିଣାଥମୁଣ୍ଡିରଦ ସମ୍ବାଦଲ୍ଲୀ ଅହାଯିବାଂକିଶାଗର ଆଚର ଚରଣ
ଚିହ୍ନେ ପ୍ରତିକାଳୀନ ତଥାଗିଦେ. ଏଲ୍ଲିନ ତାଙ୍କିକୁ ଚେରଦଲ୍ଲି ଆ ପରମାତମାନୀୟ ସମାଜି
ମରଣମାଣୀୟ. ଚଟ୍ଟଦ ବୁଦ୍ଧଦଲ୍ଲ, ଭୁଗବାନେ ନେମିନାଥଜୀନାଲୟ,
ମହାବୀରମୁଣ୍ଡିର, ରତ୍ନତ୍ରୟମୁଣ୍ଡିର ମହିତ୍ର ସମ୍ବନ୍ଧରଣମୁଣ୍ଡିରଗଳିବେ.
ଏଲ୍ଲି ତଙ୍ଗଲୁ ଅନୁକୋଲିବାକ ଏରଦୁ ଧର୍ମଶାଲୀଗଳିବେ. ଶ୍ରୀ ସମୁତ୍ତଭଦ୍ର
ରିଂଦ ସାନ୍ତ୍ବିତବାଦ ବିନଦୁ ଗୁରୁକୁଳପୁର୍ଣ୍ଣ ଏହି.

ಕೊಲ್ಲಾಪುರ

ಇದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ವಾರ್ತಾರಕ್ಕೆಂದ್ರ. ಇದು ಏಂರಡೊಂದು ಲುಂ ಕೆ. ಎಿ.ಎ. ಇದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಹೊದಲಾದ ಪ್ರಮುಖ

ನಗರಗಳಿಂದಲೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ರೈಲ್ವೆ ಮತ್ತು ಬಸ್ ಮಾರ್ಗಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜ್ಯೋತಿಂಥಿಗಳಿವೆ.

೧. ಶಾಹಿಂಪುರಿಯ ಜೈನಮಹಂದಿರ
 ೨. ಗಂಗಾವೇಶ್ವರ ಹುವಾದ್ವೀಕಾ ಮಹಂದಿರ
 ೩. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನಾಥವಾಸಸ್ತರಂಭ ಜೈನಮಹಂದಿರ
 ೪. ನೇಮಿನಾಥ ದಿಗ್ಂಬರಜೈನಮಹಂದಿರ
 ೫. ಮಹಂಗಲವಾರಪೈಟೆಯ ಮಹಂದಿರ

ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಭಕ್ತಾಪರಕಲ್ಪಿತ್ಯೈಸೇನ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಾಪರಕಜಿನಸೇನರ ಪೀಠಗಳೂ
ಇವೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನರ ಮಾತ್ರವು ಕುಕ್ರವಾರಪೇಟೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೫೦
ಅಡಿಗಳಮ್ಮೆ ಎತ್ತರದ ಭಗವಾನ್ ಅದಿನಾಥತೀಥಿಂಕರರ ತ್ವೇತಪಿಲೆಯ ಮೂರಿತ
ಯಿದೆ. ಮಾತರದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನದೇವಸ್ಥಾನವೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ 'ರತ್ನ
ತ್ರಯ' ಎಂಬ ಮರಾಠೀ ಪತ್ರಿಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮೀಸೇನ ದಿಗೆಂಬರಜೈನ
ಗ್ರಂಥಮಾಲೆ ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತಮಾಲೆಯೂ ಇದೆ. ಮಂಗಳವಾರಪೇಟೆಯಲ್ಲಿರುವ
ಶ್ರೀ ನೇಮಿನಾಥಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಷಟ್ಪಂಡಾಗವುದ ಅಂತಿಮಭಾಗವನ್ನು ಬರೆದು
ಮುಗಿಸಿದರೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶ್ರೀಕೋನಚೈತ್ಯ
ಲಯವೂ ಇತ್ತು. ಈಗ ಆದು ಹಿಂಡೂಗಳ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಆದನ್ನು ಈಗ
ರಂಕಬ್ಧಿರವ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಾವೇಶ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರವರು ದಪ್ಪ
ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಲೇಖನವಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಇತರ
ಸ್ಥಾನಗಳಿಂದರೆ, ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮತ್ತು ಜೋತಿಮಾರ್ಗಾಂಬಾಮಂದಿರಗಳು, ಮಹಾ
ರಾಜೋಳಾ ಮಹಲ್, ರಂಕಾಲಾರ್ಯುಲ್ ಮೂರುಂಡಾದುವ.

ಕುಂಭೋಜ—ಇದು ಅತಿಶಯಕ್ಕೀತ್ತು. ಇದು ಒಂದು ಗ್ರಾಮ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸುವಾರು ವುಳಿರು ಕಿ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟವಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಮೆಟ್ಟಲುಗಳಿವೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಜೈನಮಂದಿರಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಒಂದು ಬಿಕ್ಕುಕುಟ್ಟೇ, ಒಂದು ಸಹಸ್ರಕೂಟಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಾಣಲಯ ಹಾಗೂ ಶಿಲೆಯ ಒಂದು ಬಾಹು ಬಲಿಸ್ತಾಮಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಾಹುಬಲಿ ಎಂಬ ಮನಿಗಳು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ಸಾಂಗ್ರಿ ಇದೆ. ಸಾಂಗ್ರಿಯಿಂದ ಏಕ ಕಿ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿ ರೋಡ್‌ವಾಲಾ ಎಂಬ ಸ್ಥಾನವು, ಅಲ್ಲಿಂದ ದೂರ ಕಿ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ರಾಪುರವೂ ಇದೆ. ಬಿದ್ರಾಪುರದಲ್ಲಿ ಸಹ ಒಂದು ಜೈನದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ಥಾನಿಯನ್ನು ಅಂತರಿಕ್ಷಾಶ್ವನಾಥರೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

బాహుబలి

ఇదు ఆతిశయిష్టేత్ర.. ఇదు దశ్మిమధ్యర్థిలైయి ఏంరజో మంతు కొల్లాపురమాగ్రదల్లి కాకెలంగెకేస్తేప్రస్తిగే అరు కి.మిా. దూరదల్లిదే. కొల్లాపురకే ఇం కి.మిా. దూర ఈ క్షేత్రకే 'బాహుబలి' ఎంబి హసిదే. కొల్లాపురకే ఇం కి.మిా. దూర ఈ క్షేత్రకే 'బాహుబలి' ఎంబి మసిదల్లిదే. ఈ క్షేత్రది ఒండె ఇరువ బిట్టుదల్లి 'బాహుబలి' ఎంబి మసిదల్లిదే. ఈ క్షేత్రది ఒండె ఇరువ బిట్టుదల్లి 'బాహుబలి' ఎంబి మసిదల్లిదే. ఈ క్షేత్రది ఒండె ఇరువ బిట్టుదల్లి 'బాహుబలి' ఎంబి మసిదల్లిదే.

అవర స్వరణాభ్ర అవర పాచిచెగళన్ను కేత్తిద్దారే.

ఈ క్షేత్రకే ప్రమేళిశుత్తిద్వింతయే ఒందు కదె ధమాతాలేగళు.. యూంత్రిక విద్యాలయ, ఆతిధినివాస మంతు విద్యాశిరద అధ్యాపకరుగళ నివాసస్థానగళివే. మత్తొందుకడె ప్రతీశ్శాగ్రహ. విద్యాధ్రసిలయ, నివాసస్థానగళివే. మంతుందుకడె క్రీడాక్షేత్రగళివే. గం ముట్టులుగళన్ను హత్తిద విద్యాలయభవన మంతు క్రీడాక్షేత్రగళివే.

ఈ క్షేత్రదల్లి సమంతభద్రుఅభాయారు ఇరుత్తారే. అవర ప్రయత్న మంతు ప్రభావగళిందలే ఈ క్షేత్ర సమాందుమివివాగి బేధిదే. ఈ మంతు ప్రభావగళిందలే ఈ క్షేత్ర సమాందుమివివివాగి బేధిదే. అల్లిందలే క్షేత్రద పక్కదిందలే ఒందిన బాహుబలిబిట్టుకే దారియిదే. అల్లిందలే ముట్టులుగళు ఆరంభివాగుత్తివే. ఒట్టు ఇర్క ముట్టులుగళివే. ముట్టులుగళు ఆరంభివాగుత్తివే. ఒందు ధమాతాలేయు కొడ ఇదే. ఇల్లి మునిగళ జరణిష్టేగాలివే. ఒందు ధమాతాలేయు కొడ ఇదే. ఇల్లి మునిగళ నాలుక దిగంబరజీనిపస్తానగళద్దుపు. ఆప్గోళన్ను కేదవి ఈగల మొదలు నాలుక దిగంబరజీనిపస్తానగళద్దుపు. ఆప్గోళన్ను కేదవి ఈగల స్థానదల్లి హసదాగి కట్టిసుత్తిద్దారే. అల్లి ఒందు త్వేతాంబర అప్గోళ స్థానదల్లి హసదాగి కట్టిసుత్తిద్దారే. అల్లి ఒందు త్వేతాంబర జ్యేష్ఠమందిరపు ఇదే. ఇల్లి బాహుబలిస్థామియు ఒందు బిందిత మూత్రియు ఇదే. ఇల్లి ఒందు మునిగుహ ఇదే. అల్లి ఆభాయారాంతి మూత్రియు ఇదే.

సాగర మంతు ఇతరమునిగళు తపస్సమాదిద్దరు. ఇదన్ను ఆభాయా ఇల్లి శీర్శ బాహుబలిఖ్జయాత్రమవిదే. ఇదన్ను ఆభాయా సమంతభద్రరే. స్థాషిద్దు. ఇదుచాత్రవల్లద్ద కారంజూ, ఎల్లోర, మురకు, తోలాపుర, కుంభలగిరి, బాగేమాది, తేరదాల్చ మంతు కార్చ గళల్లి. సహ ఇవర ప్రేరణయిందలే ఆశ్రమగళు నడేయుత్తివే.

అవర ప్రేరణయింద గీ గురుకులగళు మంతు నాలుక హ్యేస్తూలోగళు నడేయుత్తివే. బాహుబలిస్తేత్రదల్లిరువ ఆశ్రమదల్లి ఒట్టు २०० విద్యాధ్ర గళు కలే, ఏజ్ఞాన, వాణిజ్య హోదలాద విపయిగళన్ను వ్యాసంగమాడు త్వరి. ఇల్లి ఒందు భింబికలో స్వాలో సహ ఇదే. ఇల్లి సుమారు ११०० హుడుగరు ఓచుత్తిద్దారే. ఇల్లిన ట్రప్స్ట్రిప్పరు మరాలి మంతు కన్నడ భాషేగళల్లి 'స్నేతి' ఎంబి మాసపెత్రికెయిన్ను హోరదిసుత్తిద్దారే.

లోనాచలా-కారలా— చొంబాయి మంతు వ్యాసాగ్రదల్లి చొంబాయిగి రీలి కి.మిా. దూరదల్లి ఈ క్షేత్రవిదే. ఇదు ఆత్మంత సుందరవాగిదే. ఇల్లింద పూనా కడెగి ర కి.మిా. దూరదల్లి కారలాగుక గలివే. హోదలనే గుహేయు భారతదల్లే అక్కంతమొద్దదాద చ్యిత్త వాగిదే, ఇదు ४० మిమిర్ ఉడ్డ మంతు రిమిమిర్ ఎత్తరపిదే. ఇదర మేల్చుపణియు మారద కంబిల్ ఆధారద మేలే నింతిదే. ఇదు నోచ తక్కుద్దాగిదే.

కుండల— ఇదన్ను కలికుండపాత్ర్యనాథ్యేత్రవందు హేళుత్తారే. ఇదు కలేక్సెస్పూర్వాధియింద గి కి.మిా., కరూపేత్రే వి కి.మిా., తాస్ గాంపాగే వి కి.మిా. దూరదల్లిదే. కొండిన్పురపెంబుదు ఇదర ఒందిన హసరు. ఇల్లిన రాజుగి భయంకరరోగాలోగప్పువాదగ, అవన హండతి పాత్ర్యేభ్రంకరర ముత్రియన్ను మాడిసి పూజసతోడిగంత. కొదలే ఆవన రోగి నివారణియాయితు. అందినింద ఈ మూత్రియ ఆతిశయక హెచ్చాయితు. ఈ స్థామియు పూడెగి మంతు అభిషేకిస్త మోసరన్ను ఒదగిసుత్తిద్ద హళ్గి "దహియారీ" ఎందూ, హాలు ఒదగిసుత్తిద్ద హళ్గి "కుంభార్" ఎందూ, ఘలపన్ను ఒదగిసుత్తిద్ద హళ్గి "ఘలస" ఎందూ హేసరాయితంత. ఈ హళ్గిలు ఈగలు ఈ క్షేత్రద సమాపదల్లివే. ఈ క్షేత్రకే ఒముజన విద్యాంసరు బందుహోగిద్దారే. ఆభాయాసమంతభద్రరూ ఇల్లిగి ఒందిద్దరు. ఇల్లి తాముతాసనగళు లిస్కివే.

ఈ ఉరినల్లి కలికుండపాత్ర్యనాథ్యిధిగింబర జ్యేసేవస్థానవిదే. మూలస్థామి పాత్ర్యేభ్రంకరన్ను ఒట్టు ४౩రుమునిగళు ఇవే. ఇల్లి ఒందు ధమాతాలేయు ఇదే.

రుఱారీ పాత్ర్యనాథ—కుండలగూమదింద ఎరదు కి.మిా. దూరదల్లి రువ బిట్టుదమేలే ఒందు ప్రాక్తిక గుహేయిదే. ఆదరల్లి భగవానోపాత్ర్య

ನಾಥರ ಮೂರ್ತಿಯಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಲಕುಂಡವೂ ಇದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟದ ಮುಂದೆ ೪೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣನಿಂದ ಹರಿಯುತ್ತದೆ.

ಗಿರಿಖಾಶ್ವನಾಥ— ರುಧಿರಪಾಶ್ವನಾಥಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಹೋದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ಬೆಟ್ಟ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚರಣಚಹ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಏಳು ಹೆಡೆಗಳುಳ್ಳ ಖಾಶ್ವನಾಥಸ್ವಾಮಿಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭಗವಾನ್‌ಮಹಾವೀರರ ಸಮವಸರಣೆ ಬಂಡಿತ್ತುಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಸ್ತರಣಾಧ್ಯವಾಗಿಯೇ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಯನ್ನು ತಾಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮುಂದಕ್ಕೆ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಶ್ವನಾಥರ ಒಂದು ಚೆಕ್ಕುದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ.

ದಹಿಂಗಾಂವ

ಬೊಂಬಾಯಿ ಮತ್ತು ರಾಯಚೂರುಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಟಪಲಸ್ ಶೈತ್ಯಕ್ಕೆ ಇಗೆ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ರವಾದ ನಾತೆಪುತ್ರೇ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ ಚಂದ್ರನಗರಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ನಾತೆಪುತ್ರಯಿಂದ ಆರು ಕ.ಮೀ. ದೂರ ದಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಚಂದನಗರಕ್ಕೆ ಇಂ. ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಾ, ಬಾರಾಮೇ ದಲ್ಲಾ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಚಂದನಗರಕ್ಕೆ ಇಂ. ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಾ, ಲೋಣಂದಿಂದ ಇಂ. ಕ.ಮೀ. ರ್ಯಾಲ್ ಸ್ವೇಪನ್‌ಗೆ ಇಂ. ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಾ, ಲೋಣಂದಿಂದ ಇಂ. ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಾ ಇದೆ. “ದಹಿಂಗಾಂವೆ” ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಗ್ರಾಮಗಳು ಇನ್ನೂ ಹಲ ದೂರದಲ್ಲಾ ಇದೆ. ನಾತೆಪುತ್ರೇ ಮತ್ತು ಬಾಲಚಂದ್ರ ನಗರಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ “ದಹಿಂಗಾಂವೆ” ಹೆಂಡೆ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಸುಮಾರು ಇಂಗಿ ವರ್ಷಗಳ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಹತೀಸಾಗರಮುನಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಅವರ ವೈರಣೆ ಮೊದಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮಹತೀಸಾಗರಮುನಿಗಳು ಬಂದಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊದಲು ಇಲ್ಲಿಯಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಹೊದಲು ಇಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವನವನಿಗಳಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ರವನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವನಗಳಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಅತಿಶಯಕ್ಕೇತ್ರವನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವ ಸಾಫಿನ ಮೂರುಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಹೊದಲನೇ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಮಹಾವೀರ ಸಾಫಿನ ಮೂರುಭಾಗವಾಗಿದೆ. ಮಹಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಮೂಲಸ್ಥಾಮಿ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನಮೂರ್ತಿ. ಮಹಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಮೂಲಸ್ಥಾಮಿ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನಮೂರ್ತಿ. ಮಹಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಅದಿ ಭಗವಾನ್‌ಶಾಂತಿತೀರ್ಥಾಂಕರರ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಕಳಿಗಳ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಅದಿ ಭಗವಾನ್‌ಮಹಾವೀರರ ಸಮವಸರಣವು ಬಂದಿದ್ದಿತು. ಪ್ರಕಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭಗವಾನ್‌ಮಹಾವೀರರ ಸಮವಸರಣವು ಬಂದಿದ್ದಿತು.

ಮಾಂಗಿ—ತುಂಗಿ

ಇದು ಮಧ್ಯರ್ಯಾಲ್ಯಾಯ ಮನಮಾಡು ಜಂಕ್ಕನಾಗೆ ಸುಮಾರು ೬೮ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಾರಾಬಾದಿಗೆ ಹತ್ತು ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಬೊಂಬಾಯಿಂದ ನಾಸಿಕಾಗೆ ೮೦ ಕ.ಮೀ. ನಾಸಿಕಾನಿಂದ ತಾರಾಬಾದಿಗೆ ೯೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶೈತ್ಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರ, ಹನುಮಂತ, ಸುಗ್ರೀವ, ಗವಯ, ನೀಲ, ಮಹಾನೀಲ ಮೊದಲಾದ ೬೮ ಕೋಟಿ ಮುನಿಗಳು ಮುಕ್ತಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬಲರಾಮನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಮೃತದೇಹವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ದವಸಮಾಡಿ ತಪಸ್ಯಮಾಡಿದ. ಇದು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ. ಮಾಂಗಿ ಮತ್ತು ತುಂಗಿಗಳು ಬೆಟ್ಟದ ಏರಡು ತಿಖಿರಗಳು. ಮಾಂಗಿಯಿಂದ ತುಂಗಿಗೆ ಏರಡು ಕ.ಮೀ. ಅಗ್ನತ್ವದೆ.

ಮಾಂಗಿಶಿವಿರದ ಮೇಲೆ ಏರಡು ಮತ್ತು ತುಂಗಿ ತಿಖಿರದ ಮೇಲೆ ಏರಡು ಗುಹೆಗಳಿವೆ. ಈ ಗುಹೆಗಳಿಗೆ ಮಂದಿರದ ಆಕಾರ ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗುಹೆಗಳ ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮುನಿಗಳ ಮತ್ತು ತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಆರುನೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳಿವೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಲಯಗಳಿವೆ. ಆ ದೇವಾಲಯಗಳ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಅಧಿವಾಸಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ತಿಖಿರಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕಜ್ಯೇಷ್ಠಮೂರ್ತಿಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿಂದ ಒಂದು ಕ.ಮೀ. ನಡೆದರೆ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳು ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಏರಡು ತಿಖಿರಗಳಿಗೂ ಹತ್ತುಲು ಒಟ್ಟು ೨೬೩೦ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಮೆಟ್ಟಲು ಗಳನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಏರಡುಗುಹೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ಶಿಶ್ವ ಮತ್ತು ಬುಧರ ಗುಹೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಏರಡು ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿವೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲೂ ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ದ್ವಾರ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಏಡಕ್ಕೆ ಮಾಂಗಿಶಿವಿರಕ್ಕೂ, ಬಲಕ್ಕೆ ತುಂಗಿಶಿವಿರಕ್ಕೂ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಯಾತ್ರಿಗಳು ಮೊದಲು ಮಾಂಗಿಶಿವಿರವನ್ನು, ಅನಂತರ ತುಂಗಿ ಶಿವಿರವನ್ನೂ ದರ್ಶನಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಂದವದ್ರಾ (ಗುಹಾಮುಂದಿರ) — ಮಾಂಗಿತುಂಗಿಯಿಂದ ಮನಮಾಡಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ಶೈತ್ಯವಿದೆ. ಮಧ್ಯರ್ಯಾಲ್ಯಾಯ ಮನಮಾಡು ಮತ್ತು ಲಾಲಸ್‌ಗಾಂವ್ ಸ್ವೇಷನಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಸ್ ಸರ್ವಿಸ್ ಇದೆ. ಮಾಂಗಿತುಂಗಿ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ‘ಸತಾಣ’ ಎಂಬ ಉದಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಚಾಂದವದ್ರಾ ೪೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಬಸ್ ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪದೂರ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ

ಹೋದರೆ ಬೆಟ್ಟೆದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಶ್ರೀ ಉಂಡುಪ್ರಭತೀರ್ಥಂಕರರ ದಿಗಂಬರಜೈನ ಗುಹೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲದ ಇತರತೀರ್ಥಂಕರರ ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಇವೆ. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಜೈನರೆವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಇಲ್ಲಿನ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ದಿಗಂಬರಜೈನಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶೈತಾಂಬರರ ಎರಡು ಜೈನಮಂದಿರಗಳೂ ಇವೆ,

ಗೆಜಪಂಥ—ಇದು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ. ಇದು ನಾಸಿಕೋರೋಡ್ ಸೈಫನ್ನಿಂದ ೧೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ, ಹೊಂಬಾಯಿಂದ ೯೯೦ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮರುಲ್ಲಾ ಗ್ರಾಮದ ಒಳಿಯಿದೆ. ಇದು ೯೦೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಾದ ಬೆಟ್ಟೆದ ಮೇಲಿದೆ. ಈ ಬೆಟ್ಟೆದಲ್ಲಿ ಬಲಭದ್ರನೇ ಮೂದಲಾದ ಎಂಟುಸೋಟಿಮೂನಿಗಳು ತಪಸ್ವಿಮಾಡಿ ಮುಕ್ತಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ನಾಸಿಕ್ ಒಳ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಈ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನರೆವಾಲಯವಿದೆ. ಅದರ ಮುಂದೆ ಮಾನಸ್ತುಂಭವಿದೆ. ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹತ್ತಲು ಇಂಂ ಮುಟ್ಟುಲುಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥರ ಮೂರ್ತಿ ಭವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶಿವರದ ಮೇಲೆ ಮೂರುಗುಹಗಳೂ ಮತ್ತು ಒಂದುಕುಂಡವೂ ಇವೆ. ಗುಹೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜನಬಿಂಬಗಳು ದರ್ಶನಿರ್ಯವಾಗಿವೆ. ಬೆಟ್ಟದ ಕೆಳಗಡೆ ಬುದ್ದದಲ್ಲಿ ರುವ ಒಂದು ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರಭಟ್ಟರಕರ ಚರಣಿಹ್ಯೇಯಿದೆ.

ಅಂಜನಿರಿ—ಇದನ್ನು ಅಂಜನೇರಿ ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಾಸಿಕ್ ರೋಡ್ ಸೈಫನ್ನಿಂದ ೨೨ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೀಣವಾದ ಪ್ರಾಣಿನಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಅವಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆಬೇರೆಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳಿವೆ. ಭಗ್ನಾವಶೀಷಗಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಿಲಾಲೇಖನವೂ ಇದೆ.

ನಾಸಿಕ್

ಅಂಜನಿರಿಯಿಂದ ನಾಸಿಕ್ಗೆ ಒಂದು ಅಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಹಲವಾರು ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ನಗರವು ಗೋಡಾವರಿನೆಡಿತೀರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಒಂದುಗಳಿಗೆ ಪರಮಾಪನವಾದ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಾಮ, ಶಿತಾದೇವಿ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮಿರು ವನವಾಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೧೦೦ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳೂ, ಹೋಟೆಗಳೂ ಹಾಗೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳೂ ಇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷಗಳಗೊಮ್ಮೆ ಗುರುಗ್ರಹವು ಕುಂಭರಾಶಿಗೆ ಒಂದಾಗಿ ಕುಂಭಮೇಳವು ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅಗಸತ್ಸಾರು ಸಾನ್ಯಾಸಿಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರ ಜೈನಧರ್ಮಶಾಲೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ಜೈನಮಂದಿರವೂ ಇವೆ.

ಜೊಂಬಾರಿ

ಇದು ಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆಲ್ಲಾಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ದೇಕಲಿಯಿಂದ ಮಧ್ಯರ್ದೇಶಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇಳಿಗಿ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯಿಂದ ಭಾರತದ ಪ್ರಮಾಣಗರ ಸಿ. ಪಿ. ಟ್ರೌಂಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಹೀರಾಬಾಗ್ ದಿಗಂಬರಜೈನಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಅದರ ಸಮಾಪದಲ್ಲೀ ಕಾಲಬಾದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಸುಖಿನಂದ ದಿಗಂಬರಜೈನಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಹೀರಾಬಾಗಿನ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವಿಂದ ದಿಗಂಬರಜೈನಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ದಿಗಂಬರ ಜೈನರೆವಸ್ತುನಗಳು ಹೀಗಿವೆ—

೧. ಭೂಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನಮಂದಿರ
೨. ಚೌಪಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜೈನಮಂದಿರಗಳು
೩. ವಾಲಕೇಶ್ವರರೋದಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನಮಂದಿರ
೪. ತಾರದೇವದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜೈನಮಂದಿರಗಳು
೫. ಗುಲ್ಮಾಲಾವಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನಮಂದಿರ
೬. ಜೌಹರೀಬಾಜಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನಮಂದಿರ
೭. ಮಾತುಂಗಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನಮಂದಿರ

ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ಎಂಟು ಜೈನರೆವಸ್ತುನಗಳಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಜೊಂಬಾರಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಸ್ತುಳಗಳಿಗೆ, ಮರಿನೋಡ್‌ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಚೌಪಾಟೀ, ಕಮಲಾನೆವರೂಪಾಕ್ರೋ, ಹ್ಯಾಂಗಿಂಗ್‌ಪಾಕ್ರೋ, ವಿಧಾನಸಭಾಭವನ, ರಾಜ್ಯವಾಲಭವನ, ಗೀಟ್‌ಪ್ರೇ ಅರ್ಥಾಗಳಿಗೆ, ತಾಜ್‌ಮಹಲ್ ಹೋಟ್‌ಲ್, ವಿಕ್ಲೋರಿಯ್‌ಮಾಲ್‌ಜಿಯ್‌, ವಿಹಾರಿಯ್‌ಲ್, ಆರ್.ಕಿ.ಮುಗ್ದ್‌ಕಾಲೇಯ್‌ನಿ, ತುಲಸಿಬಾಗ್, ತಾರಾದೇವದಲ್ಲಿರುವ ಜೈನಚೋಡಿಯ್‌ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾತ್ಮಕಾರ್ಮಣ್ಯ, ಎಲಿಫಂಟ್‌ಗುಹೆ ಮೊದಲಾದುವು.

ಪೌದನವ್ಯಾರ (ಬೋರೀವಲೀ)—ಇದು ಜೊಂಬಾರಿಯ ಉಪನಷತರ. ಇದು ನಿಂದ ಹೋಗಬಹುದು. ಸೈಫನ್ನಿಗೆ ನ್ಯಾಷನಲ್‌ಪಾಕ್ರೋ ಲೋಕಲ್‌ಟ್ರೈನ್‌ನಾಲ್ಕಿಂದಿಗಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಭಗವಾನ್ ಅದಿನಾಭಾಹುಬಲೀದಿಗಂಬರ ಜೈನರೆವಾಲಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪೌದನಾವ್ಯಾರ ಮೆದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ತೀನ್‌ಮೂರ್ತಿಮಂದಿರವೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦ ಅಡಿಗಳಮ್ಮೆ ಎತ್ತರವಿರುವ ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿ, ಭರತ

ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿಸ್ಯಾಮಿಗಳ ಶೈತಿಳೆಯ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಧ್ಯ ಅದಿನಾಭಭಗವಾನರು. ಅಕ್ಷಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಭರತಬಾಹುಬಲಿಗಳ ವಿಗ್ರಹಿವೆ. ಸುತ್ತಲೂ ವೇದಿಕೆಯಮೇಲೆ ಶಿ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತಭವ್ಯವೂ, ಮನೋಹರವೂ ಆದ ಸ್ತೇತ್ರವೇನಿಸಿದೆ. ಕೆಲವರು ಆಚಾರ್ಯರ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ:

ಕನಾಟಿಕದ ಜ್ಯೇಂತ್ರಿಕ್ಯೇತ್ರಗಳು

ಕನಾಟಿಕದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಂತ್ರಿಕ್ಯೇತ್ರಗಳಿಗೇನೂ ಕಡಿಮೆಯಿಲ್ಲ. ಸಾಕಷ್ಟು ಬಹಿಹಾಸಿಕ್ಯೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಕಲಾವೈಭವ. ಧಾರ್ಮಿಕಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಿಕಸೌಂದರ್ಯಗಳಿಗೆ ತವರುಮನೆಯಾದ ಅನೇಕಕ್ಯೇತ್ರಗಳಿವೆ. ಸಹಸ್ರರು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿವೆ. ತಾಸ್ತ್ರಗ್ರಂಥಗಳು ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವ ಜನಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾಳಿದ ಕದಂಬ, ಗಂಗ, ಪಲ್ಲವ, ಹೊಯ್ಯಳು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಮತ್ತು ಚಾಲುಕ್ಯವಂತದ ರಾಜರುಗಳು ಜ್ಯೇಂತ್ರಲೆಯನ್ನು ಪ್ರಗತಿಪಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಒಯ್ದಿದ್ದಿಲ್ಲದೆ; ಜ್ಯೇಂತ್ರಮಂದಿರ ದುಂದುಭಿಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದರು. ದಿಗ್ಂಬರಜ್ಯೇಂತ್ರದಾಢಿ ತವು ಲಿಖಿತದವಾದುದು ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲೇ ಹೇದು.

ಸ್ತುವನಿಧಿ—ತೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ತಾವಂದೀ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನಿಪ್ಪಾಣಿಗೆ ಬದು. ಕ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ, ನಿಪ್ಪಾಣಿಯಲ್ಲಿ ೨೦೦ ಜ್ಯೇಂತ್ರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಎರಡು ಜ್ಯೇಂತ್ರವಾಲಯಗಳಿವೆ ಬಸ್ಸೆನ್‌ನಾಪ್ತಿಂದಿಗೆ ಸಮಾಪದಲ್ಲೇ ಜ್ಯೇಂತ್ರಗುರುಕುಲವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಮಂದಿರವೂ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ವಾಶ್ವನಾಥನಾಥಸ್ವಾಮಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಆ ಗುರುಕುಲಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಸ್ತುವನಿಧಿಕ್ಯೇತ್ರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಜ್ಯೇಂತ್ರವಾಲಯಗಳೂ ಇವೆ. ಇದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕ್ಯೇತ್ರವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡೆದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ‘ಸ್ತುವನಿಧಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿಗಿಂತಲೂ ‘ತಾವಂದೀ’ ಎಂಬ ಹೆಸರೇ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ,

ಚೆಳಗಾಂ—ನಿಪ್ಪಾಣಿಯಿಂದ ಈ ಕ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಜಲ್ಲಾಕೇಂದ್ರ. ಕನಾಟಿಕದ ಪ್ರಮುಖಿನಿಗರದಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಜ್ಯೇಂತ್ರವಸ್ತಾನಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

೧. ಕೋಟಿ ಒಳಗೆ ಇರುವ ಲೋಟುದಲ್ಲಿರುವ ಕಮಲಬಸದಿ
೨. ಲೋಟಿಗಲ್ಲಿಯ ಜ್ಯೇಂತ್ರವಾಲಯ
೩. ದೊಡ್ಡ ಬಣ್ಣಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ನೇಮಿನಾಥಮಂದಿರ
೪. ಶೇರಿಗಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಚೆಂದ್ರಪ್ರಭದೇವಸ್ತಾನ.
೫. ಚಕ್ರಬಸದಿ
೬. ಹಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಬಸದಿ
೭. ತಾಹಪ್ರರದ ಜ್ಯೇಂತ್ರವಾಲಯ

೬ ಶಾಸಕನಾಲಿಯಲ್ಲಿರುವ ಜನಮಂದಿರ

೬. ಗೋಪಟನಗರದಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನ

ଜୀବ ତଙ୍ଗରୁଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକଚିନ୍ମୟାଦ ଯାହାପୁର୍ବଦେ ଧର୍ମଶାଳାରେଣ୍ଟିଲି.

ಧಾರವಾಡ-ಇದು ಬೆಳಗಾಂಗೆ ಅಂ ಕೆ.ಮ್ಹ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಿನಪುಂಡಿರವಿದೆ. ಇದು ವಿದ್ಯಾಕೇಂದ್ರವಾದ ನಗರ. ಇಲ್ಲಿ ಕನಾಂಟಿಕ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯವಿದೆ.

ಹುಬ್ಬಿ—ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ೨೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯದ್ವಾರಾ ಜೈಸಂಚೋಡಿಂಗ್ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಕಿ.ಮೀ. ಅಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಿಟ್ಟೆನಡೆವಸ್ತಾನವೂ ಇದೆ. ಈ ನಗರದ ಭೋಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜೈಸಂಚ್ಚಿಕ್ಕಿಟ್ಟೆನಡೆವಸ್ತಾನವೂ ನಗರಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಭಗವಾನ್‌ಚಂದ್ರನಾಥ, ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಶಾಂತಿನಾಥ ಮತ್ತು ಅದಿನಾಥತೀರ್ಥಂಕರರು ಮೂಲಸ್ತಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಒಂದೊವರೆ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಅನಂತತೀರ್ಥಂಕರರ ಮತ್ತು ಪಾಠ್ಯ ನಾಥತೀರ್ಥಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ.

గోవా-ఐల్‌గె బెళగాంనిందలూ హోగబహుదు. ఐల్ జైనధము శాతేర్వలు. ఈగ ఐల్ ఒందు తీసమందిరవన్ను కట్టిసుత్తిద్దారే.

ಅರ್ಥಾತ್ತಲ್ಲ. ಈಗ ಇನ್ನು ಹೀಗೆ ನಿಂತು ಅದು ಕಿರಿಯಾಗಿದೆ. ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಒಂದು ಕ.ವಿ.ಶ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನರ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಯ್ಸಳರಾಜರು ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಈ ಸಹಸ್ರಕೂಟ ಜಿನಾಲಯವು ಶಿಥಿಲಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಲೋಹದ ಒಂದು ಭಾಷ್ಯಾಬಲಿಮೂರ್ತಿ ಅತ್ಯಂತ ಮೌಜ್ಞಾವಾಗಿದೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು

ಬೆಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡಕದ ರಾಜಧಾನಿ. ಭಾರತದ ದೊಡ್ಡನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಮಹಾರೀರರ ಪೂರ್ಣಿನದೇವ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲದ್ದಲ್ಲಿ ಬಳಿಂಬೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಅದಿನಾಧತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಮತ್ತು ಸೀಮಂಧರಸ್ವಾಮಿಯನ್ನೇವಸ್ತು ನವನ್ಯ ಭಗವಾನ್‌ನಾನ್ಯಾಸಿನಾಧತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಸಮವರ್ತಿಯಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿ ಕಣ್ಣಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಮವರ್ತಿರಾಜನೇಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸಮವರ್ತಿರಾಜನೇಯನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ವೇತಾಂಕ ಅನೇಕ ಶ್ವೇತಾಂಬರರೆವಸ್ತುಗಳೂ, ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳೂ ಇವೆ. ಶ್ವೇತಾಂಕ ಅಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಶ್ವೇತಾಂಬರರೆವಸ್ತುಗಳೂ, ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳೂ ಇವೆ. ಈ ನಗರವು ವ್ಯಾಪಾರ ಬರಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭೋಜನದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಈ ನಗರವು ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಉದ್ಯೋಗಗಳ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವು ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ

ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದಲೇ ಲಾಲೋಬಾಗ್, ವಿಧಾನಸಭೆ, ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯಾಂಡಸ್ಕಿಯಲ್ ಮೂರಿಯಂ, ಕಟ್ಟಣ್ಣಪಾಕ್ರ್ ಮೂದಲಾದುವು.

ಮೆನ್‌ಸರ್

ಇದು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಇಣ ಕ್ಕೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಕ್ಕೂಕ್ಕಾಟವರ್ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಚೆಂಡ್ರಗುಪ್ತರೋಡಿನಲ್ಲಿ ದಿಗಂಬರರ್ಜೈಸಚೋಡಿಂಗ್ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನದೇವಾಲಯವು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಸರ್ಯಾಚೀರಾವರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿಶಿಥಿಂಕರರ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಜಾಮುಂಡಿಪುರಂನಲ್ಲಿರುವ ಜೈನ ಬ್ರಹ್ಮಣಬೋಡಿಂಗ್ ಹೋಮಿನಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಿಥಿಂಕರರ ಜಿನಮುಂದಿರ ವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭವ್ಯವಾದ ಶೈತಾಂಬರರ್ಜೈನದೇವಾಲಯವು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನೂಡ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದರೆ, ದಕ್ಷಿಣಾಧಿಕಾರಿ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದಾದ ಚಚ್ಚ್ರ, ಕೆಕ್ಕಿಕಲ್ಲೋನ್ಸ್ ಸ್ಟ್ರಿಪ್ಪ್ಲೋಟ್, ಜಗನ್ನಾಹನ್ಸ್ ಪಾತ್ರಲೆಸ್ (ಆರ್ಟ್ಸ್/ಗ್ಗಾಲರಿ), ಪೂರ್ಣ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಜಾಮುಂಡಿಚೆಟ್ಟಿ, ಮಹಾರಾಜರ ಅರಮಾನ ಮೇಲಾದಾಪ್ತ.

ಶ್ರೀರಂಗವಟ್ಟಣ—ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಪಾರ್ಗಡಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಮೈಸೂರಿಗೆ ೧೯ ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ೧೦೦ ಜ್ಯೈನ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿದ್ದವಂತೆ. ಅವನ್ನು ಕೆಡಮಿ ಶ್ರೀರಂಗದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ರಂತೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಅದಿಜೀವಂದ್ಯರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪದ್ಮ ವತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯಪೂರ್ವಕವಾದುದು. ಅನೇಕ ಭಕ್ತುದಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಗೊಮುಂಗಿರಿ—ಇದು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆ.ಎಂ. ಡೊರದಲ್ಲಿದೆ. ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟಿದ ಹೀಲೆ ಭಗವಾನೋಬಾಹುಬಲಿಯ ಹಡಿನೆಂಟು ಅಡಿಗಳ ಎತ್ತರದ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನೋ ಮಹಾವೀರರ ಶಿಖಾಂಶೆ ನಿರ್ವಾಣಪುರೋತ್ತಮದ ಸ್ವಾರಕಾಫ್ರೆವಾಗಿ ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಂಗಲು ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ

ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಹೈತ್ರ. ಈ ಹೈತ್ರವು ಚೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ೧೪೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲೂ, ಹಾಸನದಿಂದ ೫೨ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರ

ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ರೂ. ೬.೫ ರೂ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಅರಣೀಕರ ರೂಪ್ಯ ಸ್ವೇಷಣ್ಣಿಗೆ ಒಟ್ಟು ೬.೫ ರೂ. ದೂರವೂ ಇದೆ. ಇದು ಪಾರ್ಚೀನವೂ ಮತ್ತು ರಮೇಶ್ಯವೂ ಹಾಗೂ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧಾರ್ಮಿಕಸ್ಥಾನವೂ ಆಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳೂ, ಭವ್ಯವೂ ಮತ್ತು ಪಾರ್ಚೀನವೂ ಆದ ಮಂದಿರಗಳು ಮತ್ತು ಉನ್ನತವಾದ ಮೂಲತ್ವಗಳು—ಇವೆಲ್ಲವೂ ಕೇವಲ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾಕ್ಷಿತಿಯಿಂದಲೇ ಅಲ್ಲ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗಳನಿಂದಿನ ದೊಡ್ಡ ಚಿಟ್ಟ (೨೦ದ್ವಿರಿ) ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕಚಿಟ್ಟ (ಚಂದ್ರಗಿರಿ)ಗಳ ನಡುವೆ ಇದೆ. ಆ ಚಿಟ್ಟಗಳ ಬುಡದಲ್ಲಿ ‘ಕಲ್ಯಾಣ’ ಎಂಬ ರಮ್ಯವಾದ ಸರೋವರವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿನ ಪುರುಷರು ಗಳಿಂದಯೂ ಚಿತ್ತಾಕರಣವಾಗಿದೆ.

ಭಗವಾನ್ ವಾಹಾನೀರರ ನಿವಾಸಾವಾದನಂತರ ಸುವಾರು ೧೯೦ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮಹಾಯನು ಕ್ರ.ಪೂ. ೨೬ ೧೦ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭರತವಿಂದವನ್ನು ಅಳಿದೆ. ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಅವನು ಹದಿನಾರು ಸ್ವಾಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕಂಡ ಭದ್ರಬಾಹುಸ್ಥಾಮಿಗಳು ಈ ಸ್ವಾಷ್ಟಗಳನ್ನೇ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಉತ್ತರಭಾರತದಲ್ಲಿ ೧೨ ವರ್ಷಗಳು ಏರ್ಕೊಂಡು ಬರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ ವಿರಕ್ತನಾಗಿ ಭದ್ರಬಾಹುಗಳಿಂದಲೇ ದೀಕ್ಷೇಕ್ರಿಗೊಂಡನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಬಾಹುಗಳು ಭದ್ರಬಾಹುಗಳಿಂದ ತಪ್ಸಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ೧೧೦೦೦ ಶಿಫ್ತೊಡಿನೆ. ದಕ್ಷಿಣಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೋರ್ಕೊಮುದಿಂದ ತಪ್ಸಿಸಿಕೊಂಡನು. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಭದ್ರಬಾಹುಗಳು ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರೊಡನೆ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮಹಾನಿಯು ಒಂದರು. ಈ ಶ್ರವಣ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಅವರೊಡನೆ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮಹಾನಿಯು ನಿಂತರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಚೀಲಗೊಳಿದ ಕಳ್ಳಪ್ಪು (ಚಿಕ್ಕಚಿಟ್ಟ)ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಿಂತರು. ಆಗ ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು. ಕೂಡಲೇ ಅವರು ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಮಹಾನಿಯು ವೈಯಾವ್ಯತ್ಕಾಂತಿ ತಮ್ಮೊಡನೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಉಳಿದವರನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಕಳ್ಳಿಸಿದ್ದರು. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಮಹಾನಿಗಳು ವಿಶಾಖಾಬಾಯರ ನೇತ್ಯತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆ ರಾಜಕೂಡು, ಪಾಂಡುರಾಜಕೂಡು ತೆರಿದರು. ಅನಂತರ ಭದ್ರಬಾಹುಗಳು ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಮೇಲಿನ ಗಳೆಯಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲೀಖಿನವನ್ನು ಕೇಗೊಂಡು ಸವಾಧಿಮರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಅನಂತರ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನು ೧೨ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ ಕರಿನಪಸ್ಸನ್ನು ಮಾಡಿ ಅದೇ ಚಿಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಪಡೆದನು.

೧೯ದ್ವಿರಿ (ಮೊಡಿಚಿಟ್ಟ)ಯ ಮೇಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು—೧೯ದ್ವಿರಿ ಯನ್ನು ವಿಂಧ್ಯಗಿರಿಯಿಂದೂ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಚಿಟ್ಟವಿಂದೂ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ಇದು ಸಮುದ್ರತೀರದಿಂದ ವಿಷಿಳಿ ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ, ನೇಲದಿಂದ ಉಂಟಾಗಿ ಎತ್ತರ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವಿಶಾಖಾಬಾಯ ಭಗವಾನ್ ಬಾಹುಬಲಿಮೂರ್ತಿ ವಿಶಾಖಾಬಾಯ ಇಲ್ಲಿ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವಿಶಾಖಾಬಾಯ ಮತ್ತು ಗೋಮಟೀ ಯಿಂದ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ. ‘ಗೋಮಟೀ’ಯಿಂದ ಈ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಗೋಮಟೀಶ್ವರನೆಂದೂ ಹೇಳಿತ್ತಾರೆ.

ತಪ್ಪುಕ್ಕೆ ‘ಮನ್ಮಥ’ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಬಾಹುಬಲಿ ಆ ಕಾಲದ ಕಾಮದೇವನಾಗಿ ದ್ವಾನು. ಇದರಿಂದ ‘ಗೋಮಟೀ’ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಾಹುಬಲಿಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾಯಿತು. ಈ ಭವ್ಯವಾದ ಗೋಮಟೀಶ್ವರಸ್ಥಾಮಿಯ ಬ್ರಹ್ಮತಾತ್ಮಾಯ ಮೂಲತ್ವಯು ಅಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ದುಃಖ ಇವಿಗಳಿಂದ ಕ್ಷುಬ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಲೋಕಕ್ಕೆ “ಭೌತಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಗ್ರಹ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಮತ್ತು ಹೊಂದುವುದು ಪಾಪಕ್ಕೆ ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಭರತೀಶ್ವರನು ನನ್ನೊಡನೆ ಯಾದ್ವಾದಿದಾಗ ನಾನೇ ಗದ್ದರೂ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಹುಲ್ಲಿನ ಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ತಿಳಿದು ಒಂದು ಕ್ಷಣಿದಲ್ಲಿ ತಾಗಮಾಡಿದೆ. ನಿಮಗೂ ಶಾಂತಿಬೇಕಾಗಿದ್ದರೆ ನನ್ನಂತೆ ನಿದ್ವಾರಂದ್ವರಾಗಿ ಆತ್ಮರತ್ನರಾಗಿರಿ” ಎಂದು ಸಂದೇಶವನ್ನು ನಿರ್ದೇಷಿಸಿದೆ.

ಈ ಮಹಾಕಾಯ ಬಾಹುಬಲಿಮೂರ್ತಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮಾನಿವಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾಸನ ದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಧಾರ್ಮಾನಮಗ್ನಿವಾಗಿರುವ ಈ ಪ್ರತಿಯೆ ಇಡೀ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲಾಜ್ಞಾ ಆಶ್ಚರ್ಯಕಾರೀ ಮಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ತಲೆಯಮೇಲೆ ಕೂದಲಾಗಳ ಕಿಕ್ಕಬಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಗುಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕಿರಿಯಾಗಿದೆ. ಕೀಗಳು ಉದ್ದೇವಾಗಿಯಾ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡವಾಗಿಯಾ ಇವೆ. ಎದೆ ಅಗಲವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ಭೂಜಗಳು ನೀಳವಾಗಿ ಇಳಬಿದ್ದಿವೆ. ಸೊಂಟ ಸ್ವಲ್ಪ ಕಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಈ ಮೂಲತ್ವಯ ಕಳ್ಳಿಗಳು, ಕಳ್ಳಿ ಹೆಬ್ಬಿಗಳು, ತುಟಿಗಳು, ಎಲ್ಲವೂ ಅನುಪಮವಾಗಿ ಲಾವಣ್ಯಪೂರ್ವಾಂಶವಾಗಿವೆ. ಮುಖಿದಲ್ಲಿ ಅಟಲ ಧಾರ್ಮದ ಮುದ್ರೆ ಅಂಕಿತವಾಗಿದೆ. ನಿಜಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಭವ್ಯಮೂಲತ್ವಯ ತಾಗ್, ತಪಸ್ಸು ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಗಳ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿದೆ. ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಈ ಮೂಲತ್ವಯ ಮೇಘ, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿದೇವತೆಗಳ ಅಮೋಧ ರಕ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆದು ನಿಂತಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತೈಣಮಾತ್ರವೂ ಕ್ಷತಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಶಿಲ್ಪಿಯು ಈಗ ಕೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿರುವನ್ನೂ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಈ ಗೋಮಟೀಶ್ವರಸ್ಥಾಮಿಯ ವಿಶಾಲತೆ, ಸುಂದರತೆ ಮತ್ತು ಅಲೋಕವೈಭವ-ಈ ಮೂರರ ಸಮೀಕ್ಷಾನಿವಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ವಾಮಿಯ ತಲೆಯಮೇಲೆ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಕುಳಿತಿದ್ದುದನ್ನು ಇದು ವರೆಗೆ ಯಾರೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ.

೧. ಸುತ್ತಾಲಯ-ಬಾಹುಬಲಿಸ್ಥಾಮಿಯ ವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಅದರ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಏನೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ಶ್ರೀ.ಶ. ಇಗಿಲರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯಿಜ ರಾಜನಾದ ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ಸೇನಾಪತಿ ಗೆಂಗರಾಜನು ಮೂಲತ್ವಯ ರಕ್ತಸೌಕರ್ಯ ಸುತ್ತುಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನು. ಈ ಸುತ್ತುಗೋಡೆಗಳ ಒಳಗೆ ಸುತ್ತಲೂ ವಿರಡು ಅಡಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಆರು ಅಡಿಗಳಷ್ಟು ಎತ್ತರವಿರುವ ಉಳಿ ಜಿನಪ್ರತಿಯೆ ಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ತೀರ್ಥಾಂಕರರವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಇವೆ. ಪ್ರವೇಶದ್ವಾರದಲ್ಲಿ ಆರು ಅಡಿಗಳ ಎತ್ತರದ ವರದು ದ್ವಾರಪಾಲಕವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ. ಗೋಮ

ಟೀಕ್ಕೆರನ ಎದುರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರಸ್ತುಂಭವಿದೆ. ಈ ಸ್ತುಂಭದ ಕೆಳಗಡಿ ಖದು ಅದಿ ಎತ್ತರದ ಗುಲಕಾಯಜ್ಞಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ.

೭. ಸಿದ್ಧರಬ್ಧಿ—ತೀ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅದಿ ಎತ್ತರದ ಸಿದ್ಧರ ಬಿಂಬವು ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಆರು ಅದಿಗಳ ಎತ್ತರದ ಕಲ್ಲಿನ ಕಂಬಗಳ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ಶಿಲಾಲೀಖಿಗಳಿವೆ.

೮. ಅಖಿಂಡಬಾಗಿಲು ಮೆತ್ತು ಸಿದ್ಧರಗುಂಡು—ತೀ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಒಂದು ಅಖಿಂಡಪಿಲೀಯನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ಪಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಬಾಗಿಲ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಭರತ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಿವೆ. ಈ ಬಾಗಿಲನ ಬಲಗಡೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮತೀಲಿಯ ಒಂದು ಭಾರೀ ಬಂದ ಇದೆ. ಅದನ್ನು ಸಿದ್ಧರಗುಂಡು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ಬರಹಗಳಿವೆ.

೯. ಗುಲಕಾಯಜ್ಞಿಭಾಗಿಲು—ಬಾಗಿಲಭಲಿ ಕುಳಿತಿರುವ ಒಂದು ಸ್ತ್ರೀ ಮೂರೀಯಿದೆ. ಅದರದಿ ಇರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಮಲ್ಲಿಸೆನ ಮಾರ್ಗಬೆಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕೆಲವರು ಇದನ್ನು ಗುಲಕಾಯಜ್ಞಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

೧೦. ತಾಗದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಂಬ—ತೀ ಕಂಬವು ಕಲಾದೃಷ್ಟಿಯಂದ ನೋಡಿ ತಕ್ಕೆದ್ದಾಗಿದೆ. ಇದರದಿಯಂದ ಕರವಸ್ತುವನ್ನು ತೂರಿಸಿ ತೆಗೆಯಬಹುದು. ಈ ಕಂಬದಲ್ಲಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನದಿಂದ ಚಾಮುಂಡರಾಯರ ಪರಾಕ್ರಮಭಾ ಮತ್ತು ವಿಜಯಾಂಜಲಿ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಂಬದ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆ ಚಾಮುಂಡರಾಯನ ಮೂರೀ ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಮೂಂದಿರುವ ಮೂರೀಯನ್ನು ಅವನ ಗುರುಗಳಾಗಿದ್ದ ಉಚಾಯ್ಯನೇಂದುಚಂದ್ರ ಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೧. ಚೆನ್ನಾಗಳನ ಬಸ್ತಿ—ತಾಗದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಪಕ್ಷಿಮಾದಕದೆಗೆ ಸ್ನೇಹಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಈ ಬಸ್ತಿಯಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನೋಚಂದ್ರಪ್ರಥಿಭ್ರಮಣಕರರು ಮೂಲ ಸ್ಥಾಪಿತಾರೆ. ಒಂದೂಪರೆ ಅದಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಇದರ ಮುಂದೆ ಒಂದು ಮಾನಸ್ತುಂಭವಿವೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಈಶಾನಕ್ಷೇತ್ರ ಎರಡು ದೋಷಗಳ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮಾರಂಟಪವಿದೆ.

೧೨. ಒದಗೆಗೊಬಸ್ತಿ—ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಗಭರ್ಗುಹಗಳಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಶ್ರಿಕಾಟಿಸ್ತೇತ್ಯಾಲಯವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿಲ್ಲಿ ಹಂತಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನೋವೃಷಭಸ್ಥಾಪಿತಾಯಿಯ ನಡುವೆ ಇದ್ದು, ಬಲಗಡೆ ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿಭ್ರಮಣಕರರ ಮತ್ತು ಎದಗಡೆ ಭಗವಾನೋನೇವೀತಿಭ್ರಮಣಕರರ ವಿಗ್ರಹಗಳೂ ಇವೆ. ಇವು ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿದ್ದು ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿದ್ದು ಭಕ್ತಿಭಾವವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ.

೧೩. ಇಷ್ಟಪ್ತಿನಾಲ್ಕುತ್ತೀಭ್ರಮಣಕರರ ಬಸ್ತಿ—ತೀ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದೂಪರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ತೀಭ್ರಮಣಕರರ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಕಿಳಗಡೆ ಒಂದು ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮೂರು ದೊಡ್ಡ ಮೂರೀಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಿ ಆಕಾರದಲ್ಲಿ ಇಂ ಇತರ ತೀಭ್ರಮಣಕರರ ಕಿಕ್ಕಿಕ್ಕೆಕ್ಕೆಮೂರೀಗಳಿವೆ.

೧೪. ಬ್ರಹ್ಮದೇವರದೇಶಾಲಯ—ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಟ್ಟಿಲುಗೆ ಬಳಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಿಂಧೂರವಣಿದ ಒಂದು ಕಲ್ಲುಗಂಡು ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯ ಜನ “ಜಾರುಗುಪ್ಪೆಅಪ್ಪೆ” ಎಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ದೊಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ಭಗವಾನೋಬಾಹುಬಲಿಸ್ಥಾಪಿತಾಗಳ ಜನ್ಮೇರುವ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕ ನಡೆಯತ್ತದೆ. ಇದರ ನೇತ್ಯತ್ವವನ್ನು ಶ್ರವಣಬೇಳಗೊಳಿಸಲ್ಪರುವ ಜ್ಯೇಶ್ವರಾಧಿಕಾರಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಹಿಳುಕೀರ್ತಿ ಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯರು ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾಂತರರಜನರು ಒಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ.

೧೫. ಚಂದ್ರಗಿರಿ (ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟ)ಯ ಹೇಳಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು—ಚಂದ್ರಗಿರಿಯನ್ನು ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟವೆಡೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಮೇಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಶ್ರೀ, ಪ್ರೋ. ಮೂರನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹದಿನೇಳನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗಿನ ದ್ವಾರಿತ ಸ್ಥಾಪತ್ಯಕೆಲಗೆ ನಿರರ್ಥನವಾಗಿದೆ. ಈ ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟವು ನೆಲದಿಂದ ಇಂಥಿ ಅಡಿಗಳು ಎತ್ತರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

೧೬. ಪಾಶ್ವಾನಾಭಾಷಿ—ತೀ ಬಸ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಾನೋಪಾಶ್ವಾನಾಭಸ್ಥಾಪಿತಾಗಳ ಏಳುಹೆಡೆಸರ್ವ ತಲೆಯರ್ಪಿಲಿದೆ. ಈ ವಿಗ್ರಹ ಇಂ ಅದಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಇದು ಬಹಳ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಈ ಬಸ್ತಿ ಎದುರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಉನ್ನತವಾದ ಮಾನಸ್ತುಂಭವಿದೆ.

೧೭. ಕತ್ತಲೆ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾವತೀಬಸ್ತಿ—ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿರುವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿಕ್ಕಿಂತ ಇದು ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡದ್ದು. ಇಂಂ ಅಡಿ ಉದ್ದ್ದೆ ಮತ್ತು ೪೦ ಅಡಿ ಅಗಲವಿದೆ. ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾ ಭಗವಾನೋವೃಷಭಸ್ಥಾಪಿತಾ. ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿದೆ. ಆರು ಅದಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಹೊಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿನ ಸೇನಾಪತಿಗಂಗರಾಜನು ಶ್ರೀ, ಶ್ರೀ, ೧೦೪೦ ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಈ ಬಸ್ತಿಗಿರಿ ಕಿಟಕಿಗಳಿಲ್ಲದುದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ಕತ್ತಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ ಕತ್ತಲೆಬಸದಿ ಎಂದು ಹೇಳಿಸು.

೧೮. ಚಂದ್ರಗುಪ್ತಬಸದಿ—ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ಅತ್ಯಂತಪೂರ್ವಜೀವನವಾದ ದೇವಾಲಯ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾ ಭಗವಾನೋಪಾಶ್ವಾನಾಭತೀಭ್ರಮಣಕರರು. ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿದೆ.

ಅದರ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಎಡಬಲಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಕಾಪ್ಯಾಂಡಿನೀ ದೇವಿಯರ ಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಯೆಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿರುವ ಸುಮಾರು ೯೦ ಶಿಲಾಖಲಗಳಲ್ಲಿ ಶೃಂತಕೇವಲೀ ಭದ್ರಭಾಮು ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಯಾ ಸಮೂರ್ಚಣದ್ರಗುಪ್ತರ ಕೆಲವು ಜೀವನದ್ಯಾಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವು ಏತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದ್ದ ಚಂದ್ರಗುಪ್ತನು ಜ್ಯೋತಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತವೆ.

೪. ಶಾಂತಿನಾಥಬಸಿ—ಇದರಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿನಾಥಭಗವಾನರ, ಇಂತಹ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ವಿಧಾನನದ ಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಇದು ಅತ್ಯಂತಹನೋಜ್ಞವಾಗಿದೆ.

೫. ಪಾಶ್ಚಾನಾಥಬಸಿ—ಇದರಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥತೀರ್ಥಂ ಕರರು. ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಏಳು ಹೆಡೆಸರ್ವಾವಿದೆ.

೬. ಚಂದ್ರಪ್ರಭಬಸಿ—ಕಾ ಮಂದಿರವು ೬೫ ಅಡಿ ಉದ್ದಂಢ ಮತ್ತು ೨೫ ಅಡಿ ಅಗಲವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಪ್ರಭಭಗವಾನರ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿದೆ.

೭. ಚಾರ್ಚಂಡರಾಯಬಸಿ—ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಬೆಟ್ಟಗಳ ಗಿಂತಲೂ ಇದು ನಿಲ್ಪರಚನಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥತೀರ್ಥಂ ಕರರು. ಐದು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದ್ದು ಮನೋಹರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಚಾರ್ಚಂಡರಾಯ ಮಾಡಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅದರೆ ಪ್ರತಿಮೆಯ ಮೇಲಿರುವ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಇದನ್ನು ಗಂಗರಾಜನಾಪತಿಯ ಮನಗ “ಬಿಜಣಿ”ನು ಕಟ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾ ದೇವಾಲಯದ ಮೇಲ್ಮೈದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಭಗವಾನ್ಪಾಶ್ಚಾನಾಥತೀರ್ಥಂ ಕರರ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ.

೮. ಶಾಸನಬಸಿ—ಕಾ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಗರ್ಭಗಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಪೃಷ್ಠ ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಇದು ಐದು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ಯಾಕ್ಷಯಾಕ್ಷಿಂತಿಯ ರಾದ ಗೋಮುಖಕ್ಕೆತ್ತರಿಯರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಇವೆ.

೯.೧೦. ಮಜ್ಜಿಗಣಿ ಮತ್ತು ವರದುಕಟ್ಟಬಸಿಗಳು—ಮಜ್ಜಿಗಣಿ ಮತ್ತು ಮಜ್ಜಿಗಣಿ ಯಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಭಗವಾನ್ ಅನಂತನಾಥತೀರ್ಥಂ ಕರರ ಪ್ರತಿಮೆ ಮೂರು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ವರದುಕಟ್ಟಬಸಿಯಲ್ಲಿ ಐದು ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಭಗವಾನ್ಪೃಷ್ಠ ಸ್ವಾಮಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ. ಕಾ ಸ್ವಾಮಿಯ ಪ್ರಭಾವಳಿಯಂದ ಕೊಡಿದೆ.

೧೦. ಸರ್ವತಿಗಂಧಘಾರಣಿಬಸಿ—ಕಾ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸರ್ಥನನ ಪಶ್ಚಿಮ ಶಾಂತಲಾದೇವಿಯು ಕ್ರ.ಶ. ೧೦೬೪ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಿದಳು. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಶಾಂತಿನಾಥತೀರ್ಥಂ ಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಇದು ಐದು ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ.

೧೧. ತೇರಿನಬಸಿ—ಇದರಲ್ಲಿ ಬಹುಂಧಿವಶ್ವರದ ಬಾಹುಬಲಿಮೂರ್ತಿ ಇದೆ. ಕಾ ದೇವಾಲಯದ ಮುಂದೆ ಇರುವ ರಥಾಕಾರದ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜಿನಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೧೨. ಭದ್ರಭಾಮುವಿನ ಗುಹೆ—ಆಂತಿಮಾಶ್ವರಕೇವಲಗಳಾದ ಭದ್ರಭಾಮು ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತರಾದರು. ಕಾಗ ಅವರ ಚರಣಿಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿವೆ.

೧೩. ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಂತೀಶ್ವರಬಸಿ, ಹೂಗುಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಸ್ತಂಭ, ಮಹಾನವಮಿಶ್ರ ಮಂಟಪ, ಭರತೇಶ್ವರನ ಮೂರ್ತಿ, ಇರುವ ಬ್ರಹ್ಮದೇವಮಂದಿರ, ಕಂಚಿನದೊಣಿ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೊಣಿ, ಭಾಮುಂದರಾಯನ ಶಿಲೆ ಮೌದಲಾದುವು.

ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಉರ್ಲೆಳಿಗಿರಿವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು—ಚಿಕ್ಕಬೆಟ್ಟಿದ್ದಿಂದ ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೆ ಇಳಿದರೆ ಜಿನನಾಥಪ್ರೇರ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಯಾಳಸೇನಾದಿ ಪತಿ ಗಂಗರಾಜವಂಶದ ದೇವಿಮಯ್ಯನು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಭಗವಾನ್ಶಾಂತಿನಾಥತೀರ್ಥಂ ಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಇದೆ. ಇದು ತಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಅದ್ವಿತೀಯ ನಮೂನೆಯಾಗಿದೆ. ಕಂಬಗಳು ಕಲಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿವೆ. ಇದೇ ಹಳ್ಳಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಕರೆಪರಿಯ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು ಜ್ಯೋತಿಸೆವಾಲಯವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಒರಿಗೆಲ್ಲಾಬಸಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರತಿಮೆ ಮೂರಿದುಹೋಗಿರುವದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಕರೆಯು ಒಳ್ಳೆಹಾಕಿ, ಕಾಗ ಹೊಸ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪ್ರಾಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳದ ಉರ್ಲೆಳಿಗಿರಿವ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು—ಇವು ಗಳಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರಿಬಸಿ, ಅಕ್ಷಣಬಸಿ, ಸಿದ್ಧಾಂತಬಸಿ. ದಾನಶಾಲಾಬಸಿ, ಮಂಗಾಯೀಬಸಿ. ಮರದಬಸಿ ಮೌದಲಾದುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಭಂಡಾರಬಸಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂಂತದೊಡ್ಡದು. ಕಾ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳಕ್ಕೆತ್ತರವನ್ನು ಉತ್ತರಭಾರತದವರು ‘ಜ್ಯೋತಿಧಿ’ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಯೋತಿಶ್ರೀ ಮತ್ತು ಜ್ಯೋತಿಧಿ ರೂಪಾಂತರಿಸಿದಾಂತಿತಾಜಾಯಾರು ಅಲ್ಲಿನ ಮತ್ತಾಧಿತರು ಜ್ಯೋತಿರವನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆವರ ಪ್ರಯತ್ನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾನಂದಭವನ ಮೌದಲಾದ ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳೂ, ಅತಿಥಿಗೃಹಗಳೂ ಸಾಕಷಿದ್ದು, ಬರುವ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ತಂಗಲು ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ.

ಹಳ್ಳೆಬೆಳ್ಗೊಳ ಮತ್ತು ಸಾಕೇಹಳ್ಳೆ—ಹಳ್ಳೆಬೆಳ್ಗೊಳವು ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳಕ್ಕೆ ಏಳು ಕ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೋತಿಸೆವಾಲಯ ಹೊಯ್ಯಾಳತೀಪಕ್ಕ ಅನುಗುಣವಾಗಿದೆ. ಗರ್ಭಗಂಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿಯಾದೆ. ಕೆಲವು ಒಡೆದುಹೋಗಿರುವ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಇವೆ. ಸಾಕೇಹಳ್ಳೆಯ ಶ್ರವಣಬೆಳ್ಗೊಳಕ್ಕೆ ಕಿ.ಕ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜಿನಮಂದಿರ ಭಗ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಜರ್ಕೆಮಂಟ್ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೪೫

ಹಾಸನ—ಇದು ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ, ಮುಸೂರಿಗೆ
೧೨೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ಜ್ಯೇನರ ಮನೆಗಳಿವೆ.

ವರದು ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಇದು ಜಲಾನ್ವಯೆಂದ್ರ.

ಹಳೇಬೀಡು—ಇದು ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರೂ ಪ
ಬಸ್ತಿಹ್ಯಾ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಹಿಂದೆ ಇದು ದ್ವಾರಸಮುದ್ರದ
ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥ, ಶಾಂತಿನಾಥ,
ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥ, ಶಾಂತಿನಾಥ,
ಅದಿನಾಥರ ವಿಶಾಲಕಾರ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿವೆ. ಹಳೇಬೀಡಿನಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ದಿಳಿಸ್ತರ
ಮಹಾದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಶಾಂತಲಾದೇವಿಯು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಶಾಂತಲೀಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನ
ಗಳು ಬಹಳ ದೊಡ್ಡವಾಗಿದ್ದ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಪ್ರಾಣವಾಗಿವೆ.

ಚೇಲೂರು—ಇದು ಹಳೇಬೀಡಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಹಾಸನಕ್ಕೆ
೩೯ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೆತನದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇದು ಬಹು
ಶಿಲ್ಪ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಕೆತನದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಇದು ಬಹು
ಶಿಲ್ಪ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂಬ ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ
ವಿಶಾಲವಾಗಿದ್ದ ಇದರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಂಬ ಮತ್ತು ಗೋಡೆಗಳೂ ಅತ್ಯಂತ
ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಲು ದೇಶವಿದೇಶಗಳಿಂದ
ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ವಿಮ್ಮೆವಾಧನಮಹಾರಾಜನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನು
ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೧೧೨ರಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.
ಯಾವ ಜ್ಯೇನದೇವಸ್ಥಾನಗಳೂ ಇಲ್ಲ.

ಧರ್ಮಸ್ಥಳ—ಇದು ಹಾಸನಕ್ಕೆ ೨೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಮಂಗಳೂರು
ಚಾಮಾದಿರಸ್ತೇಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಉಚ್ಛ್ರಾತಿಗೆ ಈ
ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳವಿದೆ. ಉಚ್ಛರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ನೇತ್ತಾರು
ವತಿ ನದಿಯಿದೆ. ಯಾಶಿಕರು ನದಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಂದು ಧರ್ಮಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೊಗುತ್ತಾರೆ.
ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಚಂದ್ರನಾಥಸ್ಥಾನಿಯವರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕ
ರಾದ ಹೆಗ್ಗಿದೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜನಪುಂಡಿರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಒಂದು
ಬೆಟ್ಟದಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ೧೦ ಅಡಿಗಳ ಬಾಹುಬಲಿವಿಗ್ರಹವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.
ಇಲ್ಲಿನ ಹೆಗ್ಗಿದೆ ಮನೆನದವರು ಜ್ಯೇನರು. ಈಗ ಶ್ರೀಮತಿ ರತ್ನಮಹಿಮಗಿಡಿತಿ
ಮತ್ತು ಅವರ ಪುತ್ರ ಶ್ರೀ ಡಿ. ವೀರೇಂದ್ರಹೆಗ್ಗಿದೆಯವರ ನೇತ್ಯಕ್ಷेत್ರದಲ್ಲಿ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ
ಶಾಂತ ಅವಶ್ಯಕ ಸರ್ವತೋಮುಖಿವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪಡಿಸಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
ಶ್ರೀ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಸರ್ವತೋಮುಖಿವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪಡಿಸಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅನೇಕ
ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳೂ, ಭೋಜನಶಾಲೆಗಳೂ ಇವೆ. ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಮಂಜುನಾಥ
ಸ್ಥಾನಿಯ ದರ್ಶನವಾಗುವುದರಿಂದ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಶಿಂಧುಕ್ಕೇತ್ವವಾಗಿದೆ.

ಚೇಲೂರು—ಧರ್ಮಸ್ಥಳದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ, ಮಂಗಳೂರಿ
ನಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇದು ಜ್ಯೇನರ ಪ್ರಚೀನಕ್ಕೆಂದ್ರ.
ಒಂದು ಜ್ಯೇನರ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಕೆಲವು ಜ್ಯೇನದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಸುಮಾರು
ಇಲ್ಲಿ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಭಗವಾನ್ ಬಾಹುಬಲಿಸ್ಥಾನಿಯ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ

ಪ್ರತಿಮಾ ಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿನಾಥಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪೂರ್ಚಿನ
ಶಿಲಾಮಂಟಗಳಿವೆ.

ಮೂಡಬಿದ್ರೀ

ಇದು ಮೇಣಿಲಿನಿಂದ ೨೦. ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಂಗಳೂರಿನಿಂದ
೫೬. ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ಜ್ಯೇನಮಂದಿರ ಮಂದಿರೀಯೇ
ನಿಲ್ಲಿತ್ತವೆ. ಹೊಯ್ದಲ್ಲಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮೂಡಬಿದ್ರಿಯು ಜ್ಯೇನರ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರ
ವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜರಲ್ಲಿರೂ ಜ್ಯೇನಧರ್ಮಾನುಯಾಯಗಳಾಗಿದ್ದಾರು. ಇದು
ಜ್ಯೇನವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೂ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಉರಿಸಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಳು ಜ್ಯೇನಬಸ್ತಿ
ಗಳಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಿಭೂವನತಿಲಕಟ್ಟಾದಮಂಡಿ ಎಲ್ಲಕ್ಕೂತ ದೊಡ್ಡದಾದ
ದೇವಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಬಂದ್ರಪ್ರಭತೀಧರ್ಂಕರರು ಮಾಲಸ್ವಾಮಿ
ಆದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮೂಡಿದ್ದಾರೆ. ಏದರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತವಾದ
ಮಾನಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು “ಸಾವಿರಕೆಂಬಗಳ ಬಸದಿ” ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ,
ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮತ್ತೊಂದು ದೊಡ್ಡ ದೇವಸ್ಥಾನವಂದರೆ ಗುರುಬಸ್ತಿ.
ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾನಾಥತೀಧರ್ಂಕರರು ಮಾಲಸ್ವಾಮಿ. ಗುರುಬಸದಿಯನ್ನು
ಸಿದ್ಧಾಂತಬಸದಿಯಿಂದೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ “ಪಟ್ಟಂಡಾಗವು” ಮೂಡಲಾದ
ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ತಾಳೀಗರೀಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವಜ್ರ, ಪನ್ನ, ರತ್ನಮೂಡಲಾದ
ಜಿಳಿ ನಾನಾಬಗೆಯ ರತ್ನದ ಪ್ರತಿಮಾಗಳಿವೆ. ಇದನ್ನು ದರ್ಶನಮಾಡಿಸಲು ಒಂದು
ವಿಶೇಷ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಇದನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತದರ್ಶನವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮೂಡ
ಬಿದರೆಯಲ್ಲಿ ಇದಲ್ಲದೆ ಹೊಸಬಸದಿ, ಬಡಗಬಸದಿ, ಶಟ್ಟಬಸದಿ, ಅಮೃನವರಬಸದಿ
ಬೆಟ್ಟಗೇರಿಬಸದಿ, ವಿಕ್ರಮಶಟ್ಟಬಸದಿ, ಆದೀಶ್ವರಬಸದಿ, ಕಲ್ಲಬಸದಿ, ಲಿಂಬಿದ ಬಸದಿ
ದೇರವಾಶಟ್ಟಬಸದಿ, ಶೋಳಶಟ್ಟಬಸದಿ, ಮಾದಾಯಿಶಟ್ಟಬಸದಿ, ಜ್ಯೇರಣ್ಣಿತಿಕಾರಿಬ
ಸದಿ ಕೆರಿಬಸದಿ, ಜ್ಯೇಸುರಾಲೆಬಸದಿ ಎಂಬ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚೌಟರಾರು
ಗುರುಮಂಡಿ, ಜ್ಯೇನಹೆಸ್ತಾಲು, ಮಹಾವೀರಕಾಲೇಜ್, ವೀರವಾಣಿಸಿದ್ದಾಂತಭವನ
ಜ್ಯೇನಮಂಡಾಶ್ವರಮ, ಶ್ರೀಗಳವರ ಶ್ರುತಭಂಡಾರ, ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಾದಾರಭಂಡಾರಕರ ನಿಷಿಧಿ
ಗಳು, (ಸಮಾಧಿಗಳು) ಇವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಯೇನಮಂದಿರಿದೆ. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥಾದಾರಕ್ಕೆ ಪಂಡಿತಾ
ಚಾಯಾರು ತಮ್ಮ ಪರಿಶ್ರಮಾದಿಂದ ಜ್ಯೇತ್ವವನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖಿವಾಗಿ ಪ್ರಗತಿ
ಪಡಿಸಲಿ ಬಯಸ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಯೇನಧರ್ಮಪ್ರಭಾವನೆ ಅಲ್ಲಿ ಇತೋಪ್ಯತಿತಯಾದಿನ
ನಡೆಯುತ್ತದೆ

10

କବିତା

ಮೂಡಬಿದರೆಗೆ ೧೯ ಕ.ವಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಇಡೀ ಕ.ವಿ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ, ಕಾರ್ಕಿಳಿನಗರವಿರುವುದೇ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಹೆಸರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇದು ಕಪ್ಪುತ್ತಿಲೀಗಳ ಅಗರವಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸುತ್ತು ಎಲ್ಲನೇಡಿದರೂ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಬಂಡೆಗಳು ತಲೆವತ್ತಿನಿಂತಿವೆ, ಈ ಕಾರ್ಕಿಳಿಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದಲೇ 'ಕಾರ್ಕಿಳಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿರಬಹುದೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತವಾದ ಸಹ್ಯವರ್ವತವಿದೆ. ಅದರ ಹೇಳಿ ನಲವಕ್ತೆಂಟಿಂಬಿನವರೆ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಬಾಹುಬಲಿಸ್ತೂಮಿಯ ವಿಗ್ರಹವಿದೆ, ಆ ಬೆಂಧುದ ಸಮಾವೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನವರ್ವತವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಜೈನಮಾಠಿಕರನ್ನು ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯತ್ವೀಲಲಿತಕೆರ್ಕಿಂಭಟ್ಟಾರ್ಕರೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ, ಚತುರ್ವರ್ಣಿಯಿಬಸದಿ, 'ಹಿರಿಯಂಗಡಿಬಸದಿ' ಮಾನಸ್ತಂಭಗಳು ದರ್ಶನಿರ್ಯಾವಾಗಿವೆ, ಇಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಹದಿನೆಂಟಿಂಜನವಂದಿರಗಳಿವೆ.
ವಾರಾಂಗ—ಇದು ಕಾರ್ಕಿಳಿಕ್ಕೆ ಇಡೀ ಕ.ವಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರವು ಹುಮಚೆದ ಭಟ್ಟಾರ್ಕರ ಅಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ, ಬಸ್‌ಸ್ಟ್ರೀಟ್‌ಡಿಗಿ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿ ಜೈನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕೆರಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಜಲಮಂದಿರವನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜೈನದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕುವರೆಬಳಿಯ ಚತುರ್ವರ್ಣಿ ಜನಪ್ರತಿಮೆಗಳಿವೆ. ದೇವಸ್ಥಾನದ ಪರಿಗೆ ದೋಷಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಭಗವಾನ್‌ನೇಮಿತೀಫ್ರಂಕರಬಸದಿ ಬಹು ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ಅದರವಿದುರು ೬೦ ಅಡಿತ್ತರದ ಮಾನಸ್ತಂಭವಿದೆ. ಧ್ವನಿಯಿಬಿಂದ ಸ್ವಾಧೀನಿಸಿ.

ಕುಂದಕುಂದ ಬೆಟ್ಟೆ

ವಾರಾಂಗದಿಂದ ೧೯ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಸೋಮೇಶ್ವರ ಎಂಬ ಉರಿದೆ.
ಅಲ್ಲಿಂದ ೨೪ ಕ.ಮೀ. ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಚೆಟ್ಟೆಕ್ಕೆ ಹತ್ತುವ ಮೆಟ್ಟಲುಗಳು
ಸಿಕ್ಕುತ್ತವೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗಾದಿಂದ ಹೋಗೆಬಾಗಿದ್ದರೆ ಗುಡ್ಡೆ ಕೆರಿಯ ಮೂಲಕ
ಹೋಗೆಬೇಕು. ಈ ಚೆಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಕುಂದಕುಂದಸ್ವಾಮಿಯ ಚರಣಯನಗಳಿಂದ
ಇಲ್ಲಿ ಏರಡು ಗುಹಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರೆಯಿದೆ. ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯು
ಕೂಡ ಇದೆ.

ಹಿನ್ನೆಚ್ಚೆ

ಕು ಕ್ಷೇತ್ರ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ತೀರ್ಥಹಳ್ಳಿ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗ ದಿಂದ ಇದು ಏಂ ಕೆ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಶ್ರೀಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ವೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಪದ್ಮಾವತೀದೇವಿಯ ಭಕ್ತಾದಿಗಳಿಗೆ ಪರವನ್ನು ನೀಡಿ ಅವರ ಕವ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದೇವಿ ಎನಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪಾಶ್ಚಾನಾಧಬಸದಿ, ಹಂಚಿಸದಿ ಹೊದಲಾದ ಹಲವಾರು ಜೈನದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಚೀನವಾದ ಜೈನಮಠವಿದೆ. ಈ ಮರಕ್ಕೆ ಈಗ ಸ್ವಾಸ್ಥ ಶ್ರೀದೇವೇಂದ್ರಕೀರ್ತಿಭಟ್ಟಾರಕರು ಮಾತಾಧಿಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಯುವಕರಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆಗಿದ್ದು ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಸರ್ವತೋಮುಖಿವಾಗಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಮರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜನದತ್ತರಾಯನ ಕಥೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಮರಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜನದತ್ತರಾಯನ ಅರಮನೆಯಿತ್ತೇಂದೂ ಅಲ್ಲ ಈಗಲೂ ಆಗಿಸಿಕಾಲದ ಅಕ್ಷಯ ಕಾಲುಗಿಸಿವುದೆಂದೂ ಭಕ್ತರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಈ ಮರದ ಹಿಂಬಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ ಬಾಹುಬಲಿಮಂದಿರವಿದೆ. ಈ ಕೇತ್ತವನು, ಅತಿಶಯಕೇತ್ತವನು ತಾರೆ ಇದರ ಅತಿಶಯಗಳಿಂದರೆ.

೧. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸಿರಾಗಿಯೇ ಇರುವ ಲಕ್ಷ್ಯಮರ
 ೨. ಯಾವಾಗಲೂ ಬತ್ತದೇ ಇರುವ ಮುತ್ತಿನ ಕೆರೆ
 ೩. ತುಂಗಭದ್ರಾನದಿಗೆ ಸೇರುವ ಕರ್ಮಾದವತೀ ನದಿ ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹಂಟ್ಯುತ್ತದೆ
 ೪. ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆ ಯಾಲ್ಕೂ ಆ ನೀರು ಸುರಿಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿರುವ ಮುತ್ತದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರೌಢತಾಲೆ, ಒಂದು ಬೃಹತ್ತಚಯಾಶ್ರಮಗಳೂ, ಶಿವಮೊಗ್ಗಾದಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯವೂ ನಡೆದುಬರುತ್ತಿವೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಖಾಲ್ಕು ಇ ಮಾಸದ ಮೂಲಾನಂತಹ ದ್ವಾರ್ಧಕ್ಕೆ ತಲ್ಲಿ ದೇವಿಯಾದ ಪದ್ಮಾವತಿಯೇವಿಯ ರಥೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹುಮಚಕ್ಕೆ ಇಂ ಕಿ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ‘ಸಾಗರ’ ಎಂಬ ನಗರವೂ, ಸಾಗರದಿಂದ ಇಂ ಕಿ.ಮೊ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀ ಮೀರ್ಟರ್ ಎತ್ತರದಿಂದ ಧುಮುಕುವ ಶರ್ವಪತಿಸದಿಯ ‘ಜೋಗ್’ ಜಲಪಾತವೂ ನೋಡತಕ್ಕಾಗಿವೆ.

ಸಿಂಹನಗದ್ದೆ— ಇದು ಸರಹಿಂಹಚಾಜವ್ಯರದಿಂದ ರಿ.ಕಿ.ಮಿ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಮುನಿಶ್ರೀಸಮಂತಭದ್ರರಿಂದ ಸ್ಥಾಪಿತವಾದ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಪೃಥಿವ್ರಂಕರ ಮತ್ತು ಮಾತೆ ಜ್ಯೋತಿಂಶಾಲಾ ಮಾಲಿನಿ ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಂತಿನಾಥ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನಾಥ ಮತ್ತು ಬಾಹುಬಲಿ ಮಂದಿರಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮಿಸೇನರ ಮರಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ಗಳ ನಿವಾಸ ಇದೆ. ಈಗಿನ ಮುತ್ತಾಧಿಕಾರಿಗಳಾದ ಸ್ವೇಷಿತ್ತೀಲಕ್ಷ್ಯಾಶೇಸಭಟ್ಟಪ್ಪ ರೆಕರ್‌
ಕ್ಸ್ ಪೀಠವನ್ನು ಬಹಳ ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಾದಾಮಿ— ಬಾದಾಮಿಯು ಹುಬ್ಬಿಳ್ಳಿಯಿಂದ ೧೨೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರ
ದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಕ್ಷೇತ್ರ ಬಾದಾಮಿನಗರದಿಂದ ೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು
ಚಾಲುಕ್ಯರ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್‌ನಿಂದ ೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ
ಕೊಂಡಿಯ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಗುಹೆಗಳಿವೆ. ಕೊಂಡಿಯ ಮುಂದೆ ಇರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಗುಹೆಗಳಿವೆ. ಆ ಗುಹೆಯಲ್ಲಿ
ಭಗವಾನ್‌ಪಾಠ್ಯನಾಥ, ಭಗವಾನ್‌ಮಹಾವೀರ ಮತ್ತು ಗೌತಮಸ್ವಾಮಿಗಳ
ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ. ಬಾದಾಮಿಯು ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ೧೩೨ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಬಹೋಳಿ— ಇದು ಹುಬ್ಬಿಳ್ಳಿ ಮತ್ತು ಶೋಲಾಪುರ ರೈಲ್ವೆಸ್ಟೇಷನ್‌ನಾಲ್ಲಿರುವ
ಬಾಗಲಕೋಟಿ ನಗರಕ್ಕೆ ೯೮ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ, ಬಾದಾಮಿಯಿಂದ ೬೦ ಕ.ಮೀ.
ದೂರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ೧೨೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಹಳ
ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ. ಎರಡನೇ ಪುಲಿಕೇಶಿ ಕಾಲದ ಶಿಲಾಶಾಸನವೂ ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಪಟ್ಟದಕಲ್— ಇದು ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಥಮ್‌, ಕಲಿ ಮತ್ತು ಸಂಕೃತಿ
ಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿರುವ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನದೇವಾಲಯ
ಗಳು ಕಲ್ಲಾತ್ಮಕವಾಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯವು ದುರೀದಿಕಲೆಗೆ ಉತ್ತಮ
ವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಇದು ಬಾಗಲಕೋಟಿಗೆ ೬೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.
ಬಾದಾಮಿಯಿಂದ ೨೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ, ಬಹೋಳಿಯಿಂದ ೭೫ ಕ.ಮೀ.
ದೂರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಬಿಜಾಪುರದಿಂದ ೧೫೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ.

ಬಿಜಾಪುರ— ಇಲ್ಲಿನ ರಾಮಗೀರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಶ್ರೀರಾಮಮಂದಿರದ ಮುಂದೆ
ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಶವಂದಿರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಥಮ್‌ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ, ಈ ನಗರವು ಅದಿಲ್‌
ಶಾಹಿಯ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಲ್ಲಿನ ‘ಗೋಲಗುಂಬಜ್‌’ ವಿಶ್ವದಿಖ್ಯಾತ
ವಾದಾದು. ಇದರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಂದಿಂದ ವರ್ಗ ಅಡಿಗಳು. ಇದು ೪೦ ಏಕರ್‌
ಎತ್ತರವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೇಡೆ ಧ್ಯಾನಿಯು ಪ್ರತಿಧ್ಯಾನಿಸುವ ಸ್ಥಳವೂ ಇದೆ,
ಎತ್ತರವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಒಂದೇಡೆ ಧ್ಯಾನಿಯು ಪ್ರತಿಧ್ಯಾನಿಸುವ ಸ್ಥಳವೂ ಇದೆ,
ಇದಲ್ಲದೆ, ಇಲ್ಲಿ ಇಬ್ರಾಹಿಮ್‌ರೋಚಾ, ಜಾವ್‌ ಮಾಸೋಚ್‌, ಅಸರ್‌ಮಹಲ್‌
ಮೊದಲಾದುವು ನೋಡತಕ್ಕಾಗಿವೆ.

ಬಾಬಾನಗರ— ಇದು ಬಿಜಾಪುರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಬಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿ
ರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠಾನಿಂದ ಒಂದೂರೆ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು
ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಶದೇವಾಲ್‌ನಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಾಚೀನವಾದಾದು. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲ
ಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್‌ಪಾಠ್ಯನಾಥಸ್ವಾಮಿ. ಇದರ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ೧೦೦೮ ಹೆಡೆಯ
ಸರ್ವವಿದೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಸಹಸ್ರಘಣೆಪಾಠ್ಯನಾಥ ಅಥವಾ ಚಿಂತಾಮಣಿ
ಪಾಠ್ಯನಾಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಧ್ರವೀತ್ರಗಳು

ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಧ್ರವೀತ್ರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಗಿಲ್ಲ. ಪೆನ್ನೊಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಪಚ್ಚೆ
ಪಾಠ್ಯನಾಥಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಗುಂತಕಲ್ ರೈಲ್ವೆ
ಸ್ಟೇಷನ್‌ಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮೃಗಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ‘ಕೊನಕೊಂಡಲ’ ಗುರು ಜ್ಯೇಷ್ಠ
ಸಂಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಈಗ ಅದನ್ನು ‘ಕೊಂಡಕೆಂದಿ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇದು
ಭಗವತ್ಪುಂದಕುಂಬಾಜೂರ್ಯಾರ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಂದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.
ಇಲ್ಲಿದೆ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯಗಳಿವೆ.

ಹೈದರಾಬಾದ್

ಈ ಹೈದರಾಬಾದ್ ನಗರ ಈಗ ಅಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ರಾಜಧಾನಿ. ಇದರ
ನಿರ್ಮಾಣವು ಇತಿಹಾಸದ ಪ್ರಕಾರ ಇಂದ್ರಾ ರಾಜ್ಯ ಅಯಿತು. ಈ ನಗರದ ಪಾಠ್ಯದಲ್ಲಿ
ಮೂಸಾನಾದಿ ಹರಿಯತತ್ವದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯಗಳು ಹೀಗಿವೆ.

೧. ಮಸೇನ್‌ಸಾಹೇಬರ ದೊರ್ಗಾದ ಸಮಿಷಿಪದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಶರಬಾಗಾನಲ್ಲಿ ಎರಡು
ಜ್ಯೇಷ್ಠದ್ವಾಸ್ಥಾನಗಳೂ ಮತ್ತು ಒಂದು ಧವಂಶಾಲೆಯೂ ಇವೆ.
೨. ಬೆಗ್‌ಮೋಬಾಚಾರ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಫಾಸ್‌ಮಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯ
ವಿದೆ.

೩. ಸಾಹೂಕಾರೀ ಕಾರ್‌ಬರ್‌ಸಬ್ಜಿಯ ಸಮಿಷಿಪದಲ್ಲಿರುವ ಪಾರಸ್‌ಬಾಗನಲ್ಲಿ ಒಂದು
ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯವಿದೆ.

೪. ಇಲ್ಲಿದೆ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳಗಳಿಂದರೆ, ಚಾರ್‌ಮಿನಾರ್‌
ಸಾಲಾರ್‌ಗಂಜ್‌ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಅಂತ್ಯಾ ಪವೇಲಿಯನ್‌, ವಿಧಾನಸಭಾ
ಭವನ, ಸಿಕೆಂದರಾಬಾದ್, ಹಿಮಾಯತ್‌ಸಾಗರ್, ಮಸೇನ್‌ಸಾಗರ್, ಉಸ್ಕಾನ್‌
ಸಾಗರ್, ಗೋಲ್‌ಬುಂದಕೊಂಡಿ ಮೊದಲಾದುವು.

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಜ್ಯೇಷ್ಠೀಧ್ರೀತ್ರಗಳು

ಪಾರ್ಶೀನಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಮಿಳುನಾಡು ಅಡ್ಯಂತ ಜ್ಯೇಷ್ಠರು ಇದ್ದರು. ಈಗ ಜಂಗಲ್‌ಪಟ್ಟು. ಮಹಿಸು, ನಾತ್ರಾಕಾರ್ಚೋ, ಸೌತ್ರಾಕಾರ್ಚೋ ಮತ್ತು ತಂಡ ಪೂರು ಇಸ್ತಿಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯ ಗಳೂ ಅಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. ಎಲ್ಲಾ ದಿಗಂಬರದೇವಾಲಯಗಳು. ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯಗಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಅನುಷ್ಠಾನವಾದುದು.

ಮುದ್ರಾಸ್

ಭಾರತದ ದೊಡ್ಡನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಾಸ್ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಸಮುದ್ರತೀರ ರೈ ಕೆ.ಮೊ. ಉದ್ದೇಶಿತ. ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಒಂದು ಧರ್ಮಶಾಲೆಯೂ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಜೀವಿಯಂತಹಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೆನಪ್ರತಿಮೆಗಳಿವೆ. ವಿಕೋರಿಯಾ ಪಟ್ಟಿಕ್‌ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕವ್ಯಶಿಲೇಯ ಗೋಮಾಟೀಶೈಲಿರಸ್ತಾಮಿಯ ಪ್ರತಿಮೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮುದರಾಸಿನ ಅಕ್ಷಪತ್ಕಾಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಸೂಧಾನಗಳಿವೆ. ಪಾರ್ಶೀನಮ್ಯುಲಾಪ್ರರಥಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥೀಧ್ರೀಧ್ರಂಕರರ ಜೀವಾಲಯವಿತ್ತು. ಈಗ ಮೈಲಾಪ್ರರಪ್ತ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಹೋಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಭಗವತ್ತುಂದಕುಂಡಾ ಚಾಯರ್‌ರ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಗಳೂ ಇದ್ದವು. ಇದನ್ನು ನಯನಾರ್ಥೋಯಿಲ್‌ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. 'ನಯನಾರ್ಥ' ಅಂದರೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠರಂದು ಅಧರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈಗ ಇದು ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಶಿಲ್ಪಾರಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ತಮಿಳನ ಪ್ರಸಿದ್ಧಗ್ರಂಥವಾದ "ಶ್ರೀ ತಿರುಕ್ಕುರುಳ್ಳಾ" ರಚಿಸಿದು ಇಲ್ಲೇ. ಮುದ್ರಾಸ್ ನಗರದ ಸಾಹುಕಾರ್ಯವೇಯಿಂ ಸುಭೃತಿ ಮೊದಲಿಯಾರ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯವಿದೆ.

ಅರಂಗಾಕುಲಪ್ರೋ- ಇದು ತಮಿಳುನಾಡಿನ ಪಾರ್ಶೀನಜ್ಯೇಷ್ಠದೀಂದ್ರ. ಶ್ರೀಧರಮತೀಧ್ರಂಕರರ ಚರಿತ್ರೆ ತಿಳಿಸುವ "ಚೂಡಾಮಣಿ" ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಬರೆದ ಸ್ಥಳವೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಮುದರಾಸಿಗೆ ರೈ ಕೆ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. 'ತಿರುವೆಳ್ಳೂರ್' ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದ ನಗರ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಬಸ್‌ಫೋರ್ಮ್‌ವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ತಾಮಿ ಧರ್ಮನಾಥೀಧ್ರಂಕರರು.

ಸೂರ್ಯೋದಯದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳು ಮೂಲಸ್ತಾಮಿಯ ಚರಣಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಕ್ರಮಕ್ರಮವಾಗಿ ಮೇಲಮೇಲಕ್ಕೆ ಬರುವೆಂತೆ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪದ ನಿರ್ಮಾಣವಾದಿದ್ದಾರೆ.

ಆರ್ಥಕ್‌ವರ್ತ್ತಿ- ಇದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಹಳ್ಳಿ. ಇದು ಕಾಂಚೀಪರಂಗೆ ಶಿ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭಸ್ತಾಮಿ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಇಲ್ಲಿ ಮಹಾಶಿವರಾತ್ರಿಯ ದಿನ ಪೂರ್ಣಿಮೆಯಲ್ಲಿನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಜಿನಕಾಂಟೀ- ಇದು ಕಾಂಚೀಪುರಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಕೆ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಆಗ ಇದು ದಿಗಂಬರವಿದ್ಯಾಪೀಠದ ಅತ್ಯಂತ ಪಾರ್ಶೀನಕೇಂದ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಒಂದು ಸಣ್ಣಹಳ್ಳಿ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದಿಗಂಬರ ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯವು ೧೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದಾಗಿದೆ. ಚೋಳ, ಪಾಲ, ಮತ್ತು ವಿಜಯನಗರ ಕಲೆಗಳಿಂದ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕೂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರಸ್ತಾಮಿ ಮೂಲಸ್ತಾಮಿ. ಇವರನ್ನು ತಮಿಳನಲ್ಲಿ "ವರ್ತಮಾನಾತ್ಮಿಕೋನಾಥರ್" ಎನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀಮಲ್ಲಿಷ್ಟಣ, ವಾಮನ ಮತ್ತು ಪ್ರಘನೇನ ಮಂನಿಗಳ ಚರಣಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತರಾರ್ಥಕಾರ್ಚೋಜಿಲ್ಲೆಯ ಜಿನಮುಂದಿರಗಳು

ಬಿರುದೂರ್- ಇದು ವಾಂಡವಾತಿಗೆ ಏರಡು ಕೆ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್‌ಅದಿನಾಥೀಧ್ರಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದು ಏಳುನೂರು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಪ್ರೋಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ತು ಸರಸ್ವತೀಪೂರ್ಜಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅಗರಕೊರಕೊಟ್ಟಾಯ್- ಇದು ವಾಂಡವಾತಿ ಮತ್ತು ಬಿಂಡಿವಾನವೂ ರೋಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಂಡಿವಾತಿಯ ದ್ವಾಷಿಣಕ್ಕೆ ೨೦ ಕೆ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ವನಾಥೀಧ್ರಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದು ಒಂದು ಚಿಕ್ಕಹಳ್ಳಿ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಪ್ರೋಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವವಾಗುತ್ತದೆ.

ಎಲಂಗ್‌ಬ್ರಾಹ್ಮಣ- ಇದು ವಾಂಡಿವಾತಿಯುದ ಬಿಂಡಿವಾನವೂ ರೋಡಿಗೆ ಒಂದು ಕೆ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭತೀಧ್ರಂಕರರ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿ.ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮನಗಳಿವೆ. ಮೂಲಸ್ತಾಮಿಯಲ್ಲಿದೆ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥೀಧ್ರಂಕರರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದೇವಿಯ ಲೋಹದ ವಿಗ್ರಹಗಳಿವೆ.

ಗುಡ್ಲಾರ್- ಇದು ವಾಂಡಿವಾತಿಗೆ ದ್ವಾಷಿಣಕ್ಕೆ ಬಿಂಡಿವಾನವೂಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ಶಿ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದಿಗಂಬರಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯ ಶ್ರೀ ವರ್ಷ

ಗಳನ್ನು ತೆಗೆಯದು. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಕುಂಥುತೀಧಿಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹೊಂಗಲೋನಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನ ಗಳಿವೆ.

ಕಕ್ಷಲೂರ್—ಇದು ಹೊಂಗಲೂರ್ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತು ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುವಟ್ಟಾಮಲೆ ಮತ್ತು ಹೊಂಗಲೂರ್ಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಕುಂಥುತೀಧಿಂಕರರ ಜನಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹದಿನ್ಯೆ ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಕುಂಥುತೀಧಿಂಕರರ ಜನಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹದಿನ್ಯೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮಹಾವೀರಜಯಂತಿ ದಿನ ಹೊಚ್ಚೋತ್ಸವಗಳು ನೇರವೇರುತ್ತವೆ.

ಕೇಳಾಂಡಪುಂಗಲಮ್—ಇದು ವಾಂಡವಾಶಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ೩ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೯೦ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವಾನವೆ ೧೫೦೦ ಬಳಿಯದೆ. ಇದರ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲವರಾಜವರ್ಷಗಳಿಷ್ಟು ತಳಿಯದು. ಇದರ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಪಲ್ಲವರಾಜವರ್ಷಗಳಿಷ್ಟು ತಳಿಯದು. ಇಲ್ಲಿರುವ ವಾನಸ್ತುಂಭನಾಗಿದ್ದ ನಂದಿವರ್ಮನಿಗೆ ಶಂಬಂಧಿಸಿದ ಶಿಲಾಶಾಸನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ವಾನಸ್ತುಂಭ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ಚಂದ್ರನಾಥತೀಧಿಂಕರರು.

ಕೇಳಾಂಡಪುಂಗಲಮ್—ಇದು ವಾಂಡವಾಶಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯಕ್ಕೆ ೧೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೩೫ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ವರದಿವಾದಾಗಿದೆ. ಈ ತಳಿಯ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ವರದಿವಾದಾಗಿದೆ.

ಕೊರುಪ್ಪಲೂರ್—ಇದು 'ಅಮಿ' ಎಂಬ ಉರಿನ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ೨೨ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೯೦ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಮುನ್ಮೂರುವರ್ಷಗಳಿಷ್ಟು ಪುರಾತನ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ವರದಿವಾದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ವಾರದ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಹೊಂಗಲೋನಲ್ಲಿ ಹೊಚ್ಚೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನೇರವೇಸುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂಜಪಟ್ಟು—ಇದು ವಾಂಡವಾಶಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ೨೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಮುಂಜಪಟ್ಟು ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ಮದರಾಸಿನಿಂದ 'ಪಡಕಪಟ್ಟು' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ಮದರಾಸಿನಿಂದ 'ಪಡಕಪಟ್ಟು' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೨೫ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಾನ್ ಮಾಲ್ವಿತೀಧಿಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನ ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಷ್ಟು ತಳಿಯದು. ಈ ಉರಿನ ಸಮಾಪದಲ್ಲಿ ಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಷ್ಟು ತಳಿಯದು.

ಮುಡ್ಲೂರ್—ಇದು ವಾಂಡವಾಶಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ೨೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನಜ್ಯೇಷ್ಠವಾದಾಗಿನ ದೇವಾಲಯವಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ವರದಿವಾದಾಗಿನ ಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಉರಿನ ಸುತ್ತ ಮತ್ತು ಇನ್ನೂ ಏದು ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವಾನಗಳಿವೆ. ನಾಗರಂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ವಾರದ ಮೂಲವರು ಮಾತಾಧಿವಿಂಗಳು ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಕೊಲ್ಲಾಪುರದ ವಾರದ ಮೂಲವರು ಮಾತಾಧಿವಿಂಗಳು ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ

ಹಂಟೆದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯ ಮತ್ತು ಹೊಂಗಲೋನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ.

ಮಲ್ಲಿಪಟ್ಟು—ಇದು 'ಅಮಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮೂರು ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. 'ಅಮಿ' ಇಂದ ತಿರುವಟ್ಟಾಮಲೆಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಒಂಬತ್ತು ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಷ್ಟು ತಳಿಯದಾದ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರತೀಧಿಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಮಹಾತೀವರಾತ್ರಿ ಮತ್ತು ದೀಪಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ನಲ್ಲವನ ಪಾಳ್ಯಮ್—ಇದು ತಿರುವಟ್ಟಾಮಲೆಗೆ ೩ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವರದಿವಾದಾಗಿನ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ.

ನಲ್ಲೂರ್—ಇದು ವಾಂಡವಾಶಿಗೆ ಸುಮಾರು ೧೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ವಾಂಡವಾಶಿಯಿಂದ ನಲ್ಲೂರಿಗೆ ಬಸ್ಸಾಕ್ರಂಪ್ರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೩೦ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜ್ಯೇಷ್ಠವಸ್ತ್ವಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ಆದಿನಾಥತೀಧಿಂಕರರು. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಕಗಳ ಅಮೃತಶಿಲೆಯ ಪ್ರತಿಕೃತಿಗಳನ್ನೂ, ತಾಮ್ರದ ನವಗ್ರಹಬಿಂಬಗಳನ್ನೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ, ಮಹಾವೀರಜಯಂತಿ ಮತ್ತು ಹೊಂಗಲೋನಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನವಲ್—ಇದು ಬೆಯ್ಯಾರ್ ಎಂಬ ಉರಿಗೆ ಏಳು ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೩೨ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ವಾಸಪ್ರಾಜ್ಯತೀಧಿಂಕರರ ಜನಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ, ಸರಸ್ವತಿಪೂರ್ವದ ಮತ್ತು ಹೊಂಗಲೋನಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ನಲ್ಲಿಯಂಗು ಲಾಮ್—ಇದು ವಾಂಡವಾಶಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ೨೫ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥತೀಧಿಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ೨೪ ತೀರ್ಥಾಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳೂ ಇವೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾದಿನ ವಾರ್ಷಿಕಪೂರ್ಣಿಮೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ನೀತಪ್ಪಕುಮ್—ಇದು 'ಅಮಿ'ಗೆ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ೪ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಆಕಾಶೋನಿಂದ ಬೆಯ್ಯಾರ್ಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ನೇಮಿನಾಥತೀಧಿಂಕರರು. ಈ ದೇವಾಲಯವು ಸುಮಾರು ಒಂದು ಏಕರೆಪ್ರದೇಶ ವಿಷ್ಣುಜಿಲ್ಲಾದಲ್ಲಿದೆ. ಅದರೆ ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠರಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿದ್ದ ಜ್ಯೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಇದರ ಹತ್ತಿರವರುವ ಎಷ್ಟು ಏ. ನಾಗರಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಹಾಗಿ ಸಮಾವ

ದಲ್ಲಿ ಮೋರ್ತೂರ್, ತಾಳಪೂಂಡಿ, ಎಸ್. ವಿ. ನಾಗರಂ, ಮೋಲುಗವ್ರಾಪೂಂಡಿ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಹಳ್ಳಿಗಳಿವೆ. ಆ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಜ್ಯೇಂದ್ರರು ಈ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ ಸಿತಲಾಹಾದಿ—ಇದು 'ಅವಿ'ಗೆ ೨೨ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಮತ್ತು ದೇವಿಕಾಪುರಂಗಳ ನಡುವೆ ಒಡಾಡುವ ಬಸ್ ಈ ಹಳ್ಳಿಯ ಬಳಿ ನಿಲ್ಲಾತ್ಮದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಈ ಜ್ಯೇಂದ್ರರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಭಗವಾನ್ ವೃಷಣಾಥಸ್ವಾಮಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ನವ್ಯ ಸುಮಾರು ಸಾವಿರವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪುರಾತನವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಪೂಂಗಲ್, ಅಷ್ಟಯತ್ತಿರುವು ಮತ್ತು ದೀಪಾವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಸವಗಳನ್ನು ಅಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪೇರನೋಮುಳ್ಳೂರ್—ಇದು ವಾಂಡವಾಟಿಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾರ್ಕೆ ಇಂ ೫.೫೨. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಿ ಜ್ಯೇಂದ್ರರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜ್ಯೇಂದ್ರವಾಲಯದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಅದಿತೀರ್ಥಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ, ಇದಲ್ಲಿದೆ ಇಲ್ಲಿ ನವಗ್ರಹದೇವಸ್ಥಾನವೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಗಾದಿ ಮತ್ತು ದಸರಾಗಳಲ್ಲಿ, ಪೂಜೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪೂನೊರ್

ಈ ಉರು ವಾಂಡವಾಟಿಗೆ, ಸ್ಯೇರುತ್ತಕ್ಕೆ ೧೨. ೫.೫೨ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ವಾಂಡವಾಟಿ, ಕಾಂಬಿಪುರಂ, ಅದು ಮತ್ತು ಚಿಟಪೇಟೆಗಳಿಂದ ಬಸ್ ಬರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೦ ಜ್ಯೇಂದ್ರರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಒಂದುಚಕ್ರ ಬೆಟ್ಟಿದ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಕನಕಿರಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಚೋಳರ ಮತ್ತು ಪಶ್ವಪರ ರಾಜರುಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ದತ್ತಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪಾಶ್ವನಾಥರ ಮತ್ತು ಜ್ಯಾಲಾವಾಲಿನಿಯರ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಪೂನೊರುಮಲ್ಯ (ನೀಲಗಿರಿ) ಯಲ್ಲಿ ಪೂರಿಸಲೆಡಿದರೆಂದು ಒಂದುಶಾಸನ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಉರಿಗೆ ಭಗವತ್ತಾಂದಕುಂದಾಚಾರ್ಯರ ಸಂಬಂಧ ವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭತೀರ್ಥಂಕರರು ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕನಕಿರಿನಾದರೂ ಅಥವಾ ಕನಕಮಲ್ಯ ಅಳ್ಳೂರ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಪೂಂಗಲ್, ದೀಪಾವಳಿ, ಕೃತಪಂಚಮಿ, ಯಾಗಾದಿಶಿವರನ್ನು ಪೂಜೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಮಾಸಿವಾಡಿ—ತಿರುವಣ್ಣಮಲ್ಯಿಗೆ ಹೋಗುವ ಮುಖಿರಸ್ತೇಯಲ್ಲಿ ಎಂಟನೇ ೫.೫೨. ನಲ್ಲಿ ಈ ಉರು ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅನೇಕ ಬಸ್ಸುಗಳು ಒಂದು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇಂಜ್ಯೇನರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಈ ಉರಿನ ಸಮಾಧಿದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನ್ ಪುಹಾವಿರಿನನ್ನು ಕತ್ತಿರುವುದಲ್ಲಿದೆ ಶಾಸನವೂ ಇದೆ.

ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿರ್ಥಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ, ತಮಿಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಡಿ ಇದೊಂದೇ ಶಾಂತಿರ್ಥಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಪೂಂಗಲ್ ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪೂಜೆ ಅಗುತ್ತದೆ.

ತಟಕ್ಕೂರ್— ಇದು 'ಅವಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ೧೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಅದು ಮತ್ತು ದೇವಿಕಾಪುರಂ ಬಸ್ ಮಾರ್ಗದ ನಡುವೆ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೦ ಜ್ಯೇಂದ್ರರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜ್ಯೇಂದ್ರವಾಲಯ ಶಿಲ್ಪಕಲಾತ್ಮಕವಾಗಿದೆ. ಭಗವಾನ್ ವೃಷಭಸ್ವಾಮಿ ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಫೆಬ್ರವರಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳುಗಳ ಕೊನೆಯ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಉದಯಂಸಾರ್ಯನ ಬಿಸಿಲು ಈ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಬೀಳುವಂತೆ ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸಿಮಾಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅಷ್ಟಯತದಿಗೆ ಮತ್ತು ಪೂಂಗಲ್ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪೂಜೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ತಿರುಮನ್ತ್ರ

ಈ ಸ್ತೋತ್ರವು ಅದು ಮತ್ತು ಪೂಲೂರುಮೋಡಿನಲ್ಲಿ ಅವಿಗೆ ೪೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಪೂರ್ಚಿನಜ್ಯೇಂದ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳೂ, ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳೂ ಮತ್ತು ಗುಹಗಳೂ ಇವೆ. ಇವಲ್ಲಿಪೂ ಚೋಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದುದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯ ಜ್ಯೇಂದ್ರವಾಲಯ ನವ್ಯ ಚೋಳರ ರಾಣಯಾಗಿದ್ದ ಕುಂದವಾಯಿ ದೇಸರಿನಿಂದ ಕುಂದವಾಯಿ ಜ್ಯೋತಿಸಿದ್ದ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಅವರಣವು ಬೆಟ್ಟಿದ ಬುದ್ದದಲ್ಲಿದೆ. ಮೊದಲು ಸಿಕ್ಕುವುದು ವಧಿ ಮಾನದೇವಸ್ಥಾನ. ಎರಡನೇ ದೇವಾಲಯ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಸೇಮಿನಾಥತೀರ್ಥಂಕರರು ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ. ಈ ಮಂದಿರದ ಮಗ್ನಿ ಲಿನ ಬಂಡೆಗಳ ಸಂದಿನಿಂದ ಗುಹಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ನೇಮಿನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಪ್ರತಿಮೆ ಇಂ ಅಡಿ ಎತ್ತರವಿದೆ. ನೇಮಿನಾಥರನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಿಂದು ಜನರು ಸಿಗಮಣಿನಾಥರೂ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಪೂಂಗಲ್ ಮಾರ್ಚ್ ದಿನ, ೧೯ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ನೇಮಿನಾಥರು ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ವಿಶೇಷವಾಸಿಕಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ತಿರುಮಣಿಮೂರ್— ಇದು ಕಾಂಬಿಪುರಂಗೆ ೧೯ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಚೆಯಾರ್ಗೆ ೨೦ ಕ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಂದ್ರವಾಲಯ ಸಿಂ ವರಣಿಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ವಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ತೀರ್ಥಂಕರರು. ಈ ಉರು ಮಹಾನ್ ಅಜಾಯ್ ಅಕಲಂಕರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ఇల్లిన కెరురియి మేలిరువ మంచిపదల్లి అకలంకాచాయార చరణిచ్చే గాళివ, ప్రసిద్ధ దిగంబరమునిగుళాగిద్ద తో ధమశాగరర మత్తు సుధమా గాళివ, ప్రతివహ ప్రాంగలో మత్తు యుగాది సాగరర జన్మస్తాఫ ఇదాగిద. ఇల్లి ప్రతివహ ప్రాంగలో మత్తు యుగాది దినగళల్లి వితేషపూజొత్తేవగళన్ను ఆచరిసుత్తారె.

పలియనూరో— ఇదు చెయ్యారాట్లాసిగే ఆ క.మి. దూరదల్లిద. మాలుల ఇల్లిరువ పూర్ణిమానిధిల్లి భగవానోమహావిశేధంకరరు మాల స్వామి. ఇల్లి ప్రతివహ ప్రాంగలోనల్లి ఉత్సవస్తు ఆచరిసుత్తారె.

వాంచిమో— ఇదు వాంచివాతిగే స్వేరుత్తేక్కి కి.మి. దూరదల్లిద. ఇదు వాంచివాతి మత్తు ప్రోలారో రోడినల్లిద. ఈ ఉరినల్లి కి.మి. ఇదు వాంచివాతి మత్తు ప్రోలారో రోడినల్లిద. ఈ ఉరినల్లి కి.మి. ఇల్లిరువ దేవ జైనర మనెగాళివ. ఇదు ప్రోన్నారుమలిగే సేరిదంతే ఇదే. ఇల్లిరువ దేవ స్వామినదల్లి మాలస్వామి భగవానోఅదిశ్వరస్వామి. ప్రతివహ దీపావళి మత్తు ప్రాంగలోగలల్లి ఇల్లి వితేషపూజే నడెయుత్తద.

పెల్లాయ్— ఇదు చెయ్యారాగే స్వేరుత్తేదల్లి కి.మి. దూరదల్లిద. చెయ్యారానింద ఇల్లిగే బసోగాళివ. ఇల్లి హన్మోందు జైనర మనెగాళివ. ఇల్లిన దేవస్తాన లింగం వహించు హంచించు. ఇల్లిన మాలస్వామి భగవానోవృఘతిథిథంకరరు.

పెంకుండిమో— ఇదు చోఇర కాలద ప్రసిద్ధితిహాసిక్కి త. ఇదు పెంకుండిమో ఇల్లిరువ దేవస్తాన దల్లి కి.మి. దూరదల్లిద. ఇల్లి కి.మి. జైనర వాంచివాతిగే స్వేరుత్తేక్కి ఒందు కి.మి. దూరదల్లిద. ఇల్లి కి.మి. ఇల్లి వాంచివాతి మత్తు ప్రముఖిస్తేత్రవాగిత్తు. మనెగాళివ. ఈ గూమపు జైనసంఘగళ ఒందు ప్రముఖిస్తేత్రవాగిత్తు. ఇల్లిరువ దేవస్తానదల్లి భగవానోపాత్మస్తానిమి మాలస్వామి. ఈ ఇల్లిరువ దేవస్తాన దల్లి భగవానోఅధిథిథంకరరు. ఇల్లి గూమపు సేరిదంతే ఒందు ఘత్తవిదే. ఈ ఉరిన సమిపదల్లిరువ చెట్టుదల్లి శిలాతాసనగాళివ.

దశ్మితాత్మకారటిన జైనశ్చేత్రగళు

ఆగ్నోరో— ఇదు వాంచివాతియింద సత్తరమంగలక్కి హోగువ మాగ్ర దల్లిద. ఇల్లి కి.మి. జైనర మనెగాళివ. ఇల్లిరువ దేవస్తానదల్లి మాల స్వామి భగవానోఅదిశ్వరస్వామి. ప్రతివహ ప్రాంగలో మత్తు యుగాది దినగళల్లి ఇల్లి వితేషపూజొత్తేవగలన్ను నేరవేరిసుత్తారె.

ఆలగూమపుమో— ఇదు తిండివానమోగే సుమారు కి.మి. దూరదల్లి స్వేరుత్తేక్కి ఇదే. ఇదక్కి సమిపవాద ర్యైల్సైపనో ‘మృలవో’

ఎంబుదు. ఇల్లి కి.మి. జైనర మనెగాళివ. ఇల్లిరువ జైనదేవస్తానదల్లి భగవానోఅదిశ్వరస్వామి మాలస్వామి. ఈ దేవాలయదల్లి శాసనగాళివ. ఇల్లి ప్రతివహపూ జుల్యేతింగళల్లి బ్రహ్మలుత్వవ సుమారు కత్తుదినగళవరెగి నడెయుత్తద. ఒందు ఘత్త ఈ దేవస్తానక్కి సేరిదంతే ఇదే. ఇదల్లిద ప్రతివహ ప్రాంగలో మత్తు నపరాత్మిగళల్లు ఏతేష పూజాదిగళు నడెయుత్తవే.

కళ్ళకోళత్తూరో— ఇదు తిండివానమోగే దశ్మిత్తేక్కి కి.మి. దూరదల్లిద. మాల్సో మత్తు ఏల్లిప్రారం ర్యైల్సైపనోగదల్లి ‘మృలవో’ ఎంబ ర్యైల్సైపన్నినల్లి ఇందు ఇల్లిగే హోగబహుదు. తిండివానమోనింద బసోసోకయివిదే. ఇల్లి కి.మి. జైనర మనెగాళివ. ఇల్లిరువ దేవస్తాన ప్రాంగేనిధివాలయ. ఇదన్ను రెళ్ళిరల్లి చేణోళ్ళార్థారమాదిద్దారే, ఇల్లిన మాలస్వామి భగవానోఅదిశ్వరస్వామి. ఈ ఉరిగే ఉత్సవరదల్లి రువ ఒందు బంచెయల్లి పరమణిదేవ ఎంబ మునిగళ చరణగళన్ను కేత్త ద్వారి. ఇల్లి ప్రతివహపూ ఆశ్చేయతదిగెయల్లి ఉత్సవస్తు మాడుత్తారె.

కేళోవింయాళమో— ఇదు మదరాసో మత్తు ఏల్లిప్రారం ర్యైల్సైపనోగదల్లి తిండివానమోగే దశ్మిత్తేక్కి కి.మి. దూరదల్లిద. ఇదు ఒందు చిక్కుకిల్లి. ఇల్లి ఎంటు జైనర మనెగాళివ. ఈ ఉరిగే హత్తిర వామనమునియు చరణిష్టేగాళివ. ఇల్లిన జనమందిరదల్లి మాలస్వామి భగవానోపాత్మస్తానాథతీథంకరరు. ప్రతివహపూ ఇల్లి యుగాది దిన, చరణిష్టేగాళిగా వాషిఫక్షోపొత్తేవగళు నడెయువాగ సుత్తుముత్తుణ కళ్ళియ జైనజనరు ఆసంఖ్యాతరాగి ఒందు సేరుత్తారె.

మేలోసితాంబూరో— ఇదు తిండివానమోగే కి.మి. దూరదల్లిద. బసోసోకయివిదే. ఇదు తమిళుజైనరిగే ధామిక కేంద్రవాగిదే. ఇల్లి జైనమతాధిరాద స్వస్తిత్రీలశ్శీల్సైన భట్టారకస్వామిగింద్దారే. ఇల్లి ప్రాంగేనతాళేగరి ప్రస్తుకగళూ మత్తు ముల్చివాద పాక్రూత మత్తు సంస్కత గ్రంథగళ సంగ్రహివిదే. ఇల్లి ఎరదు జైనదేవాలయగాళివ. బండెయు మేలిరువ దేవస్తాన అత్యంతబ్రాంపేనవాగిద్ద శిలాతాసనగాళింద కూడిదే. ఇన్నోందు దేవస్తాన దొడ్డుదు. ఇదు ఆరునొరువపాంగళమ్మ హళే యదు. ఈ ఉరిన్ను చిత్తాంబూరో ఎందూ హేళుత్తారె. ఇల్లిన మాలస్వామి భగవానోపాత్మస్తానాథతీథంకరరు. ఇదన్ను ‘సింహపురినాథరో’ ఎందు హేళుత్తారె. ఇల్లి ప్రతివహ ఏటులొతింగళనల్లి కత్తుదినగళవరెగి బ్రహ్మలుత్వవ నడెయుత్తద. ఇల్లి రఘోత్సవపూ ఆగుత్తద.

ಮೊರಿಂಗುರ್ವಾನೂರ್—ಇದು ಬ್ರಿಡಿವಾನವರ್ಗಾಗೆ ಅಂತಿಮ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸುಮಾರು ೧೫೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟುಹಳೆಯದು. ಇಲ್ಲಿ ಹನ್ಸೋಂದು ಜೈಸರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು. ಇದು ಮದರಾಸ್‌ನಿಂದ ವಿಲ್ಲಿಪ್ಪರವರ್ಗಾಗೆ ಹೋಗುವ ರೈಲ್ವೆಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಹೊಂಗಲ್‌ನಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜಾದಿಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಹೆರಮುಂಡೂರ್—ಇದು ದಕ್ಷಿಣಾಕಾರಣಿನ ಪ್ರಚೀನಗಾಮು. ಇದು ತಿಂಡಿ ವಾನವರ್ಗೆ ೨೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಮದರಾಸ್ ಮತ್ತು ವಿಲ್ಲಿಪ್ಪರಂ ರೈಲ್ವೆಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೫೦ ಜೈಸರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎರಡು ಜೈಸರೆವೆ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಉಕ್ಕೆದಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಚೀನವಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಹನ್ಸೋಂದನೇ ಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು.

ಹೆರುಂಜ್ಯೇ—ಇದು ಗಿಂಜಿ ಪುತ್ತು ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗಾರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಗಿಂಜಿಗೆ ಅರು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಉರಿಗೆ ಅ ೫ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಒರನಿತಂಗಲ್. ಎಂಬ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಬಸನಿಲ್ಲತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೦ ಜೈಸರಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸುಮಾರು ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟುಹಳೆಯದು. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಯಾತದಿಗೆ ಮತ್ತು ಹೊಂಗಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪೂಜೋತ್ಸವಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಪ್ಪುವೆಲ್ಲೂರ್—ಇದು ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗಾಗೆ ಪೂರ್ವಕೆ ಶಿಖಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗಾರೋನಿಂದ ಅಪ್ಪುವೆಲ್ಲೂರ್ಗೆ ಬಿಂಬಿಸಂಭಾರಿದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೧೦ ಜೈಸರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ದೇವಾಲಯ ಪ್ರಚೀನವಾದುದು. ಇದು ಜೈಸರ ಪ್ರಚೀನಕ್ಕೆಂದ್ರ. ಶ್ರೀ ಜನಸೇನಾಚಾರ್ಯರ ಸಮಾಧಿಮರಣ ಇಲ್ಲಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಅಕ್ಕಯಾತದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪೂಜೋತ್ಸವಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ತಿರುನಾರಂಗ್‌ಕೊಂಡೆ—ಇದು ಜೈಸರ ಪ್ರಚೀನಕ್ಕೆಂದ್ರ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಗುಣಭದ್ರಾರ್ಥ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ‘ವೀರಸಂಘ’ ಮಂಬ ಜೈಸರನಿಸಭೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೂರುಮಾತ್ರ ಜೈಸರಗಳಿವೆ.

ಇದರ ಸಮಾಧದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಹೆಸರಿನ ಬೆಟ್ಟೆವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿರುವ ದೇವಸ್ಥಾನ ಸುಮಾರು ೨೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಆ ಬೆಟ್ಟೆದಮೇಲೆ ಸುಮಾರು ಅರುನಾರು ಅಡಿ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗುಹಾಮಂದಿರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶಿಲಾಲೀಖನ ಗಳಿವೆ. ಅವು ಇಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಯವಾಡಿದ ಮನಿಗಳ ವಿಭಾರವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಪಾತ್ಮಾನಾಥಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು.

ಸ್ಥಾಂತಿಕ್ರಿಂತೆಯಜನರು ಇದನ್ನು ಅಪ್ಪಾಂತೇನಾಥರ್ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಮೇ ತಿಂಗಳನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಾಣಿಕ್ವಾವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಉರು ಮದರಾಸ್ ಮತ್ತು ತಿರುಚೊಪ್ಪಿರೋಡಿನಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿಗೆ ಅಂತಿಮ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ.

ಹಾಲತಿ—ಇದು ‘ಗಿಂಜಿ’ ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಇಂತಿಮಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಗಿಂಜಿ ಮತ್ತು ಚೆರ್ಚೆಟ್‌ಗೆ ಹೋಗುವ ಬಸ್ ಈ ಉರಿನ ಮೂಲಕ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಚೀನಕ್ಕೆನರ ಹೆಚ್ಚಿಯಾದ ಇದು ಸುತ್ತುಮುತ್ತು ಬೆಟ್ಟೆಗುಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ಆವೃತ ವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ೩೦ ಜೈಸರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜೈಸರೆವಸ್ಥಾನವು ಸುಮಾರು ೪೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಉರಿನ ಹೋರಗಡೆ ಒಂದು ಗುಡೆ ಇದ್ದು ‘ನಾಲ್ ನಿಕುಂದ’ ಅಥವಾ ‘ಸಮುಜ್ಞಾನಗಂಡ್ಡ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮನಿಗಳು ತಪಸ್ಯವಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಷಕ್ಕೂಮೂಲ್ಯ ಪೂಜೆ ನೇರಪೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಅದಿನಾಥತೀಕ್ರಿಂಕರು ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು ಮತ್ತು ನವರಾತ್ರಿ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪೂಜೋತ್ಸವಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ವೀದುರ್—ಇದು ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗಾಗೆ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಶಿಖಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಇಗ ಜೈಸರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜೈಸರೆವಸ್ಥಾನ ಇಂಂಬ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪೂರಾತನವಾದುದು. ಈ ಉರಿ ಜೈಸಿದ್ದಾಂತಗಳಿಗೆ ಹಸರಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜೈಸನಿದ್ದಾಂತರು ಜೈಸಿದ್ದಾಂತದ ಮೇಲೆ ಅನೇಕಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭಭಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು ಮೂಲಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು. ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಇಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಯಾತದಿಗೆ, ಹೊಂಗಲ್ ಮತ್ತು ದಸರಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬಪನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೀರನಾಮೂರ್—ಇದು ಗಿಂಜಿಗೆ ೨೦ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗೆ ಶಿಖಿ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ವಾಂಡವಾತಿಗೆ ಅಂತಿಮ ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ಜೈಸರದೇ ಬೇರೆ ಬೀದಿಯಾದೆ. ಇಗ ಜೈಸರ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜೈಸರೆವಸ್ಥಾನ ೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಮೇಲೆ ಶಿತಾಂಬೂರಿನಲ್ಲಿ ಮಾರಾಠಿಶರಾದವರಲ್ಲಿ ಮೂರವರು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಹೋದ ವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಹೋದವರು. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಪ್ರಭಭಸ್ಥಾಪಿತಾಗ್ರಹಾಂತಿಕ್ರಿಂಕರು. ಅಕ್ಕಯಾತದಿಗೆ ಮತ್ತು ನವರಾತ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಪೂಜೋತ್ಸವಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ವೆಲ್ಲುಮೇದುವೆಟ್ಟೆ—ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗಾಗೆ ಮತ್ತು ವಾಂಡವಾತಿರೋಡಿನಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗಾಗೆ ಹತ್ತು ಕಿ.ಮೀ. ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ತಿಂಡಿವಾನವರ್ಗೆ

ವಾಂಡವಾತಿರ್ಕೆಡಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಉರಿನಲ್ಲಿ ೨೦ ಜ್ಯೇಷ್ಠರ ಮನಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಸ್ಥಾನ ೨೦೦ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಹಳಿಯದು. ಭಗವಾನ್ ಅನಂತನಾಥೀಭ್ರಂತರು ಮೂಲಸ್ಥಾನ. ಈ ಉರಿಗೆ ಇ ಕ.ಮೊ. ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಅನಂತ ಮಂಗಲಂ ಬೆಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಲಾತಾಸನಗಳಿವೆ.

—೦—

ಕೇರಳದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಭ್ರಂತಿಗಳು

ಕ್ರಿ.ಶ. ಪ್ರಾರಂಭದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕೇರಳದೇಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಂಖ್ಯೆ ಸಾಕಷಿದ್ದಿತು. ಕೆಲವು ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಾಲಯಗಳಿದ್ದರೂ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಿಂದೂ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಥವಾ ಮೂಲಸ್ಥಾನಿಯನ್ನು ಹಿಂದೂದೇವರನ್ನಾಗಿಯೇ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ “ಕಲ್ಲಿಲ” ಎಂಬ ಸ್ತುತಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಿತರಿಂದ ಹತ್ತಿರವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯದ ವಿಧಿ ಹಿಂದೂರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಒತ್ತರಾಲ್ ಮತ್ತು ನಗರಕ್ಕೊಳ್ಳಿಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಾಕಷ್ಟು ಜ್ಯೇಷ್ಠಸಂಖ್ಯೆ ಇದ್ದಿತು. ಕಲ್ಲಿಲದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಪ್ರಾಕೃತಿಕಗುಪೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಮಹಾವೀರ, ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ವನಾಥ ಮತ್ತು ಪದ್ಮಾವತೀಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಜ್ಯೇಷ್ಠಪರೀಷಗಳು ಸಿಕ್ಕಿವೆ. ಈಗ ಪಾಲೋಫಾಟ್ ಸುಲ್ಬಾನ್ ಹೇತರಿಂದು ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠರು ವಾಸವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನಂತಕ್ಕಷ್ಟ ಪುರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮೂನ್ದರು ಕಟ್ಟಿರುವ ಒಂದು ಮೊಡ್ಡ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾತ್ರಿಗಳು ತಂಗೆಲು ಸೌಕರ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸೌತೋಪ್ರಸಾಡಿನ ಅನಂತಕ್ಕಷ್ಟ ಪುರ, ಮಣಿಯಂಗೂಡು, ಘಾಲಗುಂದ, ವರದೂರು, ಪ್ರತ್ಯೇಂಗಾದಿ, ವೇಣ್ಣಿ ವೆಟ್ಟಂಗೂಡು (ಬೆಣ್ಣಿದು), ವಾನಂದವಾಡಿ ಮೊದಲಾದ ಉರುಗಳಲ್ಲಿ ಜ್ಯೇಷ್ಠದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿವೆ. ಕೂಟಮಂಡ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಕನ್ನಡಿಯಂದ ರಚಿಸಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮಂದಿರ ದರ್ಶನೀಯವಾಗಿದೆ.

—೦—

ಹಿಮಾಲಯದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿಭ್ರಂತಿಗಳು

ಶ್ರೀನಗರ

ಇದು ಹಿಮಾಚಲಪುರದೇಶದ ಪೌರಿಗಳಾಳೆ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಹೃಷೀಕೇಶಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೈಲಿದೂರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಟೀಬಾಬಾದಿಗೆ ೧೦೦ ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ಇದೆ. ರಸ್ತೆ ಚೆನ್ನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಬಸ್ ಸೌಕರ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯ ಅನುಪಮವಾದುದು. ಧನುಷಾಕಾರವರ್ವತಶ್ರೀರಂಗಾಳ ಮಧ್ಯ, ಕಲಕಲಧ್ವನಿಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರವಹಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಲಕಾನದಿಯು ತೀರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀನಗರವು ನೆಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಿನ ವೇಳೆ ಬೀಳುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಿರಣಗಳ ಸೊಬಗು ಅತಿಮನೋಹರವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಜ್ಯೇಷ್ಠೇವಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ಯಘಭಿಭ್ರಂತರರು ಮೂಲಸ್ತಾನಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ವನಾಥ ತೀರ್ಥಂಕರರ ಬಿಂಬಪೂ ಇದೆ. ಈ ಬಿಂಬ ೧೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಪುರಾತನವಾದುದು. ಇಲ್ಲಿನ ಜನಗಳ ನಂಬಿಕೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಈ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ದೇವತೆಗಳು ಕೂಡ ಜಿನಭಕ್ತಿಗಾಗಿ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಭಕ್ತರ ಪ್ರಣಾಫಲಕ್ಕೆ ನಿಮಿತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಭವ್ಯವಾದ ಜನವಂದಿರದಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲವಾದ ಪೂರ್ಣಿಣಿ ಎದೆ. ಈ ದೇವಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅತ್ಯಂತಮನೋಹರವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ತಕಲಾರ್ಯಭವ ಅತಿಶಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಶ್ರೀನಗರವು ಹಿಮಾಲಯಾಚಿಪ್ಪದ ದುರ್ಗಮಸ್ತಾನದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಭಾರತದ ಉಳಿದ ಜ್ಯೇಷ್ಠಿನಿಂದ ದೂರವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವರು ಅಥವಾ ಬಂಧುತ್ವ ಬೆಳೆಸಿದವರು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯವೂ ಕೂಡ ಉಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪೂಜ್ಯವಿದ್ಯಾನಂದದಿಗಂಬರಮನಿಗಳು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಪಾದ ಯಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದು ಚಾಲುಮಾರ್ಗಸಮಾದಿ ಜೀಜೋದ್ವಾರ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಶಾಲೆಗಳ ಕಾಯವನ್ನು ಭಕ್ತುದಿಗಳಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಶ್ರೀನಗರದ ಆಕ್ಷಣೆಗಳಲ್ಲಿರುವ “ನಾಗನಾಥಪೋಖರಿ,” “ಧನಪುರಪಟ್ಟೀ” ಮೊದಲಾದ ಗಾರುಮಾಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ೨೫೦ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಮನೆಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಸಂಪರ್ಕ ಬಹು ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲದೆ, ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಕಳಿದುಕೊಂಡು ಬೋಧುರೀ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಡಿಮರೀ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜನರು ಕೂಡ ಜ್ಯೇಷ್ಠರೇ ಆಗಿದ್ದವರು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿಸಿದ ಬಂದವರು ಇಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಿ.ಡಿಬ್ಲಾಯ್.ಡಿ.ಗ್ರಾಹಿಸ್, ಸರ್ಕಾರೀ ಅತಿಥಿಗ್ರಹ, ಕಾಲೀಕಮಲೀಧರ್ಮಶಾಲಾ ಮೊದಲಾದ ಅನೇಕ ಸ್ತಾನಗಳಿವೆ. ಈಗ ಜ್ಯೇಷ್ಠಮರ್ಮಶಾಲೆಯೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಹೊರಗಿಸಿದ ಬಂದ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜನರು ಆದರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸತ್ಯರಸುತ್ತಾರೆ.

—೦—

ವರಿಶ್ವ-1

- ರಸ್ತೆ ನೂಗೆ ಸೂಚಿ -
ಕಲೋದೊಟ್ಟಾಗಳಲ್ಲಿ

ನೂಗೆ-1		ಮಂಗಳೂರು	134	2879
ಬೆಂಗಳೂರು	0	ಮೂಡಬಿದ್ದೆ	34	2913
ಕಾಂಡಪ್ಪರ	260	ಮೇಣಿರು	19	2932
ಮದರಾಸು	75	ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	35	2967
ಮಹಾಬಿಷ್ಯರ	58	ಬೇಲೂರು	88	3055
ವೇದಾಂತಂಗಳ್	59	ಹಳೇಬಿಡು	16	3071
ಟಿಂಡಿಪನಂ	57	ಹಾಸನ	32	3103
ಪಾಂಡಿತೀರಿ	47	ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ	52	3155
ಚಿದಾಂಬರಂ	64	ಬೆಂಗಳೂರು	145	3300
ತಿರುಚೀರಾಪ್ಲೀ	167	ನೂಗೆ - 2		
ತಂಜಾಂಬಿರು	54	841		
ಮಧುರೆ	182	ಮೃಸೂರು	0	
ರಾಮೇಶ್ವರಂ	153	ಗೋಮಟಗಿರಿ	22	22
ಮಧುರೆ	152	ಮೃಸೂರು	22	44
ಕನ್ನಕಮಾರಿ	235	ಬೆಂಗಳೂರು	139	183
ತ್ರಿಪೇಂದ್ರಂ	87	ಹೈದರಾಬಾದ್	562	745
ಕೊಲದಂ	13	ನಾಗಪ್ಪರ	487	1232
ತೇಕಡಿ	272	ರಾಮಟೇಕ್	47	1279
ಕೊಟ್ಟಿನ್	186	ಜಬ್ಬಲ್ಪುರ	229	1508
ಉದಕಮಂಡಲ	281	ಖಿಜಾರಹೆಡೆ	294	1802
ಬಂಡಿಪ್ಪರ	82	ರಘುನಾಸ್ಸಿ	172	1974
ಮೃಸೂರು	76	ಸೋನಾಗಿರಿ	43	2017
ಮದಿತೀರಿ	114	ಗ್ರಾಲಿಯರ್	69	2086
ತಲಕಾವೀರಿ	36	ಆಗ್ರಾ	118	2204
ಮದಿತೀರಿ	36	ಮಧುರಾ	56	2260

ದೇಹಲಿ	148	2408	ಜೋಗ್‌ಫಾಲ್	167	2697
ನೂಗೆ - 3			ಶಿವಮೌಗ್ಗಿ	103	2800
ದೇಹಲಿ	0		ಹುಮಚ	48	2848
ಜಯಪ್ಪರ	258	258	ಕುಂದಾದ್ರಿ	72	2920
ಪದ್ಮಪ್ಪಂ	34	292	ಅಗುಂಬೆ	46	2966
ಜಯಪ್ಪರ	34	326	ಕೃಂಗೇರಿ	56	3022
ಅಷ್ಟೀರ್	131	457	ವಾರಂಗ	109	3131
ಬಿತ್ತುರ್‌ಗಡ್	187	644	ಕಾರ್ಕಾಳ	44	3220
ರತ್ನಲಾಪ್	191	835	ಮಂಗಳೂರು	50	3270
ಎಂದೂರು	137	972	ಮೂಡಬಿದ್ದೆ	34	3304
ಖದ್ದುವರಕ್ಕೂಟ	77	1049	ವೇಣಿರು	19	3323
ಪಾವಾಗಿರಿ	103	1152	ಧರ್ಮಸ್ಥಳ	35	3358
ಚಾಲಗಿರಿ	78	1230	ಬೇಲೂರು	88	3446
ಧಳಿಲಿಯಾ	186	1416	ಹಳೇಬಿಡು	16	3462
ಬಾಲೀಸ್‌ಗಾಂವ್	56	1472	ಹಾಸನ	32	3494
ವಲ್ಲೋರ್‌	64	1536	ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ	52	3546
ಪಿರಂಗಾಬಾದ್	29	1565	ಬೆಂಗಳೂರು	145	3691
ಅಜಂತಾ	102	1667	ನೂಗೆ - 4		
ಪ್ರೀರಂಗಾಬಾದ್	102	1769	ಮೈಸೂರು	9	
ಪೈಟ್ಟಾ	51	1820	ಬೆಂಗಳೂರು	139	139
ಅಪಮ್ಮದ್ವಾನಗರ	87	1907	ತುಪುಕೂರು	66	205
ಷ್ವಾನಾ	117	2024	ಜತ್ತುರಾಗ್	132	337
ಬಾಹುಬಲಿ	251	2275	ಹಂಪೆ	153	490
ಕೊಳ್ಳಾಪ್ಪರ	30	2305	ಐಹೋಳಿ	156	646
ನಿಷ್ಪಾಟೆ	36	234ಕ್ಕೆ	ಪಟ್ಟದಕ್ಕಾರೆ	17	663
ಕೊಳ್ಳಾ	14	2355	ಬಾದಾಮಿ	29	692
ನಿಷ್ಪಾಟೆ	14	2369	ಬಿಜಾಪ್ಪರ	132	824
ಸ್ವವನಿಧಿ	6	2375	ಸೋಲಾಪುರ	99	923
ಬೆಳಗಾಂ	61	2436	ಕುಂಭಲಗಿರಿ	145	1068
ಹುಬ್ಬಿಳಿ	94	2530	ವಲ್ಲೋರ್‌	216	1284

ಆಡಂತಾ	131	1415	ಟೀಕಂಗಡ್	6	3043
ಧಲಿಯಾ	149	1564	ಲಲಿತಪುರ	56	3099
ಜುಲೋಹಾನಿಯಾ	134	1698	ದೇವಗಡ	32	3131
ಬಡವಾನಿ	44	1742	ಲಲಿತಪುರ	32	3163
ಚೊಲಗಿರಿ	8	1750	ಚೆಂದೇರಿ	37	3200
ಜುಲೋಹಾನಿಯಾ	52	1802	ತುಂಬಂಜಿ	22	3222
ಪಾಹಾಗಿರಿ	26	1828	ಲಲಿತಪುರ	59	3281
ಸಿದ್ದಪರಕೂಟ	103	1931	ಪಾಹಾಜಿ	44	3325
ಇಂದೂರು	77	2008	ಒಬಿನಾ	22	3347
ಉಚ್ಚೈಪ್ಪನಿ	55	2063	ಜಾನ್‌ಸಿ	26	3373
ಮಾಕ್ಕಿ	39	2102	ಕರಗುವಾ	3	3376
ಭೂಪಾಲ್	186	2288	ಸೋನಾಗಿರಿ	43	3419
ಸಾಂಚಿ	42	2330	ಗ್ರಾಲಿಯರ್	69	3488
ವಿದಿಶಾ	10	2340	ಅಗ್ನಿ	118	3606
ಸಾಗರ	113	2452	ಮಧುರಾ	56	3662
ಡಾಟಪತ್ತುರ್	42	2494	ದೆಹಲಿ	147	3809
ನೈನಾಗಿರಿ	13	2507			
ಸಾಗರ	55	2562			
ದನೇಂಗ್	85	2647	ಚೂಗ್ - 5		
ಕುಂಡಲಪುರ	37	2684			
ಹಟ	25	2709	ಬೆಂಗಳೂರು	0	
ಅನ್ನನ್‌ಗಂಜ್	61	2770	ತುಮಕೂರು	66	66
ಗನ್ನಾ	39	2809	ನಿಟ್ಟುರು	30	96
ಬಮಿತಾ	33	2842	ತಿಷ್ಟಿಲೂರು	32	128
ಖಿಜುರಹೋ	11	2853	ಅರಸೀಕೆರೆ	24	152
ಭತ್ತಪುರ	46	2899	ಕಡೂರು	52	204
ಬಡಾಮಲ್ಲಾರ್	48	2947	ತರಿಕೆರೆ	28	232
ದೊನ್‌ಗಿರಿ	7	2954	ಭದ್ರಾವತಿ	21	253
ಬಡಾಮಲ್ಲಾರ್	7	2961	ಶಿವಮೋಗ್	18	271
ಅಗ್ನಾರ್-ಜಿ	44	3005	ಹುಮಚೆ	48	319
ಟೀಕಂಗಡ್	26	3031	ನರಸಿಂಹಾರಜಪುರ	75	394
ಪಪೋರಾಜಿ	6	3037	ತರಿಕೆರೆ	64	458

ಅರಸೀಕೆರೆ	64	538	ಭುವನೇಶ್ವರ	50	1450
ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳ	55	593	ಪ್ರೆರಿ	56	1506
ಬೆಂಗಳೂರು	145	738	ಕೋನಾರ್ಕ್	80	1586
			ಭುವನೇಶ್ವರ	64	1650
ಮಾಗ್ - 6			ಕಟಕ್ -	25	1675
			ಬಾಲಸೋರ್	170	1845
ಬೆಂಗಳೂರು	0		ಬಾರಿಪಾದ	51	1896
ಕೋಲಾರೆ	68	68	ಜಾರ್‌ಸೋಕರಿಯಾ	35	1931
ಮುಳಬಾಗಿಲು	30	98	ಎರಗಪ್ಪರ್	86	2017
ಪಲಮನೇರ್	39	137	ಕೋಲಾಗಾಟ್	58	2075
ಬಿತ್ತುರು	41	178	ಕಲ್ಕತ್ತ	74	2149
ತಿರುಬತ್ತಿ	69	247	ಪಾಂಡುವ	70	2219
ರೇಣುಗುಂಟ	11	258	ಬುರ್ಗಿದನಾಸ್	49	2268
ಕಾಳಹಣ್ಣಿ	26	284	ದುಗ್ರಾಫ್ತರ	63	2331
ನಾಯಾಡುಪೇಟ್	28	312	ಅಸಾನ್‌ಸೋಲ್	40	2371
ಗೌಡೂರು	26	338	ಗೋವಿದಪುರ	47	2418
ನೆಲ್ಲೂರು	39	377	ಇಸರಿ	52	2470
ಕಾವಲಿ	52	429	ದುಪೆರಿ	2	2472
ಟಿಂಗೊಲು	66	495	ಮಧುಬನ (ಶಿವರಜ)	22	2494
ಗುಂಟೂರು	106	601	ಗಿರಿ	30	2524
ವಿಜಯಪುರ	32	633	ಜಮುನ	35	2559
ಎವಾರು	57	690	ಬಾಕ್ಕಿ	38	2597
ದೆಹಕು	67	757	ದೇವಗರ್	36	2633
ರಾಜಮಹೇಂದ್ರು	52	809	ಹನ್ಸಿಧ	47	2680
ಅನಕಾಬಲ್ಲಿ	179	988	ಚಾಕಿ (ಮಂಡಾರಿಗಂ)	22	2702
ವಿಶಾವಿಪಟ್ಟು	27	1015	ಭಾಗಲಾಪುರ	50	2752
ಶ್ರೀಕಾಕುಲಂ	104	1119	ನಾಥನಗರ	4	2756
ಇಚ್ಛಾಪುರಂ	131	1250	ಚೆಂಪಾಪುರ		
ಬರ್ಹಹಾಂಪುರ	23	1273	ಅಕ್ಕರನಗರ	11	2767
ಬಿರ್ದಾ	142	1415	ಸುಲ್ತಾನಗಂಜ್	11	2778
ಭುವನೇಶ್ವರ	25	1440	ಜಮುನಿ	80	2858
ಮಿಂಡಿರಿ	5	1445	ಸಿಕಂದ್ರು	23	2881

ಮಾರ್ಗ 6

ಬೆಂಗಳೂರು

562

5398

ಮಾರ್ಗ 7

55

2936

ಬೆಂಗಳೂರು

0

6

2942

ಕಲ್ಪತ್ರ

2149

2149

20

2962

ಶಿವಿರ್ಜ

345

2494

18

2980

ಚಂಪಾಪುರ

262

2756

1

2981

ಪಾವಾಪುರ

206

2962

14

2995

ರಾಜಗಿರಿ

33

2992

22

3017

ಗಯಾ

66

3061

44

3061

ಬ್ಯಾಡ್‌ಗಯಾ

12

3073

12

3073

ದೊಳಿ

22

3095

22

3095

ಬಾರಿಹಿ

60

3155

41

3136

ಹಜಾರಿಬಾಗ್

37

3192

19

3155

ರಾಂಟಿ

91

3283

21

3176

ಬುಂದು

62

3345

16

3192

ದಿಂನಾಮೋರ

86

3431

91

3283

ಬೊಹಾರ್‌ಗೇರಾ

85

3516

37

3320

ಜಾರ್‌ಪೂರ್ವಿಯಾ

18

3534

52

3372

ಬಾನಿಕೋಲಿ

188

3722

25

3397

ಕಟಕ್

68

3790

28

3425

ಕಟಕ್

832

4622

34

3459

ವಿಜಯಾವಾಡ

428

5050

17

3476

ಮಂದರಾಸು

331

5381

32

3508

ಬೆಂಗಳೂರು

0

37

3546

ಕೆಯಂಜರಾಗರ್

80

3626

ಮಾರ್ಗ 8

32

3658

ಬಾನಿಕೋಲಿ

11

3669

ಬೆಂಗಳೂರು

0

68

3737

ತುಮಕೂರು

66

66

832

4569

ಸಿರಾ

52

118

267

4836

ಹಿರಿಯೂರು

40

158

ಬೆಂಗಳೂರು

562

5398

ದಾವಣಿಗೆ

40

158

ಹರಿಹರೆ

64

262

ಹರಿಹರ

14

276

ಹುಣ್ಣಿ

75

405

ಒಕ್ಕಾಂ

94

499

ಸ್ತುವನಿಧಿ

61

560

ನಿವೃತ್ತಿ

6

576

ಕೊಳಿ

14

570

ಚಕ್ಕೊಡಿ

14

594

ಮೊರಜ್

53

647

ಹಾತ್‌ಕಣಂಗಲ

26

673

ಬಾಹುಬಲಿ

6

679

ಹಾತ್‌ಕಣಂಗಲ

6

685

ಶೀರೋಳ್

18

703

ಸತ್ತಾರಾ

117

820

ಪೂನಾ

110

930

ಲೋನಾವಲಾ

62

992

ಪನೇಶ್‌ಲ್

50

1042

ಬೊಂಬಾಯಿ

51

1093

ನಾಸಿಕ್

185

1278

(ಮುಸರೋರ್)

5

1283

ಗೆಜವಂಫ

1288

ಜುನಾಡ

ನಾಸಿಕ್

5

1288

ಮಂಗಳೂರ್

59

1347

ಸಾತನ

35

1382

ಆರಾಬಾಗ್

16

1398

ಮಾಂಗಿತುಂಗಿ

12

1410

ಮಂಗಳೂರ್

63

1473

ಕುವಡ್‌ವಾ

5

1478

ಮನವೂಡ್

24

1502

ಲ್ಲೋರಾ

121

1623

ಧುಲಿಯಾ

562

ಕಡೋಡ

62

2009

ಪಾವಗಡ್

51

2133

ಬರೋಡ್

51

2184

ಅಹಮ್ದುರಾಬಾದ್

113

2297

ಉತ್ತರಾಬಿಡ್

0

ಬಗೋದ್

59

59

ದಂದುಕೆ

46

105

ವಾಲಾ

57

162

ಸಿಧೋರ್

24

186

ಸೋನಗಡ್

8

194

ಪಾಲಿಟಾನ

23

217

ಸೋನಗಡ್

23

240

ಫಾಸ

41

281

ಬಾಬು

23

304

ಗೊಂಡಾ

25

329

ಗೆಂಡಾಲ್

36

365

ಬೆಂಗಳೂರ್

32

397

ಗಿರಿನಾರ್

5

434

ಸಾತನ

69

503

ರಾಜಕೋಟ್

35

538

ಶಾರಾಬಾಗ್

16

554

ಕುವಡ್‌ವಾ

131

716

ಜಾಟಿಲ್

31

585

ಬಾಟಿಲ್

24

740

ವೆಂಡಲ್

11

851

ಸಂಕೇರ್ತ	22	733	ಅಂಬರ್	4	2086
ಸಾಮು	20	793	ಜಯಪುರ	4	2090
ಚನಸ್‌ಪೂರ್	39	832	ಧೂಸಾ	52	2142
ಮೈಹಿಸಾನ	31	863	ಮೈಹಾಸ್	62	2204
ತಾರಂಗಪವರ್ತ	62	925	ಹಿಂದೂನ್	35	2239
ಮೈಹಿಸಾನ	62	987	ಶ್ರೀಮಹಾದೀರಜ	18	2257
ಪಲನ್‌ಪುರ್	73	1060	ಹಿಂದೂನ್	18	2275
ಬಲರಾಂ	15	1078	ರಾಜಗರ್	48	2323
ಅಬ್ಬಾರೋಡು	36	1111	ಅಲ್ಲಾನಾರ್	37	2360
ಮೌರಣ ಅಬು	28	1139	ಫರೋಡಪುರ್‌ಜ್ಯೋ	51	2411
ಅಚಲಗಡ್	5	1144	ದೇಹಾರಾ-ತಿಜಾರ್	6	2417
ಮೌರಣ ಅಬು	5	1149	ಸೋಹನಾ	59	2476
ಸರ್ಕಾರ್‌ಗಂಜ್	42	1191	ಗುರುಗಾಂ	24	2500
ಸಿರ್ಕಾರ್‌ಹಿ	44	1235	ದಹಲಿ	30	2530
ಸುರ್ಬಾಗಂಜ್	35	1270			
ಸೆಂಡೇರಾವ್	21	1291	ಮಾಗ್ 10		
ಥಾಲ್‌ನಾ	11	1302			
ಸದ್ರಿ	26	1328	ದಹಲಿ	0	
ರಾಜಕಪುರ	9	1337	ಹೇಕ್ಕು	22	22
ಗೌರೀಗುಂಡ	54	1391	ಬಡಾಗಾಂ	5	27
ಶುದ್ಧಯಪುರ	36	1427	ಮೊರತ್	48	75
ಕೇಂದ್ರಿಯಾಚ್ಚೀ	65	1492	ಮೊಹನೋ	26	101
ಉದ್ದಯಪುರ	65	1557	ಹಸ್ತಿನಾಪುರ	10	111
ಚಿತ್ತನ್‌ರುಗಢ್	113	1670	ಮೊರತ್	36	147
ಭಿಲ್‌ವಾಡ	53	1723	ಗ್ರಾಮಕ್ಕೇಶ್ವರ	43	190
ಅಚ್ಚೀರ್	134	1857	ಗಜರೋಲ	18	208
ಕಿಷನ್‌ಗಡ್	27	1884	ಜೋಯಿ	22	230
ಜಯಪುರ	104	1988	ಮೊರಾದಾಬಾದ್	29	259
ಪದ್ಮಪುರಿ	34	2022	ರಾಂಪುರ	30	289
ಜಯಪುರ	34	2056	ಅಹಿಕ್ಕೇತ್ರ	37	326
ಸಾಂಗನೇರ್	12	2069	ಗ್ರಾಮಕ್ಕೇಶ್ವರ	136	462
ಜಯಪುರ	13	2082	ಹಾಪುರ್	38	500

ಗಡಿಯಾಬಾದ್	22	522	ಸಸರಾಂ	116	1787
ದಹಲಿ	19	541	ದೋಳಿ	106	1893
ಮಧುರಾ (ಚರಾಸಿ)	147	688	ಬುದ್ದಗಯಾ	22	1915
ಹಿಂದ್ರ	48	736	ಗಯಾ	12	1927
ಆಗ್ರಾ	8	744	ಹಿಮ್ಮಾ	44	1971
ದತೇಹಾಬಾದ್	21	765	ರಾಜಗಿರಿ	22	1993
ಭಾ -	22	787	ನಲಂದ	13	2006
ಬಟೀಶ್ವರ	17	804	ಕುಂಡಲಪುರ	1	2007
ಕೌರಿಪುರ	2	806	ಪಾಂಬಾಪರಿ	11	2018
ಆಗ್ರಾ	62	868	ಗುಣಾವಾ	20	2038
ಫರೋಡಜಾಬಾದ್	44	912	ನವದಾ	6	2044
ಕಾನ್‌ಪುರ	242	1154	ಸಿಕಂದ್ರ	55	2099
ಲಕ್ಷ್ಮೀ	77	1231	ಜಮ್‌ಯಿ	23	2122
ಬಾರಾಬಂಕಿ	27	1258	ಸುಲ್ಲೂನ್‌ಗಂಜ್	80	2202
ಶ್ರೀಲೋಕಪುರ	24	1282	ಅಕ್ಷರಗಂಜ್	11	2213
ಬಾರಾಬಂಕಿ	24	1306	ನಾಥನಗರ	11	2224
ಪ್ರೇಜಾಬಾದ್	100	1406	ಬಂಪಾಪುರ		
ರತ್ನಪುರ	16	1422	ಭಾಗಲ್‌ಪುರ	4	2228
ಅಯೋಧ್ಯೆ	7	1429	ಮಂದಾರಗಿರಿ (ಚಾಸಿ)	50	2278
ಅಕ್ಷರಪುರ	60	1489	ಹನ್ಸಾದಾ	22	2300
ಶಹಾಗಂಜ್	48	1537	ದೇವಗರ್	47	2347
ಜಾನ್‌ಪುರ	34	1571	ಚಾಕ್ಕೆ	36	2383
ವಾರಣಾಸಿ	58	1629	ಜಮುನ	38	2421
ಹಿಂಹಪುರಿ-ಸಾರಾನಾಥ್	8	1637	ಗಿರಡಿ	35	2456
ಹಂದ್ರಪುರಿ	14	1651	ಶ್ರೀಲಿಲಿಂಗ(ಮಧುಮನ್)30	2486	
ವಾರಣಾಸಿ	20	1671			

ಪರಿಶೀಲನೆ-2

ಸ್ವಾಮುಖಿನಗರಗಳ ದೂರ

A	ದೇಹಲಿ ಇಂದ ಶ್ರೀನಗರಮಾರ್ಗ ಅಂಬಾಲ ಲೂಧಿಯಾನ ಜಲಂಧರ ಪ್ರಥಾನ್ ಕೋಟಿ, ಜಮ್ಮು	876
B	ಕಲ್ಪತ್ರಾದಿಂದ ದೇಹಲಿಮಾರ್ಗ ಬಾರಿ, ವಾರಣಾಸಿ ಕಾನ್‌ಪುರ ಆಗ್ನೇ ಕಲ್ಪತ್ರಾದಿಂದ ಚೊಂಬಾಯಿಮಾರ್ಗ ಆಗ್ನೇ, ಗ್ರಾಮಿಯಾ.	1495
C	ದೇಹಲಿ ಇಂದ ಚೊಂಬಾಯಿಮಾರ್ಗ ಆಗ್ನೇ, ಗ್ರಾಮಿಯಾ. ಇಂದೂರು, ಧುಲಿಯಾ, ನಾಸಿಕ್	1407
D	ಮಂದರಾಸಿನಿಂದ ಚೊಂಬಾಯಿಮಾರ್ಗ ಬೆಂಗಳೂರು, ಹುಬ್ಬಿ ಕೊಲ್ಲುಪುರ, ಪ್ರೊನಾ,	1329
E	ಕಲ್ಪತ್ರಾದಿಂದ ಮಂದರಾಸಿಮಾರ್ಗ ಬಾಲಸೋರ್. ಕಟಕ್, ವಿಶಾಖಿಪಟ್ಟಿ, ವಿಜಯವಾಡ	1734
F	ಕಲ್ಪತ್ರಾದಿಂದ ನಾಗಪುರಮಾರ್ಗ ಸಂಬಾಲ್‌ಪುರ, ರಾಯಪುರ	1192
G	ವಾರಣಾಸಿ ಇಂದ ಬೆಂಗಳೂರು.ಮಾರ್ಗ ಮೋಗಲ್‌ರಾಯಿ, ರೇತ್ತಾ ಜಟ್ಟಲ್‌ಪುರ, ನಾಗಪುರ, ಹೈದರಾಬಾದ್.	1773
H	ದೇಹಲಿ ಇಂದ ಚೊಂಬಾಯಿ ಮಾರ್ಗ ಜಯಪುರ, ಉದಯಪುರ. ಅಹಮ್ಮದಾಬಾದ್, ಬರ್ಹೋಡ.	1460
I	ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರುಮಾರ್ಗ ಕುಣಿಗಲ್, ಹಾಸನ, ಕೆಲ್ಲೇಕೆಪುರ.	347
J	ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಮಾರ್ಗ ತುಮಕೂರು, ಕಡತೂರು, ತರೀಕರೆ, ಭದ್ರಾವತಿ.	271
K	ಶಿವಮೊಗ್ಗ ದಿಂದ ಮಂಗಳೂರುಮಾರ್ಗ ಆಗುಂಬೆ, ಕಾರ್ಮಳಿ	204
L	ಹುಬ್ಬಿ ಇಂದ ಹೊಸಪೇಟಿಮಾರ್ಗ ಅಣ್ಣಿಗೇರಿ, ಗದಗ್, ಕೊಪ್ಪಳಿ	194
M	ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಪಣಿಯಮಾರ್ಗ ಲೋಂಡಾ, ಪೂಂಡಾ,	167
N	ಬೆಳಗಾಂದಿಂದ ಕಾರವಾರಮಾರ್ಗ. ಬಾನಾಪುರ, ಲೋಂಡಾ ಸುಪಾ	178
O	ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಹಿರಿಯೂರುಮಾರ್ಗ ನಾಗಮಂಗಲ, ಬೆಳ್ಳೂರು ಹುಲಿಯಾರ್	200
P	ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಜೋಗ್‌ಪೂಲ್‌ಮಾರ್ಗ ಹಾಸನ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಸಾಗರ.	371
Q	ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಮಂಗಳೂರುಮಾರ್ಗ ಹುಣಸೂರು, ಮಡಕೇರಿ, ಜಲಸೂರು	248

R	ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಕ್ಯಾಲೆಕ್ಟರ್ (ಕಲ್ಲಿಕೋಟಿ) ಮಾರ್ಗ ಮಾನಂದಪಾಡಿ, ಚುಂಡೇಲ್ಲ್, ವಾಯಿತೀರಿ (ಬತ್ತೇರಿ)	216
S	ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ಕೊಯಿಮತ್ತೂರುಮಾರ್ಗ ಚಾಮರಾಜನಗರ, ದಿಂಬಂ ಸತ್ಯಮಂಗಲ	201
T	ಮೈಸೂರಿನಿಂದ ತೆಲ್ಲಿಟೆಂ ಮಾರ್ಗ ಹುಣಸೂರು, ಇರಿಟಿ ತಂಟ್ರಿನೂರು.	171

ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುವ ಕನಾಂಟಿಕರಾಜ್ಯದ ಕೆಲವು ಜೈನಕ್ಕೇತ್ತಗಳು

ಕೊಫಳಿ ಬಪ್ಪನವಾಡಿ

ಇದು ನಿಪ್ಪಾಣ ಚಿಕ್ಕೋಡಿ ರಸೆಯಲ್ಲಿ ನಿಪ್ಪಾಣಗೆ ಉತ್ತರ ಮಾರದಲ್ಲಿದೆ. ಕೊಫಳಿಯು ಅಚಾಯ್ ಶ್ರೀದೇಶಭೂಷಣರ ಜನ್ಮಭೂಮಿ. ಇದರ ಸಮಿಂಬ ದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ಗುಡ್ಡದ ಮೇಲೆ 'ಶಾಂತಿಗಿರಿ' ಎಂಬ ಜ್ಯೇಶ್ವ, ಅಚಾಯ್ ಶ್ರೀ ದೇಶಭೂಷಣರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪರಮಾನ, ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳ ಎಪ್ಪತ್ತಿರಡು ತೀಥಂಕರರ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೆ ಇದು ಭವ್ಯವಾದ ಜೈನಿಧ್ಯಕ್ಕೇತ್ತವಾಗುವುದು. ಕೊಫಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಶ್ವಮಹಾ ಇದೆ. ಅಲ್ಲಿ ಏದೂ ಧಿಗಳಿಗೆ ಧಾರ್ಮಿಕಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಲೋಕ ಶಿಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಿನಮಂದಿರವಿದೆ.

ಮುಲೆಯಾರು (ಕನಕಿರಿ)

ಈ ಉಳಿರು ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಾಮರಾಜನಗರದ ತಾಲ್ಲೋಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಉಳಿನ ಸಮಿಂಬದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೆಟ್ಟಿವಿದೆ. ಇದನ್ನು ಕನಕಿರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಬಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಧಿಂಕರರ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಸ್ತರ್ಥೀ ಚಂದ್ರಸಾಗರೆಯಾ ದಿಗಂಬರಮಾನಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಜ್ಯೇಶ್ವ ಏಳಿಗ ಹೊಂದುತ್ತಿದೆ. ಈ ಕನಕಿರಿಯಲ್ಲಿ ಅಚಾಯ್ ಪೂಜ್ಯವಾದರೂ ಮತ್ತು ನಾಗಜೂನನೂ ತಪಸ್ಯಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಮುಲೆಯಾರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜೈನ ದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಸ್ಥಾಮಿ ಭಗವಾನ್ ಶಾಂತಿನಾಥತೀಥಂಕರರು. 'ಮಲೆ' ಎಂದರೆ ಬೆಟ್ಟ. ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಉರು ಇರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಮುಲೆಯಾರು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಚಾಮರಾಜನಗರ

ಇದು ಮುಲೆಯಾರಿಗೆ ಹತ್ತುಮೈಲಿಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರಾಗಿದ್ದ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಜನ್ಮ ಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಚಾಮರಾಜನಗರವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಒಂದು ಜೈನದೇವಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಭಗವಾನ್ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯಧಿಂಕರರು ಮೂಲ ಸ್ಥಾಮಿ. ಈ ಜಿನಮಂದಿರವು ಭವ್ಯವೂ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ದೂ ಆಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಜಿನಮಂದಿರ ಜೈನರ ಬೇದಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ಈ ಹೈತ್ರನು ಜ್ಯಾಲಾಮಾಲಿನಿ ಹೈತ್ರನೆಂದು ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ ಇದು ಚಿಕ್ಕುಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ನರಸಿಂಹರಾಜಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಶರೀಕೆರೆಯಿಂದ ಈ ಹೈತ್ರ 68 ಕೆ.ಮೀ. ದೂರವಿದೆ. ಈ ಹೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಚಂದ್ರಸ್ರಭ ತೀಥಂಕರರ, ಶ್ರೀ ಶಾಂತಿನಾಥ ತೀಥಂಕರರ, ಶ್ರೀ ವಾಕ್ಯನಾಥ ತೀಥಂಕರರ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ ಬಾಹುಬಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯವರ ಬಸರಿಗಳಿವೆ.

ಸಮಂತಭದ್ರ ಜ್ಯಾನಸೀರಿದ ಪತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 35 ಮುಕ್ಕಳಿಗೆ ಉಟಕ ಪನೆತ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕೊಟ್ಟು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳನರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣುಮುಕ್ಕಳ ಸೌಧ ಶಾಲೆ ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಜ್ಯಾಲಾಮಾಲಿನಿದೇವಿಯವರ ಸ್ವಾಧ್ಯಾತ್ಮಿಯಿಂದ ಈ ಹೈತ್ರ ಅತಿರಿಯಹೈತ್ರನೆನ್ನಿಸಿದೆ. ಈಗ ಅವುಗಳನರ ದೇಹಾಲಯವು ನಡೆಸಲಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಭಕ್ತಾದಿಗಳು ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದು ಹೊಗುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ.

* * *

ಜ್ಯೇನಸಾಹಿತ್ಯಭಾವಣ, ವಿದ್ಯಾವಿಭಾವಣ
ದಿ. ಪದ್ಮನಾಭಶರ್ಮ, ಭುವನಹಲ್ಮಿಡಿ

ವಯಸ್ಸು-61

ಜನ್ಮಸ್ಥಾನ-ಭುವನಹಲ್ಮಿಡಿ

ಮೃಂತ್ಯುರು ಜಲ್ಲೆ (ಕನಾರಟಕ)

ತಂದೆ- ಶ್ರೀ ||ದಿ||ವೇ|| ದೇವಚಂದ್ರ

ಜೋರ್ಯಿಸರು

ತಾಯಿ- ಶ್ರೀಮತಿ ||ದಿ||ಚಂದ್ರಮಂತಮ್ಮೆ

ಪರಿಚಯ- “ಜ್ಯೇನಧರ್ಮಚೋರ್ಡಿ” ಯಾ ಮೂರುಭಾಗಗಳು ನೊದಲಾದ ನೂರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ. ಕಬಾತ್ತನುತ್ತಾವನಕ್ಕೆ ಬರಿದ ವಾಯಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ 1967 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಬಹುಘಾನಸಾಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಿ. “ಶಬ್ದಪುಣೆದಪರಣ” ಕ್ಕೆ ಬರಿದ “ನಲ್ಲಿಡಿಗನ್ನಡಿ” ಎಂಬ 900 ಪುಟದ ಗ್ರಂಥವೆಲೆವನ್ನೂ ಕನಾರಟಕ ಸರ್ಕಾರದವರೇ ಕೊಂಡು ಗೌರವಿಸಿದ್ದಾರೆ. 1981 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿಸಾಮ್ರಾಷ್ಟ್ರಿ. ಅದೇವರೂ ಉತ್ತಮ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಪರಿಸಂಬಂಧಿತ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಾಷ್ಟ್ರಿ. 1983 ರಲ್ಲಿ ಕನಾರಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರಾಷ್ಟ್ರಿ. ಇವರ ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ಮನ್ನಿಸಿ ಕನಾರಟಕಸರ್ಕಾರವು ತಿಂಗಳಿಗೆ 500 ರೂಪಾಯಿಗಳ ಸಹಾಯಧನ ಸ್ವೀಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ನೂರನೇ ಕೃತಿ, “ಸಿದ್ಧಾಂತಸಾರ ಸಂಗ್ರಹ” ಪೂಜ್ಯಸಾದರ “ಸರ್ವಾರ್ಥಸಿದ್ಧಿ” ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಬೃಹತ್ತಕೃತಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾಯಖ್ಯಾನ ಬರಿದುಮಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕುಂಡಕುಂಡರ ಮಂಬಿವಾದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಿಂದೀ ಭಾಷೆಯಿಂದಲೂ ಅನೇಕಗ್ರಂಥಗಳ ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ ಇವರಿಂದ ಆಗಿದೆ. ಮೃಂತ್ಯುರು ಜ್ಯೇನಸಾಹಿತ್ಯಭಾವಣ ದವರು “ಜ್ಯೇನಸಾಹಿತ್ಯಭಾವಣ” ಎಂದೂ ಮೂರಂಬಿದೆಯ ಜ್ಯೇನಮಾಡಾರ್ಥಿರಂದ ಶ್ರೀಮತ್ಯಾರ್ಥಿ ರುಕ್ತೀರ್ಥ ಹಂಡಿತಾಚಾರ್ಯ ಭಟ್ಪ್ರಾರಕ ಸಾಮ್ರಾಂಗಿಗಳು “ವಿದ್ಯಾವಿಭಾವಣ” ಎಂದೂ ಉಪಾಧಿಗಳನ್ನಿತ್ತು ಗೌರವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕನಾರಟಕದ ಜ್ಯೇನಶಾರವರ್ಕರ ಮನೆಮನಸ್ಯಗಳಲ್ಲಾ ಶಾಳಿಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಜೋತಿಸ್ಯವನ್ನೂ ಬಳಿವರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅಭಿರುಚಿ- ಜ್ಯೇನಸಿದ್ಧಾಂತ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಚಿಂತನೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸ. ಅಧ್ಯಯನ, ಲೇಖನ ಮತ್ತು ಪ್ರವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಅಸಹ್ಯ.

ವಿಶೇಷತೆಗಳು- ಸರಳಜೀವನಾನುಪ್ಪಾನು, ಕಡಿಮೆಮಾತ್ರ, ನಿರಂತರ ಲೇಖನ ಪರಿಶ್ರಮ, ನಿರಾದಂಬರವೈತ್ತಿತ್ವ, ಉಚ್ಚವಾಗ್ನಿ, ಜಿನಭಗವಾನರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ, ಜನಧನುಂದಲ್ಲಿ ಅಸರ್ಕೆ. ಆದಂಬರದ ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಾಸರ್ಕೆ. ಪರೋಪದೇಶಕ್ಕಿಂತ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವೇಕ್ಷೆ.